biblioteca rao

Marius Tucă

ASTENII DE BUZUNAR

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TUCĂ, MARIUS
Astenii de buzunar/ Marius Tucă
București: RAO International Publishing Company, 2005
ISBN 973-576-837-2

821.135.1-4
32(498)(0:82-4)

Anotimpuri

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, ROMÂNIA

© RAO International Publishing Company, 2005

Tiparul executat de
R.A. „Monitorul Oficial“
București, România

2005

ISBN 973-576-837-2

IDENTITATE

Se făcea, din vis sau din întâmplare, că exista cineva care nu mă mai lăsa să mă întorc în timp cu mintea și cu gândul pentru a hoinări pe strada copilăriei, colț cu strada adolescenței mele. Dacă ar fi fost doar neputința mea de a mă desprinde, de a mă rupe de prezentul spectaculos, dar și mizerabil, nici că mi-ar fi păsat. Sau poate că era teama de a nu mă recunoaște, teama de a descoperi acolo un străin cu care să am în comun doar numele, părinții și zâmbetul din colțul gurii. Şi, până la urmă, cred că nu era cineva, ci mai degrabă este ceva! Să fi greșit oare atât de mult față de jurămintele mele de altădată, să-mi fi schimbat într-atât de mult principiile de viață, să mă fi părăsit atât de mult instinctul cu care am supraviețuit de atâtea ori încercărilor de suferință și dragoste, atât de mult încât să-mi fi pierdut identitatea? Identitatea

puștiului fără vârstă, fără nume, fără teama de a se fi putut răzvrăti, fie și numai pentru un cuvânt? Să fi căpătat între timp o nouă identitate, care nu mă lasă, după atâta vreme, să trec granița amintirilor doar pentru că pașaportul meu cotidian nu mai corespunde cu fotografia sufletului meu, devenind fals și deci de nefolosit pentru o experiență de felul ăsta? Sau poate că mi-e atât de frică s-o spun, iar spaima m-ar opri să recunosc, că vârsta a topit înlăuntrul meu, laolaltă cu ieri și cu azi, toate amintirile care călătoreau dinspre copilul precoce din mine înspre bărbatul care nu mai venea? Ce mod frumos de a flirta cu amăgirea! Încep să mă recunosc, nu este totul pierdut, atâta timp cât încerc să trișez cu o figură de stil: n-am îmbătrânit, ci am devenit bărbat!

MAIESTATEA SA TIMPUL

Într-o zi de sâmbătă pe la amiază, clopotul bisericii începea să măsoare timpul în locul ceasului, bătând rar, rar de tot, astfel încât nu știai, când dangătul se auzea peste orășelul de provincie, dacă trecuse un ceas, o zi sau mai mult decât atât. Clopotul făcea astfel ca timpul să stea pe loc, să aibă răbdare cu oamenii și cu viața lor. În ultimii cincisprezece ani, mai întâi s-a schimbat clopotul. A fost înlocuit cu un cronometru care măsoară botezurile, nunțile, înmormântările, dar, paradoxal, nu mai măsoară viața, nu mai măsoară timpul. Limba ceasului, spre deosebire de limba clopotului, se învârte fără vreun folos, fără vreun scop, se învârte doar așa împotriva timpului și a lumii. Asta înseamnă că-n ultimii cincisprezece ani s-a schimbat timpul. Şi m-am oprit asupra lui, și nu a zăpezilor de altădată, pentru că în ultimii cincisprezece ani port în mine, undeva în zona durerilor din

piept, un ceas mare, greu și nevăzut, care-mi măsoară viața și dispune de ea după bunul lui plac, după cum vor rotițele și hachițele lui, făcându-mă prizonierul și, totodată, cobaiul secundelor lui. E un ceas al timpului pe care-l trăim. Fără minute, fără ore sau anotimpuri, care arată mai degrabă nordul decât prânzul, sudul decât asfințitul, făcându-ne să trăim puncte cardinale și mai ales să le indicăm, noi înșine, aidoma unor mușchi de copac. Şi uite așa, la trecerea dintre secole, când legea o face tehnologia informației și ne-am fi așteptat – ca-n toate poveștile science-fiction, scrise sau nescrise – ca pământul și noi să intrăm sub stăpânirea roboților, iată-ne devenind, paradoxal poate, sclavii timpului. Ai unui alt timp decât cel trăit de bunicii și părinții noștri și, într-o vreme, chiar de noi. Mă tot gândesc ce a determinat schimbarea lui, cum a fost posibil ca dintr-un timp la îndemâna noastră, un timp pe care-l puteam pierde după bunul-plac, să devină un timp care să ne stăpânească pe de-a-ntregul. Şi răspunsul ca întotdeauna – oare? – e în noi, cei care visăm la încă o revoluție, bineînțeles, ultima soluție, pentru a înlătura o nouă dictatură, cea a timpului, care ne trăiește viața în locul nostru în ultimii cincisprezece ani. Acum înțeleg de ce o dorință fierbinte, împotriva ceasului din mine, mă împinge să mă bat într-o bună zi ca să smulg timpului, pentru

totdeauna, titlul de rege al secundei. Așa, ca recompensă pentru toate umilințele, toate suferințele, toate neîmplinirile cu care m-a încoronat timpul în ultimii cincisprezece ani. Şi, pentru că rămăsesem dator cu un răspuns, vin și vă spun că nu timpul s-a schimbat în ultimii cincisprezece ani, ci noi. Iar pe noi ne-a schimbat viața. Iar viața a fost schimbată de… timp. Probabil că, dacă mâine m-ar opri cineva pe stradă și m-ar întreba cât e ceasul, i-aș răspunde fără să stau prea mult pe gânduri: „Cincisprezece ani fix! Cincisprezece ani fix și o revoluție!“

FACEREA UNEI LUMI ÎNTÂRZIATE

Vestea a venit ca un fulger pentru omenire. Este exact ceea ce nu-i trebuia unei lumi a anului 2000, aflate într-o stare avansată de degradare. Sau poate că într-un fel e mai bine că am aflat acum, la sfârșitul mileniului, această veste tristă, îngrozitor de tristă. Dacă ea ar fi venit la începutul noului mileniu, am fi crezut că e un semn al începutului sfârșitului. Una peste alta, cred că e mai bine că am aflat acum. Așa, vom înțelege mai ușor de ce lumea nu e atât de bună și de rotundă pe cât am fi dorit, de ce poezia lumii e atât de inegală, de ce sentimentul barbar rămâne cel mai puternic sentiment. Şi când te gândești că totul pleacă de la singurătate! De la singurătatea ei îndelungată și nebună. Singurătatea ei dureroasă și, poate, uneori frumoasă. Să trăiești la nesfârșit un sentiment pe care nu-l cunoști, nu-l deslușești. Iată explicația! Iată de unde vin marile neîmpliniri ale lumii și ale existenței noastre! Ale unei omeniri care a constat, pentru a-și trăi desăvârșirea, într-o întâlnire care a putut fi oricum, chiar caraghioasă, dar în nici un caz romantică. O întâlnire de a fi sau a nu fi, o întâlnire pragmatică, fără preludiu, o întâlnire cu o miză enormă, dar inconștientă, o întâlnire care explică de ce sufletul a apărut mult mai târziu în existența lumii. Dacă nu cumva a fost inventat – ce dureros ar fi! – pentru a face mai frumoasă o lume născută dintr-o mare întârziere și dintr-un mic amor. Vestea a venit ca un fulger: Adam a întârziat 84 000 de ani la întâlnirea cu Eva… Asta este concluzia unui studiu elaborat, cu participare internațională, sub coordonarea unui profesor universitar anglo-saxon.

FEMEILE

Mămoase. Copilăroase. Răsfățate. Victimizate. Pregătite (pentru orice). Orgolioase (până la Dumnezeu). Sensibile (și înapoi). Cicălitoare (zi și noapte). Spirituale. Bârfitoare (mai tot timpul). Discrete (numai când au interesul). Serioase. Grațioase. Slabe (cu dietă). Rubensiene (fără dietă). Feminine. Malițioase (zi și noapte). Sufletiste (ziua). Gânditoare (noaptea). Profunde (de sărbători). Veninoase (arareori). Pline de compasiune. Cu simțul umorului. Cinice (niciodată prea mult). Sarcastice (după nuntă). Grijulii (după botez). Resemnate (după al doilea divorț). Împlinite (după primul sau al doilea copil). Distruse (după primul avort). Renăscute (după prima zi de școală a copilului). Mature (la datorie). Luminate (după primul nepot). Sfârșite (după o despărțire). Mâncăcioase (de la un ruj). Copilăroase (de la un zâmbet). Timide (de la o privire). Roșii în obrăjori (de la un gând ascuns). Perverse (de la te miri ce). Senzuale (de la un sărut). Acre (din nimic). Şarmante (de la cercei). Răpitoare (e de la ei sau de la ea). Fericite (din mai nimic). Misterioase (din copilărie). Mistuite (din dragoste). Mironosițe (din rochițe sau fustițe). Măgulite (din auzite). Nepăsătoare (după moft). Martire (din fire). Dulci (cu suflet din vată de zahăr ars). Războinice (în filme). Diafane (Primăvara și Toamna). Translucide (tot pe atunci). Răzvrătite (de câte ori au chef). Transparente (de la suferință). Opace (de la indiferență). Ușoare (de la bijuterii). Grele (de la ele). Subțiri (de la carte). Avute (de la parte). Sofisticate (din toate câte puțin). Alambicate (din curiozitate). Complexate (din nedreptate). Neîmpăcate (din păcate). Puternice (din credință). Senine (de la ochi). Fragile (de la glezne). Vulnerabile (de la sâni). Şoptite (de la buze). Supuse (de la genunchi). Plutitoare (de la păr). Sălbatice (de la natură). Fabuloase (pline de dor și dorință). Icoane (pentru copiii lor). Femeile (ca un joc de cuvinte și de viață). Femeile…

AMALGAM DE ANOTIMPURI

Trăiesc de ceva vreme sentimentul că noi nu mai avem anotimpuri. Avem ore, zile și nopți, niște ploi și câteva furtuni, și cam atât. Nu poți să spui cu certitudine că a venit primăvara, s-a terminat toamna sau a început vara. Respirăm un amestec ciudat de anotimpuri, un *mélange* de iarnă-vară, astfel încât nu mai miră pe nimeni dacă într-o zi, dimineața ne întâmpină cu o rafală de ploaie, pe la prânz temperatura ajunge până la 20 grade Celsius, iar pe seară dă o ninsoare cât să se filmeze pentru un videoclip sosirea și plecarea lui Moș Crăciun. Şi, că tot veni vorba de Moșu', cred că imaginea lui pe o sanie trasă de reni a devenit desuetă. E mult mai credibilă, mult mai adecvată apariția lui într-o trăsură sau într-o caleașcă. Oricum, sania poate să ajungă, dacă lucrurile merg tot așa, obiect de muzeu. „Ce fel de iarnă o mai fi și asta?“ se întreabă oamenii, dând din cap într-un fel care înseamnă că nu e deloc bine. Poate că se joacă cineva pe sufletul nostru de-a anotimpurile, încercând, în acest fel, să afle în ce măsură depindem sau, mai bine zis, merităm bucuria celor patru nestemate naturale. Păi, atunci la ce mai este bună intrarea într-un nou secol și într-un nou mileniu? Şi noi, care am crezut că translatările astea dintr-o lume veche vor fi dedicate mai ales spiritului, sufletului, belșugului și luminii! Păi, fără anotimpuri, lumea rămâne dezorientată, și vom rătăci la nesfârșit în căutarea punctelor cardinale pe un Pământ nemișcat, așa cum trebuie să fie un Pământ fără anotimpuri. Nu credeam că a avea anotimpuri și a le trăi poate deveni un privilegiu. Şi mai e și Vivaldi… Şi câți nu mai sunt și câte nu vor mai fi!…

ÎNTREBĂRILE DEZERTĂRII

Ce ne facem când sufletul, ca o locomotivă de muguri, o ia înaintea anotimpurilor? Când sufletul se desparte de zăpezi mai devreme decât răsare primul ghiocel? Ce ne facem când inima noastră respiră deja curcubee și-afară încă mai dansează fulgul de nea? Încotro s-o luăm când sângele ne clocotește-n vene, și seva se poticnește spre afară în copaci? Ce să mai zburăm când privirile ne-noată-n berze și zenitul se mai scaldă încă-n ciori? Când morile ne torc pe umeri vânt de primăvară, și peisajul se îneacă-n chiciuri, pescuind la copci? Ce se-ntâmplă când pe strada mea e deja primăvară, și trotuarele par a fi de tundră, îmbrăcate în mușchi și licheni? Încotro să plecăm când îndrăgostiții curg în lacrimă de cireș și sunt prinși, de fapt, ca florile de gheață din fereastră, într-un ierbar? Gleznele se înnoadă de atâta tango; ce să ne facem însă, pământul bate întruna step! De ce, când atâția fluturi se zbat în roua Lunii, tu vii și spui că pocale pline cu sânge de lumină ne-au înghețat în mâini? Cine să te mai bea, Primăvară, ca pe-o otravă a marilor despărțiri nedorite? Cine să se mai scalde-n tine până la brâu, când lumea asta e plină ochi de trădători? Cine mai are timp să înțeleagă marile drame născute din biruința sufletului asupra anotimpurilor, marile drame născute din rotirile inverse ale iubirilor și ale Pământului? Câte semne de întrebare să mai trimită viața unui desfrâu, unei dezertări de la buna-cuviință a lucrurilor și a oamenilor, pentru a-i putea răspunde că nu ne facem vinovați de nimic, pentru că pe străzi e deja primăvară? Încotro s-o luăm când sângele ne clocotește-n vene și seva se poticnește spre afară în copaci?

HOTĂRÂRE DE PRIMĂVARĂ

Primăvara șovăie să-mi intre în casă, în inimă, în ziar, în suflet. Bate frumos la ușă, eu dau fuga și-i deschid, numai că EA se răzgândește în ultima clipă să mai vină: își uitase cocorii. Şi jocul se repetă – iar bate, eu mă reped la ușă, însă în prag nu-i decât adierea ei: se întorsese căci nu luase cu ea norii. Dar, într-o bună zi, tot o prind eu, fie și numai pentru a-i scoate toate păsările din cap. Numai să vină, că, după semnalele pe care le am, se pare că a fost oprită pe undeva, într-o sală de așteptare, pe motiv că n-are viză să intre-n suflete. Apoi, dacă nici Primăvara de la București n-are voie să vină, atunci cine? Orice s-ar întâmpla însă, n-o mai pot opri nici toate autoritățile din lume. EA o să vină. Deja, pe cei mai tineri, i-a învăluit în aerul ei, prinzându-i în lațuri de iubire, trimițându-i pe toți în șomaj de vise, punându-i să se sărute printre inflațiile de muguri și cercei. Mai e puțin și Primăvara o să ajungă prim-ministru, un prim-ministru ce remaniază iubiri vechi, un prim-ministru ce încarcă bugetul de dor, făcând să crească producția de suflete, depășind planul de sentimente. Primăvara este cea care va da o hotărâre, o Hotărâre de Primăvară, prin care chiria pe locurile din inimi va fi doar un bănuț, în așa fel încât să ne avem unii pe alții la inimă fără să ne coste ceva. Ieșiți din case, nu mai hibernați, Primăvara nu vine prin cablu! Degeaba butonați întruna, de pe canalul trei pe canalul șapte, de pe canalul șapte pe canalul treizeci și nouă, Primăvara nu vine prin tubul televizorului! Nu mai butonați, Primăvara nu vine pe canalul trei! Cocorii nu vin prin cablu! Nu le încape zborul! Ieșiți afară din adăposturile hibernale și lăsați-vă sfâșiați de Primăvara asta care încă șovăie să intre în case!...

PRIMĂVARA CA O SINUCIDERE

Ce-i tot dați cu primăvara asta?! Una, două, a venit primăvara! Voi credeți că așa ușor vine primăvara? A venit primăvara? E o întrebare la care nici sângele, uneori, nu vă poate răspunde. V-ați entuziasmat la primul vânticel și, gata, credeți că este de ajuns să spuneți: „A venit primăvara!“ Primăvara nu vine așa ușor, Primăvara nu vine ca poștașul sau ca simplonul! Primăvara, doamnelor și domnilor, este un sentiment sublim pe care unii nu-l trăiesc niciodată, Primăvara este o întâmplare profundă și fantastică a ființei, primăvara este mai degrabă pretextul pentru o sinucidere, decât un anotimp. Primăvara e o lumină nevăzută de cei pentru care ea vine după calendar. Așa că nu mai vorbiți de venirea primăverii ca de venirea unui loc comun, care ar trebui să cuprindă toată suflarea. N-oi fi eu trimisul anotimpurilor pe pământ, dar simt că primăvara e ca un fel de prunc născut din când în când! De câte ori o femeie a suferinței, a zborului și, de ce nu, a bucuriei nu zămislește o ființă cu un vagabond frumos, numai pentru că nașterea e mai importantă decât pruncul, pentru că nașterea e sentimentul, iar pruncul, împlinirea lui? Primăvara, oameni buni, a devenit un sentiment tragic, ca o șansă rară abandonată pe altarul neputinței. Vai de primăvara celor care nu sunt în stare s-o trăiască, vai de primăvara celor care nu sunt în stare s-o înfrunte sau măcar să se recunoască înfrânți onorabil!

MĂRŢIŞOARE FEL DE FEL

Mărțișoare de suflet, mărțișoare de cârpă, mărțișoare de complezență, mărțișoare de tinichea, mărțișoare de trup, toate dăruite la întâlnirea dintre fete și băieți, dintre femei și bărbați, într-o zi în care sunt scoase la suprafață sentimente și gesturi vitale, gesturi de copii prinși cu mărțișorul în piept. Toate acestea ascunse într-un plic ștampilat cu un gând de femeie. Data poștei – 1 martie etern, expeditor – băieți, bărbatul anilor '30 din secolul XX, bărbatul trecut de treizeci, destinatar – fete, femeia anilor pierduți, femeia anilor trecuți, femeia… O zi, 1 martie, în care genul feminin își împodobește pieptul, aidoma veteranilor de război la zile mari, o zi în care genul feminin se împodobește de frumos. Mărțișoare de suflet, mărțișoare de cârpă, mărțișoare de complezență, mărțișoare de tinichea, mărțișoare de trup, toate dăruite veteranelor de frumos într-o zi în care învățăm din nou să îngenunchem în fața grației, în fața unei stări fără de care femeia ar fi mai săracă. Se naște de „martie întâi“ o emoție foarte mare. E un cadou pentru toți, deopotrivă femei, bărbați, fete și băieți, și, mai mult sau mai puțin învățați, ne străduim să n-o risipim ca pe o aripă, ci s-o folosim ca pe un zbor. Mărțișoare de suflet, mărțișoare de cârpă, mărțișoare de complezență, mărțișoare de tinichea, mărțișoare de trup, toate ca niște păsări mici venite să se piardă pentru o zi și mai mult în respirația fetelor și a femeilor gata să le primească zborul.

PATIMILE ŞI REGĂSIREA

Uneori am sentimentul că noi n-am apucat din ’89 încoace să văruim de Paște. Când toată lumea văruiește. Că n-am apucat să facem, după Revoluție, curățenie în suflet. Că el încă așteaptă albul patimilor, dar și al regăsirii noastre. Pentru generații întregi, așa cum, poate, numai poporului român i se poate întâmpla, la început parcă a fost răstignirea Domnului și abia apoi nașterea Sa, și, în mod obiectiv și tragic, Învierea, Renașterea nu prea au ce căuta pe la noi. Săptămâna Patimilor, începută ieri, mă gândeam, poate fi la români ca oricare altă săptămână din an dacă n-am conștientiza-o ca pe o săptămână dinaintea Învierii Domnului Iisus Hristos. Şi asta pentru că poporul român încearcă în fiecare zi, săptămână de săptămână, să se regăsească. Şi nu reușește deloc să facă acest lucru într-o lume care uneori e strivită de greutățile zilei de mâine și mai ales de graba zilei de azi. Dar care ar fi regăsirea noastră, în ce ar consta ea? Până unde sau încotro ar trebui să ne întoarcem sau să ne ducem pentru regăsirea noastră? E neapărat nevoie, la începuturile unui secol, pus chiar el sub semnul răstignirii, de o regăsire a noastră? Cred că da! Am senzația, de multe ori, că nu mai avem pământul nostru sub picioare, că am fost supuși unei dezmoșteniri, că nu mai avem cu adevărat rădăcini pe pământul care ne suportă de atâta vreme pașii. Ați avut vreodată – de câte ori? – sentimentul dezrădăcinării noastre? Mi-e teamă că da! De aici și neputința noastră de a ne regăsi. Când simți că nu mai aparții trecutului, dar nici pământului care e îmbrăcat în granița țării tale, când generațiile s-au împrăștiat, rupându-se la întâmplare, regăsirea parcă nu-și mai are rostul. Totuși, credința este cea care te poate întoarce de pe drumul orbecăielii, ce pare uneori fără sfârșit. Drumul regăsirii noastre cred că începe, fără să știm astăzi care e acela, cu regăsirea fiecăruia dintre noi. Poate că sună fatidic sau mistic, dar fără redescoperirea sinelui, rătăciți de multe ori în iureșul și nebunia unei lumi care-și trăiește odată cu noi viața, cu vitezometrul la maximum, nu vom putea să ne regăsim. Să ne recăpătăm liniștea, speranța, forța, inspirația, dar și credința că vom putea răzbi într-o lume tot mai nedreaptă și mai ticăloasă. Atât de nedreaptă și de ticăloasă pe cât am contribuit și noi la facerea ei.

„LUMINEZE-NE ZĂPADA!“

Soarele strălucea ca la începuturile lumii, iar muntele întreg se transformase într-o pârtie fără sfârșit. Era ziua dinaintea Învierii și o liniște nefirească dădea ocol Bucegilor încărcați cu zăpadă așa cum nu mai fuseseră demult aproape de luna lui Florar. Mă trezisem în dimineața aia cu ochii întorși spre munte, cu Colții Morarului înfipți în gât, lasându-mă stors de ultima picătură de energie, primind în schimb un pic de nemărginire. Mi-am adus aminte că ajunsesem la munte anul trecut, tot aici, cu două zile înainte de Crăciun, și de atunci, de când am pus prima dată schiurile în picioare, am fost sedus definitiv și abandonat niciodată. Poate părea o nebunie să schiezi în România de la Crăciun până la Paște. Am trăit această nebunie fără să clipesc, terminând prin a tânji la sfârșit de aprilie după un viscol în vârful muntelui, la minus 20 de grade Celsius. Pentru cei împătimiți de schi, ceea ce spun eu sună ca un vis de iarnă în plină primăvară, pentru ceilalți pare cu siguranță o nebunie. Da, recunosc, sunt nebun după schi, altfel nu pot explica prea ușor de ce în ziua de Paște am schiat în Valea Dorului până după-amiază, înaintea mesei tradiționale. Cu o zi înainte de Paște am trăit senzația unică de a trece cu telecabina printr-un curcubeu, un curcubeu născut dintr-o ploaie picurând peste Sinaia, un soare strălucind la Cota 1400 și o ninsoare incredibilă de la Cota 2000. Am trăit toate zăpezile din iarna asta, căzute la munte, ca zăpezile căzute în copilărie. Fie că am schiat la Poiana Brașov sau la Sinaia, sus în Valea Dorului. Nu poți să transformi, și nici nu mi-am propus, un popor obișnuit să stea în jurul meselor de iarnă, înconjurat de cârnați stropiți cu țuică și șpriț într-un popor coborând pe schiuri. Însă nu pot să abandonez ușor ideea de a împărți această bucurie formidabilă a schiului cu cât mai mulți oameni. Dar, pentru a face asta cu sufletul împăcat, trebuie să convingem și autoritățile să se implice și să investească în acest sport care poate deveni național pe timpul iernii. Cine o să-mi spună că prioritățile sunt altele într-o Românie săracă e demn de tot disprețul meu. Orașele de pe Valea Prahovei, ca să dau numai un exemplu, pot supraviețui, ba chiar trăi bine din schi. Milioanele, zecile de milioane

de dolari risipite în fotbal ar fi transformat România într-o bijuterie plină de pârtii, cabane, gondole, telescaune, pensiuni și hoteluri. Milioane de oameni ar putea să trăiască bucuria sunetelor de viscol acordate de viteza schiurilor. O să mi se spună că schiul este un sport scump. Când va fi dezvoltată infrastructura de care vorbeam și o să existe mii de centre de închiriere cu echipament de schi, o să fie ieftin. Până una-alta, schiul este pentru cei care-l fac o pasiune prea nebună și merită orice sacrificiu. Sfârșiturile de săptămână ale iernii trăite în București sau în oricare alt oraș, în frig, patinând pe mizeria străzilor, pot fi transformate ca prin vis în bucurie și desfătare. Trebuie doar, încet-încet, să dezgropăm mentalitatea noastră ascunsă adânc, la fundul oalei cu sarmale, și s-o scoatem la suprafață, să poată respira aerul unui nou început. Pentru noi, dar mai ales pentru copiii noștri. Am coborât în ziua de Paște de la schi, încheind un sezon de mai bine de patru luni, trecând prin sufletul unui curcubeu. Abia acum, stând la poalele munților, la asfințit, am înțeles un vers auzit în copilărie: „Lumineze-ne zăpada!“

DESCÂNTEC DE PRIMĂVARĂ

Primăvara asta a venit ca un descântec. Dintr-o dată, tot aerul miroase ca după un amor al ei de-o noapte cu pământul. Un descântec de dragoste care să ne alunge suferințele de iarnă, un descântec pentru sufletele rătăcite prin zăpezile așteptate, aceasta e primăvara care tocmai a bătut în fereastră. Provocând mereu aceleași sentimente, paradoxal, ea e de fiecare dată alta. Sau poate că noi, mai bătrâni, o vedem altfel, o vedem alta. Căci, până la urmă, ce altceva e primăvara decât o Fata Morgana de care avem nevoie pentru a putea merge mai departe? Și dacă anul acesta îi cădem la picioare sărutându-i tălpile, la anul ne poate fi la fel de indiferentă ca o zi obișnuită. Anotimpurile sunt în noi! Deci și primăvara. Doar că ea ne amplifică simțurile, trecându-le printr-o lumină specială, o altfel de lumină decât a celorlalte anotimpuri. O lumină vie, proaspătă, care ne

reaprinde toate visele stinse. Când lumina asta nu mai trece prin noi înseamnă că, într-o anumită măsură, suntem pierduți sau suntem ai altcuiva. Înseamnă că nu mai putem da viață primăverii din noi, înseamnă că-n sufletul nostru s-a cuibărit un alt anotimp decât cele știute. Un anotimp al înstrăinării, un anotimp al abandonului, un anotimp în care Fata Morgana capătă contururi întunecate și fără viață. Primăvara asta a venit ca un descântec. Un descântec de aur bătut în diamante, un descântec pe care nu-l vezi, dar îl simți, un descântec pe care nu-l auzi, dar îl trăiești. Poate că e descântecul trupului dezvelit prea devreme pentru a trăi noaptea de amor cu pământul. Poate!

O DIMINEAȚĂ DE SÂMBĂTĂ

Poate fi o dimineață ca oricare alta dacă n-ai timp să-i decriptezi sensurile, așteptările, perspectivele. Așadar, mai întâi de toate, trebuie să ai timp de pierdut, să nu fii pus pe goană nici măcar de umbra ta. Să stai la o masă într-o dimineață de sâmbătă și să te uiți cu ochii minții deasupra lumii, să lași timpul să curgă, să nu-i pui nici un obstacol, să nu-l supui la nici o încercare, iar tu, la rândul tău, să nu i te supui, să-l tratezi ca pe un aliat. Lucrurile din jurul tău să aibă o greutate pe care tu s-o poți controla, să nu te deranjeze nici depărtarea, nici gândurile, nici grijile, ci pur și simplu să te scufunzi într-o dimineață de sâmbătă ca într-o baie de soare, purificatoare. E ziua în care poți să comunici cu cei din jurul tău, de la aceeași masă cu tine, tăcând. Tăcerea poartă cel mai bun dialog între noi, privirea și câte un cuvânt, două, spuse ușor, leagă și mai bine starea de risipire

cu rost, fără timp, fără ceas, aproape și fără aer. E un fel de rătăcire în timp, de suspendare a lui, viața, paradoxal, curgând lin în sensul invers acelor de ceasornic. E senzația aceea de plutire în timp și în spațiu, când ți-e teamă să mergi mai departe, dar nici n-ai vrea să te oprești. Cert este că, într-o dimineață de sâmbătă, tăcerea ia locul cuvintelor, iar cuvintele iau locul tăcerii, inventând un nou vocabular. De fapt, un dicționar explicativ al tăcerii, plin de ochi, mâini, gene, frunți și sprâncene, mai puțin de cuvinte. Încet-încet, căldura pătrunde în toate, săpând adânc pe lângă noi, ziarele sunt topite ușor, paginile lor devenind niște pojghițe de gheață, cuvintele cad în cești și pahare. Astfel încât prin zațul cafelei poți citi despre jaful secolului și despre sinuciderea misterioasă a unui bine cunoscut om de afaceri autohton. După ce, într-o dimineață de sâmbătă a stat puțin pe gânduri, melița vieții o ia de la capăt și trăncănește mai departe.

UN TREN CA UN ŞARPE

Încerc să deslușesc cu ce trăiri începe să-și frământe vara zilele. În fiecare seară trece un tren în depărtare care transportă anotimpuri. Un Orient Express al anotimpurilor aduce Vara, pleacă încărcat cu Primăvară, un tren fără șine și fără mers stabilit în vreun ghid. Un tren care desparte lumea în două, un tren ce evită să traverseze orașul de teamă să nu fie luat prizonier. E un fel de șarpe al casei, se arată doar când vrea el, apare ca o minune de care știe toată lumea, însă pe care nimeni n-a apucat s-o vadă. Trenul ăsta, ca șarpele casei, trece în fiecare seară, auzindu-se în depărtare ticăind ca un ceas care nu măsoară nici secundele, nici orele, un tren ticăind ca un ceas care măsoară viața. Un tren care nu oprește nicăieri, un tren care nu oprește niciodată, un tren care trăiește hrănindu-se cu propriul drum pe care-l străbate, un tren în pulberea lumii, un tren fără roți, un tren

fără haltă, un tren ticăind ca un ceas, pe viață și moarte, un tren ca un șarpe pierzându-se-n noapte, un tren viu pe de-a-ntregul, mort pe jumătate, un tren…

VARA DIN NOI

Vara este anotimpul care își ia visurile nedeslușite până la capăt și ți le prezintă dureros de sincer în toată puterea lor. Vara știe întotdeauna să-și developeze imaginile, amintirile, când sufletul e gol și pregătit pentru asta. Ca-ntr-un aranjament pentru vară, fericire, suflet și amintire. Sfârșitul fiecărei veri are ceva sfâșietor în el. Așa cum sfârșitul nici unui alt anotimp nu are. Amintirile verii sunt mai puternice, au timp să se așeze mai bine în noi, să se întipărească în sânge chiar. De parcă vara și-ar revărsa toată magia asupra noastră, prinzând în jadul ei cald și luminos gesturi și întâmplări simple, pentru ca mai apoi să ne spună că ele, de fapt, erau și însemnau fericirea. Vara este anotimpul care își ia trăirile nedeslușite până la capăt și ți le prezintă dureros de sincer în toată puterea lor. Cu alte cuvinte, vara este anotimpul în care fericirea își face de cap pe ascuns

cu sufletul tău, lăsându-te mult mai târziu să înțelegi ce ți s-a întâmplat, ce nu ți s-a întâmplat, ce ai trăit, ce n-ai trăit, ce ai iubit, ce n-ai iubit, ce ai simțit, ce n-ai simțit. Vara știe întotdeauna să-și developeze imaginile, amintirile când sufletul e gol și pregătit pentru asta. Ca-ntr-un aranjament pentru vară, fericire, suflet și amintire. Mă gândeam când scriam aceste rânduri, încercând să răspund la întrebarea unde se duce, unde pleacă ea, că Vara nu pleacă niciodată. Întotdeauna ea rămâne în noi, aproape că ne cere aceasta. Iar noi, cu zâmbetul pe buze, ca-n fața unui compliment care ne face plăcere, dar ne și rușinează un pic, ne lăsăm fascinați și nu știm să spunem decât da, fără să credem o clipă că acest lucru e posibil. E farmecul, dar și talentul ei de a ne cotropi dintr-o joacă, fără să ne lase însă vreo șansă. Iar noi, când vom fi terminat de zâmbit, vom fi fost deja cuceriți, posedați chiar de vraja ei. Vara nu pleacă niciodată din noi. Ne bântuie cu tot cu amintiri și prin ceilalți timpi ai anului, uneori atât de dureros, de fierbinte, de sfâșietor, încât nu mai știm de e toamnă, iarnă sau primăvară.

VIS AIEVEA

Parcă eram într-un tren care tăia noaptea în două amintiri cuibărite în genele unui somn ce nu mai voia să vină. Doar mă amăgea suficient cât să nu știu unde sunt, ce se petrece aievea și ce ar fi putut fi vis. Coborâsem din munți, din câte îmi aduceam aminte. Încă mai purtam în mine urcușurile lungi și dureros de frumoase ale Făgărașului, și acum îmi desenam în minte fiecare potecă, fiecare hău, fiecare tablou cu natură vie, cu care nu știam ce să fac, unde să-l agăț în sufletul meu. Eram într-un tren care n-avea nimic, în afară de zgomotul roților pe linia ferată, ce ar fi putut să-mi spună unde sunt, încotro mă duc și, mai ales, cine sunt. Era un tren al inconștientei vârste de 20 de ani, pe care nu-l putea opri nimeni, un tren fără noimă, fără reguli, un tren care mergea cu toate semnalele de alarmă trase. Poate că n-aș fi aflat nici până-n ziua de astăzi cine sunt dacă nu-mi sărea în ajutor pământul. Pământul de pe tălpile bocancilor atârnați de

rucsac. Pământul care mirosea atât de tare a munte, a fân și a depărtare. Era tocmai direcția spre care mersesem – pe care o căutasem ani întregi, fără s-o găsesc, poate fără să-mi doresc cu adevărat s-o găsesc –, era depărtarea. De la nimic spre depărtare, de la început spre depărtare și iarăși de la capăt spre depărtare. Era un tren al inconștienței. Începeam să-mi aduc aminte, eram plecat spre depărtare. Mă urcasem în el cu același curaj cu care vrei să trăiești viața sau, la fel de bine, cu același curaj cu care ar fi să ți-o iei. Este locul acela strâmt al punții, unde viața și moartea se pot întâlni din întâmplare. Așadar, eram într-un tren, plecat spre depărtare, fără identitate, fără complexe, doar cu un bagaj care avea să nu-și mai aibă rostul spre dimineață… Când ferestrele trenului s-au deschis toate ca să vadă marea. Marea, capăt de linie, dar și frontieră într-un vis în care inconștientul din noi bate viața reală, marea ca un punct al depărtării în care poți să-ți domolești disperarea. Sau, dimpotrivă, să o lași în voie să-și facă mendrele. Disperarea de a trăi, uneori, cu inconștiența de la 20 de ani. O vârstă întipărită undeva în ființa mea ca o floare de colț pe talpa unui bocanc de munte. Eram într-un tren pe o rută a depărtării, ajungeam și la mare parcă sau, poate nu-mi aduc bine aminte, era o rută a inconștienței. Urma să cobor într-o gară din care fusese furată tocmai calea ferată, eram într-un tren…

SUFLET DE BUCUREŞTI

Bucureștiul are ceva frumos la începutul verii. Atunci când asfaltul n-a apucat să devină fierbinte, Bucureștiul are ceva din răcoarea unui zbor de libelulă, se simte de parcă s-ar ridica deasupra și ar da din aripi, rămânând fără greutate. Și miroase a proaspăt, a vechi și a frumos, miroase a catifea udă și a piatră, miroase aidoma unui amestec de primăvară și Vară îmbrățișate înaintea despărțirii. Devine frumos cu totul, cu case vechi, cu istoriile lor nespuse, cu copiii din fața blocului, cu grădini, cu caldarâmuri, cu parcuri și legende. E perioada aceea a lui în care e fermecător fără efort, e perioada în care te poate cuceri pe loc fără să-și trădeze adormitele cicatrice și maladii care-i bântuie totul, mai puțin sufletul. Pentru că e perioada în care-și lasă să umble pe străzi, nestingherit și nevăzut, sufletul. Sufletul orașului este bântuit, la rândul său, de amintirile urâte ale trecutului și de

durerile prezentului. Este o onoare și un privilegiu că ni se permite, măcar o dată pe an, să-i descoperim farmecul, frumusețea, puterea. E tresărirea lui de orgoliu, e tresărirea de… boier, care, după ce a trăit ani grei de încercări, se revoltă, fie și numai pentru o clipă, împotriva mizeriei, a mârlăniei și a prostului-gust, inundându-se cu frumos ca într-un gest care-i asigură suveranitatea, dăinuirea. Un aer nevăzut, ca un liant, îi contopește străzile, clădirile, oamenii, copacii și-l face irezistibil, dar, în egală măsură, și fragil, vulnerabil, lăsându-l descoperit așa cum ni se înfățișează doar o singură dată pe an. E ca un dar ce-l face tuturor îndrăgostiților săi, care-l poartă în inimi fie și numai ca pe un tărâm pe care sentimentele frumoase au găsit de cuviință să ia naștere.

DRUM ÎN CÂMPIE

Se făcea că mă îndreptam spre mare într-o mașină roșie, decapotabilă. Drumul curgea așa de ușor, părea să fie o autostradă, ca și când s-ar fi pus în mișcare cu tot cu asfalt, aidoma unei benzi rulante. Simțeai că nu mai ai greutate, iar mașina, la rândul ei, plutea undeva între asfalt și cer. Așa roșie și decapotabilă cum era, părea un orizont mobil, fiind prezentă la toate întâlnirile cerului cu pământul. Era una dintre acele zile în care ți se părea că viața are sens, ba chiar, în cazul meu, un dublu sens. Pe de o parte, mașina roșie decapotabilă, șoseaua, pământul, orizontul și eu, iar pe de altă parte, dar în același loc și mai ales în aceeași stare, câmpia pătrunsă de mirosul Dunării. Trăiam sentimentul acela pe care îl ai dinaintea unui drum lung, când, la plecare, abia aștepți să ajungi la destinație, sentiment care încet-încet se amestecă, fără să-ți dai seama, cu starea de drum,

pentru ca-n cele din urmă locul unde voiai să ajungi să-ți pară doar un pretext. Ba chiar, tot plutind pe drumul ăsta, începi să-ți dorești ca destinația să se îndepărteze, să o ai la îndemână doar în cazul în care vrei să te oprești pentru a te odihni, ca a doua zi să-ți poți continua aventura. Aerul aproape fierbinte se topea în asfalt și dădea acel efect ciudat, de parcă o peliculă fină de apă stătea deasupra șoselei, răcorind-o și ajutând-o să se desfășoare în voie. Fără să se audă, fără să se simtă, pelicula asta de apă se derula aidoma uneia cinematografice, numai că pe caldarâm, reflectându-se în câte un ochi de cer. În filmul ăsta, rolul principal îl aveam eu și mașina decapotabilă, roșie. Făceam figurație – dar ce figurație! – câmpia, cerul, Dunărea și, undeva, insinuându-se ca un freamăt, marea. Aidoma visului din vis, apucasem pe lungul drum al câmpiei înspre mare, ca și când pământul, cu tot cu ape, cu tot cu Dunăre, odată cu ea și cu autostrada mea, se revărsa în mare. Se făcea că mă îndreptam spre mare într-o mașină roșie, decapotabilă…

SPOVEDANIE MĂRII

Nimic mai frumos decât să stai de vorbă cu Marea. Începi să discuți cu ea nimicuri, să-i povestești întâmplări simple din viața ta, fără importanță, dar care ți-au rămas în minte ca și când ele ar fi putut însemna ceva, poate mai târziu, poate niciodată. Ea nu te întrerupe, te ascultă, ba chiar simți că te încurajează să-i mărturisești, să i te mărturisești. Eziți, îți este puțin teamă, îți dai seama, când începi să-i vorbești, că sunt lucruri despre care n-ai apucat să stai de vorbă nici cu tine însuți. Este ceva care vine, poate, din depărtarea ei, poate din adâncurile ei, care te îndeamnă să-i povestești tot ce n-ai putut povesti până atunci. Fără să vrei, te învață tainele conversației, te lasă să-i deslușești felul de a sta de vorbă cu tine. Şi uite așa începi să prinzi curaj, ba chiar să complotezi cu ideea că ai putea să-i faci curte. Nu te încurajează, dar nici nu te respinge. Începi printr-o mărturisire, și fără o sinceritate deplină, toată

cochetăria ta de cuceritor n-are nici farmec, nici valoare. Stai pe malul ei și, îmbătat de freamătul ce i se răsucește în zare, îi vorbești de toate provocările pe care le-ai avut peste an și care te-au încercat până la sânge, împlinite sau pierdute pe jumătate, de toate stările de învingător și învins prin care ai trecut, de toate bătăliile mai mari sau mai mici în care ai intrat, unele din care n-ai mai reușit să ieși. O privești, se uită lung și adânc la tine, și la fel tace, de parcă așteaptă spovedania până la capăt. Încearcă să ia cu ea toate neliniștile tale fără să le mai asculte, printr-un schimb de energie și undă de lumină. Ţi se face frică și, dintr-o dată, dintr-un Don Juan amator de flirt, dintr-un bărbat sigur pe el, puternic, te transformi într-un copil și îți dorești cu disperare ca sirena tulburătoare de mai devreme să se transforme, să devină mamă. Ai nevoie de îmbrățișarea ei ocrotitoare, nu-ți mai trebuie nimic altceva, ai vrea să amuțești și să fii strâns tare în brațe, să nu mai auzi de nimeni și să nu mai știi de nimic. Când deschizi ochii, cu speranța ca între timp să nu ți se fi întâmplat nimic rău, dar și rușinat pentru îndrăzneala ta, privești orizontul, vrei să te agăți de el, să-ți găsești echilibrul pierdut într-o doară. Un halo coborât deasupra mării, ca un voal subțire de ceață, îți ascunde îndepărtata zare după care ochii țipă ca și când ar căuta pământul. Nimic mai frumos decât să stai de vorbă cu Marea…

ÎMBRĂŢIŞAREA DE LA VAMA VECHE

I-am găsit pe plajă. Îmbrățișați, într-un sac de dormit desfăcut. Nici unul din ei n-avea mai mult de 20 de ani. Amândoi subțiri, ea îmbrăcată într-o pereche de blugi, un tricou cu mânecă lungă, cu pantofi sport, ciorapi roșii flaușați, el îmbrăcat doar într-un șort și tricou. Probabil că toată noaptea dormiseră acolo, poate doar răsăritul să-i fi trezit, pentru ca apoi să se scufunde iar într-o îmbrățișare adâncă. Nu erau deranjați de oamenii care ajunseseră la acea oră pe plajă. De fapt, nici nu-i vedeau. Epava de la Vama Veche, aflată aproape de țărm, era singurul martor al unei nopți de care încă nu puteau să se despartă. S-au ridicat ușor în picioare și, încet-încet, îmbrățișările tandre de mai devreme s-au transformat dintr-o dată în îmbrățișări lungi, aproape sălbatice. Mă uitam la ei și parcă nu mai aveau greutate. Se îmbrățișau de li se topeau oasele, cu ochii închiși, unul

peste umărul celuilalt. Când și când se sărutau, pentru a putea să-și ducă mai departe îmbrățișarea. Care se transforma acum, după ce toată noaptea fusese o îmbrățișare a fericirii, a extazului, într-una plină de suferință. Era o îmbrățișare nepământeană, care făcea ca timpul să stea pe loc, iar Vama Veche să se scufunde sub greutatea ei. Privindu-i, îmi plăcea să cred că, în noaptea care trecuse peste trupurile lor, nu gustaseră plăcerea dragostei. Doar o adulmecaseră până la nebunie, până când hainele, așa îmbrăcate, nu mai putuseră să-i oprească să simtă împlinirea. Nu se iubiseră goi, de teamă că nu vor putea duce această povară prea mare pentru sufletul lor. Mai bine să trăiască regretul decât povara. Povara care se duce mai mult cu sufletul decât cu mintea. Continuau să se îmbrățișeze straniu, aproape nemișcați. Forfota din jur îi făcea și mai mult rupți de realitatea murdară, o realitate pe care ei o abandonaseră de mult. Mi-aș fi dorit atât de tare ca îmbrățișarea lor să nu se mai termine, să se eternizeze ca un model de iubire a despărțirii, de despărțire a iubirii. Imaginea lor avea ceva de prima și ultima noapte de dragoste. Viața le dăruise această stare superbă, și ei o mușcaseră până la sânge. Deja începuse să-i doară, ar fi plecat pe mare, ar fi plecat oriunde, ar fi plecat nicăieri, măcar până le va fi trecut imensa durere din piept. Şi avuseseră

nevoie doar de o bucățică de țărm, de o epavă, de Vama Veche pentru a trăi o poveste care să le sfâșie sufletele de bucurie și de durere, totodată. Începuseră să mă doară ochii privindu-i. M-am uitat o clipă spre mare și, când mi-am întors privirea spre ei, plecaseră. De-acum se amestecau în mulțime, trăindu-și unul fără celălalt durerea, suferința. Deveniseră pământeni…

LA GURA PORTIŢEI

Dacă vrei să pleci de la Jurilovca în căutarea mării, atunci trebuie neapărat să treci pe la Portița. Aici, Dumnezeu a pus pământul, apa și cerul la treabă și așa a apărut un colț de Paradis. Demult, tare demult, acest petic de pământ binecuvântat se năștea între Marea Neagră și lacul Razelm, astfel încât Soarele fie să răsară, fie să apună pe ape. Se cheamă Portița sau Gura Portiței, pentru că, odată, a fost aici ieșirea lacului la mare. E unul dintre acele locuri ireale în care totul se îmbracă în aer, rămânând fără greutate, fără identitate și fără orizont, plutind undeva între cer și pământ. Locul are ceva din începuturile lumii: plaja fără sfârșit spre nord și spre sud, sălbatică și pustie, marea de o culoare fascinantă, totul pare suspendat în timp și spațiu, în frumusețea care nu știi de unde vine și de ce nu pleacă. Ai sentimentul că aici se termină lumea, că dincolo de orizontul de deasupra mării începe nemărginirea și, vai, cât de frumos e totul! Atât de frumos încât simți, pentru o clipă, că respirația nu-și mai are rostul. Plecasem de la Portița cu o barcă spre Jurilovca, și sufletul încă mesteca, tulburat, frumusețea locului lăsat în urmă. În depărtare, deasupra lacului, niște nori sângerii, ca niște guri de lup, mușcau orizontul de parcă ar fi vrut să rătăcești drumul spre casă și să te întorci acolo unde Dumnezeu a creat un loc ce a rămas cu gura căscată în fața propriei frumuseți: Gura Portiței!

CERCUL ZĂMISLIRII

În nici unul dintre acești ultimi ani de tranziție a sufletelor toamna n-a intrat în preocupările noastre. Anul acesta, cu atât mai puțin, dată fiind campania electorală care precedă alegerile generale. Mă încăpățânez în fiecare an să scriu despre venirea anotimpurilor. Într-o lume normală, bucuria unui astfel de eveniment ar trebui să fie imensă. A venit toamna! Ei, și? Ce dacă a venit? Nu vedeți că avem treabă? „Îmi cer scuze că v-am deranjat“, ar putea spune Toamna. Şi noi, în importanța ieftină pe care ne-o dăm, să spunem: „Nu face nimic!“ Fraților, a venit toamna! Nu-ți trebuie cine știe ce suflet de poet ca să tresari, nu-ți trebuie o stare de abandon ca să îmbrățișezi ideea unei primiri a ultimului anotimp romantic. „A venit toamna“ nu mai convinge nici frunzele să i se supună. Semnificația unui spectacol, așa cum e sosirea toamnei, se rezumă la a pune murături și a face zacuscă. În rest, niște inimi neprihănite îi respiră înnebunite aerul și-i sorb mustul pe niște bănci ponosite, prin parcuri. Focul mocnit al toamnei nu mai reușește să aprindă nici marile spirite care se hrăneau odinioară din flacăra ei. Sosirea toamnei a devenit un moft oarecare, un timp în care secundele sunt comune. Semnificația lor n-are nimic aparte. Măsoară timpul și atât. S-a întâmplat ceva cu noi în toți acești ani sălbatici. S-a întâmplat că sufletele noastre au tras timpul înapoi, devenind atât de goale și de triste, dar mai puțin fericite ca la începuturile lumii, când doar fizic se simțeau anotimpurile. De parcă astăzi se închide un cerc al zămislirii unei lumi fără anotimpuri, fără sentimente, fără cuvinte și, în cele din urmă, fără viață. Altfel nu se explică de ce când vine toamna, de ani buni încoace, noi suntem mereu absenți.

ORAŞUL FĂRĂ CULORI

Mi-e dor de orașul care m-a cucerit în anii adolescenței, luându-mă de mână și plimbându-mă prin grădinile sale. Mi-e dor de un București pe care-l mai regăsesc doar în amintirile mele. Te urci în mașină, străbați străzi întregi, bulevarde și nimic din ceea ce vezi nu penetrează, nimic nu trece de geamurile mașinii. De parcă ai merge printr-un tunel, fără să vezi ceva în stânga sau în dreapta, fără să-ți atragă atenția altceva în afară de hârtoapele din carosabil. Ca într-un joc pe calculator cu monitorul alb-negru. Toate culorile din jur își pierd nuanțele înaintea ochiului și devin cenușii! Şi lucrul acesta nu-l face un regizor care vrea să filmeze o reclamă cu imaginea și lumina anilor interbelici, în culorile alb-negru sau interesanta sepia, ci pur și simplu are loc sub greutatea și urâțenia orașului. Orașul București a devenit cenușiu, cu accente dramatice iarna, pălind chiar în fața culorilor alb-negru. Un oraș urât, un oraș neglijat ani și ani de zile atât de edilii săi, cât și de locuitorii săi.

Încet-încet încep să dispară și amintirile noastre în care era un oraș frumos, un oraș care se lăsa descoperit deunăzi dacă îi arătai că-ți place. Iertați-mă, nici nu știu cui îi cer iertare, cred că lui, dar orașul acesta nu mai are culori! Sau, și mai bine spus, nu mai transmite culori. La început am crezut că de vină este goana nebună în care ne survolăm viața, hăituiala la care ne supune timpul. Nu, nu ele sunt de vină că nu mai vedem culorile metropolei. Pur și simplu, orașul acesta se usucă sub ochii noștri pentru că nu mai e prețuit, nu mai e iubit. Se simte ca o damă de consum de care au profitat, pe care au batjocorit-o toți și care abia acum ne face cunoscut prețul scump pe care-l avem de plătit după atâția ani de folosință animalică. Şi nota de plată ne arată o față cenușie, de-a dreptul hidoasă pe alocuri, consecința anilor lungi și grei de uzură la care a fost supusă. Bucureștiul, cu toate fetițele lui dulci, a ajuns să nu mai fie nici orașul celor care s-au născut aici, nici orașul celor care au venit, devenind orașul nimănui și al tuturor dezinteresaților în același timp. Mi-e dor de orașul care m-a cucerit în anii adolescenței, luându-mă de mână și plimbându-mă prin grădinile sale, pe străzile sale pe care toate casele respirau și aveau viață ca niște ființe cu acoperiș, mi-e dor de fântânile sale discrete, tăcute, dar, vai, atât de romantice… Mi-e dor de un București pe care-l mai regăsesc doar în amintirile mele, pe vremea când, venerabil și obosit, încă mai avea un aer de mare cuceritor…

TOAMNA CA UN SENTIMENT

N-o să știm niciodată prin ce minune trecem de la vară înspre toamnă. Undeva se rupe un echilibru care n-are de-a face cu timpii calendaristici, cu temperaturile sau cu intemperiile. Toamna este, de fapt, o plăsmuire de aer și timp. Atât! Restul înseamnă imaginația fiecăruia dintre noi. Împodobim timpul și aerul aidoma unui pom de Crăciun: frunze, ploi, ruginiu, melancolie… Toamna nu este ceea ce am crezut noi ani de-a rândul, fie că a fost vorba de copilărie, de adolescență sau de vârsta unui om mare. Toamna este un sentiment, toamna nu este un anotimp. Este sentimentul acela nedeslușit al scurgerii timpului fără să-ți pese, al abandonului ca ultimă formă de frondă, de libertate și de răzvrătire, în cele din urmă. Toamna poate fi sentimentul cuțitului înfipt în rană, răsucit până la prima zăpadă. Toamna mai este și sentimentul acela pierdut pe care îl regăsești bucuros de fiecare dată, ca o dovadă că trecerea timpului n-a risipit cu totul din tine ideea de aventură în jurul sufletului. Nu știu dacă trecerea de la vară la toamnă se poate da în scris. Însă cu siguranță că toamna nu ține cont de trecerea calendaristică a suratelor sale. Tocmai pentru că e un sentiment, ea nu-și permite suficiența unei continuări, a unei treceri ca o punte. Am putea s-o acuzăm de trufie atunci când îi cădem în plasă, dacă n-am ști că se petrece odată cu noi, ca zborul unui fluture în chihlimbar. Hărțuiala unui sentiment așa cum este Toamna te poate pune la zid și te poate executa fără să te avertizeze măcar cu vreo culoare. Sau, dimpotrivă, te poate înălța, înălțându-se pe sine. Toamna nu e anotimp, toamna poate fi un sentiment…

PE DRUM DE FIER ÎN NOAPTE

Uneori pare atât de simplu să scrii despre Toamnă. Alteori, Toamna vine ca o durere-n piept, și cuvintele nu mai au sens, nu mai au căutare. Ce este foarte ciudat în neînțelegerea anotimpurilor e faptul că știi întotdeauna când vin, dar niciodată când pleacă. Asta și pentru că sosirea unui anotimp coincide cu plecarea celuilalt. Anul acesta, Toamna mai mult s-a insinuat decât a venit. Într-o seară de septembrie, am crezut pentru o clipă că un tren oarecare alerga undeva, în noapte, ca o ultimă zvârcolire în aer pentru supraviețuirea unui anotimp aflat în agonie. Un tren de noapte, ca o ultimă șansă oferită unui condamnat la moarte aflat în fața plutonului de execuție. Pentru încă un scrâșnet de roți, încă o zi de abandon în brațele Verii, încă un semnal de alarmă tras într-o ultimă haltă a desfrâului pentru Soare și oameni. Un tren de noapte, gata să-și abandoneze șinele de dragul unei nopți de dragoste pe câmpul ars de soare al Verii. Uneori disperarea Verii înaintea despărțirii de lume e mai frumoasă decât venirea Toamnei. Dar cine mai are timp să simtă toate astea? Cine mai are timp să asculte mersul unui tren? Şi, pe deasupra, să mai și creadă că trenul acesta reprezintă ultima răzvrătire a Verii scurgându-se în sângele Toamnei? Doamne, și câtă nevoie de sentimente are această lume grăbită!

ŢARA CU OAMENI LA FERESTRE

Nici măcar n-am apucat să ne punem gutuile în fereastră, darămite să ne acoperim inima cu ceva, „cu umbra unui copac“ sau să ne lăsăm târâți într-o dragoste nouă de un animal de pradă mirosind a toamnă, că, uite, vântul și ploaia ne biciuiesc și ne gonesc iubirea de anotimp. În rest, așa cum știați, trăim în continuare ca spectatori ai felului în care se scrie istoria politicii românești în sala de așteptare a unui aeroport, pe treptele scării de avion sau, și mai sus, pe genunchii unei stewardese. Şi spuneți și dumneavoastră, ce ne rămâne de făcut nouă, alegătorilor de rând, decât să ne retragem în colțișorul nostru, de unde să vedem frunzele căzând, sau să ieșim pe stradă fluierând și cu o pietricică mică de tot să spargem geamul unui palat, ca să ne împotrivim și noi cu ceva. Dacă nu, nu! De parcă n-ar fi fost de ajuns ploaia de declarații, comunicate, comunicări, vize, pașapoarte, ștampile! A trebuit să mai vină și ploicica asta care simți că îți curge direct în vene. Adică, a venit vremea când te așezi la fereastră de unde, fără ură și fără răzbunare – vorba cuiva important –, începi să-ți iei copilăria la puricat și, ce să mai lungim vorba, să-ți privești viața prin ochiul de sticlă până când devine mai ruginie, mai coaptă, mai… căzătoare. Îți faci bilanțul și, cu tâmplele în mâini, îți promiți că, începând de mâine, vei fi mult mai bun cu toți cei din jur. Bine, veți zice, dar țara, țara ce-o să facă în momentele astea, când tu, omule, stai așa gânditor la fereastră? Păi, ea, dragii mei, să facă bine să se mulțumească cu cei 23 de milioane de oameni care stau cuminți în case, încât, dacă ar trece vreun străin pe drum, ar putea crede și spune că e „țara cu oameni la ferestre“. Căci gutuile nici măcar n-am apucat să le punem acolo.

NOSTALGIE

Într-o lume avidă de câștiguri fără muncă, problema omului care trăiește dintr-un amărât de ajutor social rămâne undeva în negura postdecembristă a timpurilor. Cine să-și mai aducă aminte de românul care mănâncă un dumicat de pâine și un boțișor de brânză? Suntem puși cu orice preț pe căpătuială și călcăm adesea pe destinele semenilor noștri pentru a ajunge în vârful piramidei de pricopseală. „Scopul scuză mijloacele“ a redevenit deviza vremurilor, iar scopul nu mai este nici pe departe nobil. Frica de sărăcie ne împinge de la spate, vrem să fim bogați uitând că trebuie să fim și mărinimoși. Ne-a copleșit frica zilei de mâine, ne spetim să agonisim cât mai mult într-o viață pentru a le ușura urcușul copiilor noștri, iar în lupta asta nebună, unii dintre noi nu observă că o palmă de pământ sau un pumn de arginți pricăjiți luați de undeva de aiurea nu îți aduc fericirea

mult visată. Şi parcă fiecare tânjește să fie mai sus, mai tare, fără un dram de transpirație. Munca este ceva rușinos, ceva care, chipurile, nu se mai poartă, iar toți cei care nu trăiesc în ton cu moda înavuțirii cu orice preț plătesc un amar tribut: lipsa banilor. Poate că atmosfera mohorâtă de afară m-a trezit din visarea mea de om tânăr și v-am întristat cu aceste câteva rânduri, însă, chiar și așa, un lucru e sigur: nici măcar toamna nu ne poate îneca speranțele.

PORT ILEGAL DE VIŢĂ-DE-VIE

Îmi place câmpia. Chiar și acum toamna, când mult mai frumoasă ar putea fi pădurea. Îmi place câmpia toamna, îmi place toamna câmpia, pentru că orizonturile lor au miez, hrănindu-se îndeele. Tristețea câmpiei, toamna, are ceva magic, rotunjind pământul sub nemărginirea ei. Câmpia este cea care pune în valoare marile frumuseți ale pământului, întrecându-se fără prejudecăți, ba chiar cu aroganță, cu marea și cu muntele. Îmi place câmpia toamna, vreau s-o respir, s-o miros, ea este, cred, cea care știe cel mai bine să întoarcă ceasul anotimpurilor, ea este cea care știe cel mai bine să ne facă să înțelegem miracolul vieții. Ca și cerul, câmpia pare pentru noi fără sfârșit. Așa înveșmântată în toamnă mi se înfățișează nespus de frumoasă. Frumoasă fără sfârșit, oferindu-ne în fiecare toamnă porția de melancolie. Şi mai sunt, iarăși, trist pentru că nu mai există povești de toamnă. Parcă de o vreme încoace, în țara asta strugurii se culeg în clandestinitate. Parcă mustul ar fi marfă de contrabandă. Începutul secolului XXI pentru români va însemna oare abandonarea prin uitare a tradițiilor? Pentru orășeni cel puțin, ritualul culesului viilor pare mai degrabă un scenariu de film SF decât o realitate plină de farmec. N-am auzit pe nimeni în toamna aceasta să spună că a fost la cules de struguri. Am ajuns să ne uităm cu ochii umezi la filmele americane – tocmai a fost unul la televiziune – care prezintă culesul viilor. Suntem în stare, buimăciți de felul în care viața își face de cap cu noi, să abandonăm singurele moșteniri frumoase, suntem gata să acceptăm reguli care să ne condamne pentru port ilegal de viță-de-vie de dragul tehnologiei fals înțelese, de dragul lehamitei și al ipocriziei din noi. Încep să cred că la oraș nu mai sunt percepute anotimpurile, ci doar termometre cu temperaturi ce oscilează între caniculă și ger. Toamna și câmpia, anotimpurile toate, muntele și marea sunt esențiale. Restul înseamnă, bolnăvicios de sec, grade Celsius!

TRIL DE CIOCÂRLIE-N CEAŢĂ

E ceață. Şi pentru că doamna criză e aproape mută, nu se mai știe nimic despre ea. Ştim doar că e aici. Dar cu cine umblă, ce pune la cale habar n-avem. O simțim, dar n-o vedem, o trăim, dar n-o putem auzi, e a noastră, dar nu știm cum o cheamă. Liderii partidelor aflate la putere scot din când în când ciocul afară din ea și ne-o anunță ca pe o descoperire epocală. Cred că numai în România se poate întâmpla asta! Îți trebuie un curaj sau un tupeu fără margini să te afli cocoțat la guvernare și să anunți că e criză. Îți faci cruce, te minunezi și rămâi mut. Probabil că pe efectul ăsta se bazează și ei când, crezându-ne proști, da' mulți, ne anunță ceea ce noi le spunem de atâția ani încoace. În loc să vină spășiți în fața națiunii, cu capul în pământ și să spună „am fost niște specialiști, vă rugăm să ne iertați", 'mnealor ca brazii, cu riscul de țară pe piept, își umflă mușchii, dau drumul la curea și încep să lupte cu mai toate cuvintele, învrăjbind limba română cu limba lor de lemn. Vă vine să credeți că unul care umblă de doi ani matol printre noi, cu băutură luată pe banii noștri, are curajul să ne anunțe senin că e beat? Vreți, nu vreți, n-aveți încotro, trebuie să credeți! Să nu vă mirați prea tare dacă vă mai cere un rând. E ceață. Într-un noiembrie fără de anotimp, nu poți să spui nici că e toamnă, nici că e iarnă. Nu știu de ce aș vrea ca la fereastra mea să vină o ciocârlie. Nu știu de ce cred că România, pentru a supraviețui, are nevoie măcar o dată la un secol de un tril care s-o îmbrace așa încât hainele lui să răsune până-n inima unei frunze, de un tril care s-o spele de toată mizeria lumii, de un tril care să-i așeze pe frunte un nimb de lumină înecată-n aur.

E ceață.

TOAMNA FU A NOASTRĂ

Cât de nedreaptă este viața uneori. Cât de nedreptățită este Toamna deseori. Mă uit pe calendar și este prima zi din Postul Crăciunului, 15 noiembrie. Ai zice că Toamna s-a sfârșit de mult, înecată într-o mirişte, clocotind a sânge amestecat cu pământ, că tot peisajul ei a fost arat, devenind o imensă tarla în care doar Soarele își mai găsește locul. Un Soare desprins parcă din colțul unui desen de copil, un Soare strălucind, trimis în spatele frontului pe care se pregătește să vină, să se instaleze fără teamă, Iarna. Stau și mă întreb când am observat ultima dată Toamna și, mai ales, care sunt straiele care o trădează, straiele care spun lumii că este ea, că a venit. Frunzele nu le mai văd, fie că sunt verzi sau ruginii, cerul nu-l mai văd decât în oglinda apelor, de mult n-am ridicat fruntea ca să-l privesc în ochi, iar vântul nu-l mai simt de pe vremea pletelor adolescenței. Şi atunci, stau și mă întreb după ce aș mai putea eu să-mi dau seama că a venit Toamna. Păsărilor le-am uitat zborul, aripile lor nu-mi mai spun nimic, băncile din parcul copilăriei parcă le-a înghițit pământul. Doamne Dumnezeule, doar sufletul mai simte când e toamnă! De fiecare dată când vine, crește în mine un buchet mare cu flori de toamnă. Este darul ei de fiecare dată, din fiecare an. Cât de mult timp a trecut de când n-am mai știut să mă bucur de mireasma lui, ce repede am uitat să-l cresc și să-i dau libertatea de a izbucni în mii de culori, dincolo de linia orizontului, ca o explozie aruncată în tranșeele inimii! Şi pentru că Toamna nu poate supraviețui la nesfârșit în noi doar ca o stare de spirit, mai e nevoie și de nuci cu pâine, dar și de mustul copilăriei. Încet-încet, această frumoasă bucurie a sufletului și a vieții ne arată cu fiecare an care trece că n-o mai merităm. Mi-e teamă că, atunci când ne-om aduce aminte de ea, n-o să mai fim în stare s-o trăim, devenind preacoptul fruct care i-am fost odată.

ZĂPADĂ CU MERE ROŞII

Şoseaua se frânge, iar culorile toamnei, pădurile roșii și galbene se pierd dintr-o dată de parcă cineva s-a grăbit și a schimbat greșit decorurile. E puțin trecut de jumătatea lui octombrie, și Toamna la munte a avut parte de sărutul rece și alb al Iernii. Un sărut venit pe nepregătite, neașteptat, fără preludiu, un sărut care a sfâșiat toate culorile ruginii, acoperindu-le cu zăpadă. Ca într-un tablou autentic de toamnă, la munte, cu multe culori înconjurând verdele, lăsat la îndemâna copiilor care n-au înmuiat pensula decât în alb, jucându-se peste ceea ce pictorul anotimp colorase până atunci. Vineri dimineață m-am trezit într-un alt basm, cu brazi încărcați de zăpadă, cu copaci plini de frunze aplecându-se până la pământ sub greutatea zăpezii, rupându-se chiar. Şi asta pentru că erau obișnuiți să primească Iarna goi, nu ca acum, prea fragili pentru câtă zăpadă puteau

să țină frunzele. Îi trădase Toamna și, odată cu ea, frunzele care însemnau pentru ei, de această dată, un fel de sinucidere colectivă. În egoismul lor, frunzele n-ar fi vrut să plece singure, ar fi vrut să ia cu ele și copacii, ca într-o răzvrătire în sânul naturii, în care sensul existenței își pierdea rostul. În tabloul ăsta mirific de iarnă, dacă ai fi șters cu mâna albul orbitor, ai fi descoperit dedesubt jarul toamnei, zbătându-se și agonizând, țipând dureros în niște culori nemaivăzute și nemaiauzite. Dincolo de Bran, la Moeciu, pe un drum de țară care taie curțile oamenilor, a nins, ca peste tot la munte în aceste zile, mai devreme decât de obicei. De câte ori voi trece pe acest drum de țară, se va răsuci în mine și mă va sfâșia ca acum imaginea merelor roșii strălucind deasupra mantiei de zăpadă, de parcă ar fi fost niște globuri din copilărie agățate în pomul de iarnă…

ÎN AŞTEPTARE

Încep să curgă nişte zile fără anotimp, fără chip şi fără şansă, topite parcă, şi apoi desprinse din calendar. Viaţa şi vremurile cad puţin în derizoriu, special parcă pentru a pregăti marea sărbătoare a Crăciunului. Aerul, şi el, trece printr-o clepsidră, mai mult pentru a se purifica decât pentru a stabili trecerea orelor înfrânte de lumina celui ce va fi sosit şi n-ar mai fi plecat decât aşa, într-o doară, de pe pământ. Ziua în care a venit a fost importantă-n calendare, vremea până să apară are o filozofie neînţeleasă şi necunoscută nouă, o filozofie a subînţelesului sau a suferinţei, vremea unei suferinţe gata să fie născută, şi deci cu atât mai mare. Naşterea lui Iisus dă lumină, aşteptarea venirii Lui pe lume e un amestec ciudat de aşteptare, teamă şi speranţă. Doar răsăritul Soarelui aduce o lumină aşteptată şi nu întotdeauna dorită. Luminile adânci şi eterne vin dintr-o dorinţă uriaşă şi dintr-o aşteptare dureroasă, fără a avea însă certitudinea că vom şi avea parte vreodată de ele. Ceaţa amestecă secolele, vântul învârteşte pe-o pală milenii, omul respiră greu şi-aşteaptă lumina Sărbătorilor de Iarnă, cuminte şi simplu. Până atunci, răpus de aşteptarea marelui eveniment, se amestecă printre frunze, simţind nevoia să se facă mic.

NU MAI ŞTIM CE TRĂIM

Sufletul nostru încă mai plutea în aburii Toamnei pe când a venit așa, dintr-o dată, mușcând poamele rămase pe ram, Iarna. Nici n-a apucat Toamna să-și termine de visat visele, că ea s-a instalat prin efracție, obraznică, rece, dominatoare. Închipuiți-vă ce se poate întâmpla atunci când peste o suferință sau peste o iubire vine, pe nepus anotimp, o altă iubire sau o altă suferință. Nici nu mai știi ce trăiești! Alergăm printr-o lume în care granițele anotimpurilor se hărțuiesc reciproc, se bat în calendar, se bat pe pământ, se bat pe sufletele oamenilor. Dumnezeule, ce șoc! Stăteai în brațele Toamnei ca în brațele arzânde ale unei femei, într-o sămânță de gutuie, și dintr-o dată te trezești în brațele Iernii ca în brațele glaciale ale unei alte femei, care te aruncă în efemerul unui fulg de nea. Nu știu cum o să ne revenim din această dureroasă lovitură pe care am primit-o când ne era… Toamna mai dragă. Nici o iarnă întreagă de stat la gura sobei, cu vin negru și șorici, cu jumări și murături, nu ne mai salvează. Măcar de-ar ninge întruna, s-ajungă zăpada cât gardul…

PLOILE, OAMENII, ZĂPEZILE...

Un Crăciun fără zăpadă e ca un colind fără suflet. Un colind fără zăpadă e ca un Crăciun fără colinde. Parcă niciodată n-am avut nevoie de zăpadă așa cum am avut acum. Aveam nevoie să ne îmbrăcăm viața într-o haină de nea, să-i dăm inimii căldura unui iglu. Ce bine ar fi fost să ningă mult, ce frumos ar fi fost ca orașul să se lase îmbătat de zăpadă, țurțurii să chefuiască până în zori și apoi să o ia de la capăt. Pe străzi ar fi ieșit doar sănii trase de cai, cu colindători și Moș Crăciun. Iar noi am fi stat cuminți la fereastră, așteptând să apară oamenii de zăpadă. Nu ne-am gândit până acum că deszăpezirile pot însemna o blasfemie la adresa Iernii, că, intrând încălțați cu buldozerele în casa ei, în sufletul ei, nu vom mai vedea fulgi de zăpadă, primind la schimb ceață și ploi. Ninsorile de altădată se răzbună nemaivenind acum, Zăpezile de altădată se răzbună pe floarea

de cireș. La fel și Ploile: vin ca un blestem, au uitat să țină loc de binecuvântare. Am făcut ce-am făcut și am ajuns ca Ploile și Zăpezile să nu mai vină la întâlnirea cu bucuriile noastre. Din cauza neputinței noastre am fost părăsiți până și de natură. Mi-e frică să spun că și de Dumnezeu!

cu toate sloganurile – „nici muncă fără pâine, nici pâine fără muncă“ –, cultul muncii. Suntem un popor greu de înțeles dacă de la comunism am învățat „nemunca“, iar de la capitalism, zilele libere, vacanțele!

CALENDAR ÎN DOI TIMPI

La vacanțe, la sărbători și la călătorii nu ne întrece nimeni. Dacă tot anul ar fi o vacanță, nu ne-am mira prea tare. Zece zile de vacanță ni s-au părut la un moment dat a fi prea multe, după care ne-a părut rău că s-au terminat. Dacă mai erau vreo zece… Pe de altă parte, am fost dați peste cap și de schimbarea anotimpurilor. Trebuie să recunoașteți, nu e așa de ușor să treci de la iarnă direct în vară, nu e ușor să treci de la câteva grade la aproape 36 de grade Celsius. Primăvara s-a pierdut printre filele din calendar, iar noi am devenit stăpâniți de șase luni de iarnă și de alte șase luni de vară. Probabil că acest calendar în doi timpi crește apetitul nostru pentru nunți, vacanțe, botezuri, călătorii și cumetrii, altfel nu s-ar explica de ce în prim-plan se află întotdeauna ziua liberă, și nu cea de muncă. Paradoxal este că anii grei de comunism n-au reușit să inoculeze în noi,

JURĂMÂNT DE CREDINȚĂ

Ieri, a doua zi de Crăciun, un copil mare cânta la chitară. Mare cât el, chitara scotea niște sunete vii, profunde, sub mângâierea degetelor lui aproape transparente. De parcă ar fi atins corzile cu venele de sânge, așteptându-te ca-n secunda următoare, la primul acord, sângele să înroșească chitara. Mă trimitea imaginea acestui copil cântând dumnezeiește la chitară la Crăciunurile vechi, de demult, din copilărie poate. Crăciunul abia trecut peste noi a avut ceva din sărbătoarea tristă a unui sfârșit de secol răsucit de atâtea ori, frânt și, în cele din urmă, obosit, nu înaintea trăirii, pentru noi, românii, a unei mari speranțe: recâștigarea libertății. Sufletele noastre, pe dinafară cel puțin, au fost răscolite de un vânt rece, un vânt învăluit în praf bătând a sărăcie. Ne pregătim să pășim aerul noului an dintr-un secol nou bâjbâind, neînțelegând în continuare lumina, trăind senzațiile

unei cârtițe ieșite din întâmplare la lumină. Crăciunul este pentru români piatra de hotar a suferinței și a speranței totodată. De Crăciun ne punem inimile-n palmă și colindăm lumea, ne sacrificăm pulsul, lăsându-ne explorați și devorați până-n adâncul sufletului. Ieșim în bătaia puștii destinului cu pieptul gol, fără să clipim măcar, ne punem la zid de dragul inocenței, de dragul adevărului. Închipuiți-vă un Crăciun ca acesta, ultimul Crăciun al unui secol în care, jumătate din el, am bântuit prin întuneric, cum un popor întreg s-a pus la zid legat la ochi, așteptând noul secol ca pe o izbăvire sau poate ca pe un nou blestem. Așa suntem noi când doi ani, două secole și două milenii se întâlnesc într-o clepsidră, petrecându-se pe spațiul mic al scurgerii nisipului și timpului, acolo unde, din întâmplare sau nu, ne aflăm purtați de speranță. Aici, la noi, de Crăciun, colindele s-au înecat deseori în praful adus de un vânt rece, adus de un straniu Moș Gerilă. Acum, la sfârșit de secol, începem să înțelegem, dacă nu cumva am înțeles, că zăpada a fost pentru noi de cele mai multe ori o binecuvântare. A fost haina pe care am îmbrăcat-o de nenumărate ori în zilele de sărbătoare pentru a nu apărea goi în fața lumii, cântând: *O, ce veste minunată!* sau *De Crăciun ne-am luat rația de libertate.* Haină care ne-a lipsit la acest Crăciun mai mult ca oricând. Zăpezile de altădată

n-au mai venit. S-au strâns acum toate suferințele de altădată, toate mizeriile de altădată, toată sărăcia de altădată, mai puțin zăpezile de altădată. Un fulg, un singur fulg am așteptat. Un fulg precum sămânța care aștepta să fie aruncată de Crăciun în brazda viitorului secol. Sigur, este un gest frumos să ne facem urări pentru noul secol, pentru noul mileniu, însă asta nu ne face nici mai bogați, nici mai inteligenți și, poate, nici mai frumoși.

„Un secol plin de lumină!“ Iată o urare pe care aș dori-o poporului meu. Cred că lumina este cea care ne-a lipsit cel mai mult în ultimul secol trăit intens și dramatic de țară, inclusiv de trupul ei milenar, când întregit, când ciopârțit, când răstignit. Tânjim ca noul an, noul secol, noul mileniu să ne readucă din Ceruri măcar lumina pe acest pământ mirific.

ÎNFLORI IARNA

Dintr-o dată, într-un peisaj care ținea mai degrabă de toamnă – o Primăvară încolțită într-o Toamnă –, într-un peisaj din care meteorologii trăseseră concluzia oarecum poetică: „Bucureștii nu mai știu să ningă“, ei bine, în acest peisaj, înflori Iarna. Oare câți melci-codobelci îndrăgostiți peste începutul de an nu ieșiseră îmbătați și inconștienți pe străzile înșelătoare ale libertății de frumos? Oare câți melci-codobelci nu-și abandonaseră poverile ce-i împiedicaseră atâta amar de vreme să guste până la pământ un aer care însămânțează iubirea? Oare câți melci-codobelci crezuseră că venise amăgirea? Mai puțin dulce, dar cu mult mai adâncă. Oare câți romantici își dezveliseră sufletul și și-l suflecaseră pentru a-l pune să culeagă polen și dezmăț pe străzile închiriate de la un anotimp la altul? Oare câți fluturi nu-și desfăcuseră aripile pentru primul zbor cu întoarcere,

primul zbor bezmetic, un zbor al fricii, ca o încercare pe viață și pe moarte? Un zbor care să pregătească intrarea într-o lume nouă, nu veșnică! Oare câți – ce-or fi fost ei – n-ar fi vrut să atingă pe buze piatra, trezindu-se dintr-o dată că sărută îngerii? Ce sentiment or fi avut toți cei care-și pregăteau inima pentru desfrâu ca dintr-o dată să o vadă rătăcită-n Rai? Ce-o fi în mintea celor care se aciuaseră, așteptând, în patul plăcerii carnale, ca apoi să se vadă prinși în patul nunții, în noaptea nunții? Ce întâmplare! Să treci dintr-o clipă banală într-una de feerie! Ninge.

DILEMĂ

Temperaturile neobișnuite din primele zile ale unui februarie de tranziție ne-au trimis cu ochii pe cer. „Ce se întâmplă, Doamne?“ ne-am întrebat așteptând un răspuns de la muguri, adăstându-i să nască. Păsări călătoare am căutat cu privirea în zadar, streșinile curg cu poezie și am dat fuga cu găleata gândindu-ne la o îmbiere cu versuri și atât. Nici un semn! Prea cald, prea larg acest bulevard de Primăvară pe piscurile Iernii. Dă-ne un semn mai clar, Doamne, să nu se spună că suntem posedați de visul unei nopți de Primăvară! O ploaie de Primăvară, rogu-te, un prunc alăptat cu ghiocei de sânul mamei, rogu-te, dă-ne un însemn, un pașaport cu care să trecem în ținutul Primăverii de-adevăratelea! Spune-ne dacă e vorba de un joc periculos, dacă ne-am putea pierde un simț ori vreo aripă, nu ne lăsa pradă reflexelor obosite și dezorientate de atâta

lumină înșelătoare! Nu ne duce la tăiere ca pe niște miei de zăpadă soroci̧ți să fie sacrificați de dragul unei trădări. Şi dacă totuși va fi așa, în numele trădării ce ni se pregătește, îți cerem, Doamne, șansa de a deveni primele cântece ale Primăverii adevărate. Dacă cerem prea mult, socotește-ne de pe-acum primii sacrificați pe altarul unui zbor care s-a vrut înalt doar pentru a avea de unde să ne prăbușim.

A DOUA NAŞTERE

Mai sunt câteva zile și intrăm în ultimul an al secolului XX. Preocupați prea mult de ziua de mâine, nu mai avem timp să ne gândim la ceea ce a însemnat secolul ăsta pentru omenire, pentru România. Îmi aduc aminte cum îmi imaginam cu ochi de copil anul 2000. Era așa de frumoasă lumea anului 2000 pe care mi-o închipuiam atunci, copilăream cu gândul la acest an de parcă aș fi vrut să fie peste doar câteva zile. Ce va însemna pentru noi anul 2000? Poate fi o promisiune, poate fi o șansă, poate fi un ideal. Cât de frumoasă ar fi lumea dacă în anul 2000 toți cei aflați în viață și-ar începe copilăria! Să începi să copilărești în anul 2000! Cât de frumoasă ar fi lumea! Poate că doar un an ca ăsta să ne mai mobilizeze. Toate țintele, visele noastre, destinele să le legăm de anul acesta. Să ne spunem: până-n anul 2000 să reușim… Ce să reușim? Până-n anul 2000

să trecem… Ce să trecem? Până-n anul 2000 să devenim… Ce să devenim? Până-n anul 2000 vom fi… Ce vom fi? E ca o promisiune, ca o întâlnire pe care ți-o dai cu destinul în anul 2000 și trebuie neapărat să fii acolo. E ca o mărturisire pe care trebuie s-o faci atunci, ca un pariu ce trebuie câștigat atunci. Anul 1998 e cu o secundă mai mare. În secunda asta, până să intrăm în ultimul an al secolului XX, trebuie să ne stabilim felul în care o să aibă loc întâlnirea cu anul 2000. În secunda asta începe derularea contractului despărțirii de trecutul apăsător, de toate neîmplinirile, de toate înfrângerile. În așa fel încât anul 2000 să fie anul 1 al redevenirii noastre. E nevoie de un alt început, e nevoie de a doua naștere.

LINIŞTE

Era mereu liniște. Dar atunci, la ora prânzului, orașul se cufunda și adormea în liniște. Timpul trecea măsurat pe clopotul de la biserica din centrul orașului, fiecare dangăt, paradoxal, adâncea liniștea ca într-un vis fără zgomot. Aerul plutea greu, topit de soarele vieții, amestecându-se cu liniștea într-o cupolă care se așeza cuminte peste oameni, peste case, peste oraș, veghind la somnul lor adânc și odihnitor. Era pe vremea când sunetele aveau liniștea lor, era pe vremea când știam trilurile ciocârliilor pe de rost! Era pe atunci pe când trecerea de la copilărie la adolescență o învățasem și o știam după liniște. Ştiam cum se aude câmpia, sunetul ei prelung și domol aidoma unui vânt cuminte, știam cum se aude pădurea, ca un freamăt amestecat cu liniște și răcoare, știam cum se aude via, ca un foșnet prelung și amețitor, știam cum se aude ploaia, sunetul ei

ropotit și pătrunzător, știam cum se aude răsăritul, calm și puternic, dulce și trecător, știam cum se aude depărtarea… Şi apoi a venit uitarea. Şi ea, tot pe de rost, când liniștea a devenit o amintire. Atât de rară, încât sunetul ei aproape pierdut abia s-a mai auzit ani și ani la rând. Cotropit și hărțuit de atâta zgomot, mi-am găsit refugiul în liniștea de odinioară, în sunetul amintirilor, care se auzea dinlăuntrul meu. Liniștea mea, ca o pasăre rară închisă în mine ca într-o colivie de timp, prea slabă și prea temătoare atâta vreme ca să îndrăznească să zboare în altădată, de la sunetul aproape surd al ierbii până la sunetul adânc și greu al depărtării. Liniște!

La cumpăna dintre milenii

PĂMÂNTUL PATRIEI

Nu sunt puțini aceia care, atunci când se întorc în țară după o călătorie mai lungă prin lume, sărută pământul. Pământul patriei. N-a devenit între timp nici mai bun, nici mai rău! A rămas același, neschimbat și suficient de puternic să ne poată chema de fiecare dată când are nevoie de noi, suficient de primitor când nu mai putem fără el. E atât de dulce când suntem departe de el și devine uneori atât de amar când îl simțim în fiecare zi. Cred că el explică cel mai bine dragostea noastră pentru ceea ce suntem ca neam! Suntem un amestec de atracție pentru pământul patriei și de dor inexplicabil de ducă departe de el. Tocmai pentru a înțelege și mai bine puterea și fascinația lui asupra noastră, până într-acolo poate merge, încât, de multe ori, are gust. Ca și acum, când scriu despre el. Într-o lume în care iubirea de țară poate deveni un moft, într-o lume în care patriotismul

a suferit modificări esențiale, într-o lume tot mai superficială, pământul patriei este cel care ne dă echilibrul și, mai ales, ne salvează rădăcinile. Veacuri de-a rândul, atracția și dominația lui au fost determinante pentru viața noastră, vremurile au contribuit și ele astfel încât destinul ne-a fost strâns legat de el. Astăzi, când suntem atât de liberi și de nerecunoscători, suferința lui are asupra noastră aceeași putere pe care a avut-o odinioară fascinația lui. Ceea ce înseamnă că mărirea și decăderea lui stau în mâinile și în sufletele noastre. E de-a dreptul înfiorător, tocmai când ne credeam eliberați de povara responsabilității, tocmai când ne bucuram că nu suntem vinovați pentru suferința lui, să descoperim că pământul patriei suntem noi! Cei de azi, cei de ieri și dintotdeauna.

LITERĂ PENTRU OAMENII BUNI

Gata! Ați devenit mai buni? Ați devenit mai înalți, mai generoși, mai frumoși, mai cu picioarele pe pământ, mai cu capul în nori? Sunteți mai calzi, mai curând, mai tandri, mai devreme lângă cei apropiați, lângă cei îndepărtați? Oameni buni, oameni răi, oameni mici și oameni mari, spuneți, ați devenit mai buni? Sunteți mai puternici, mai fini, mai inteligenți, mai învățați? De răspunsurile voastre la aceste întrebări depind toate cuvintele pe care am să le scriu de-acum încolo, depind toate împlinirile și neîmplinirile mele, toate frazele așternute pe sufletul-maculator, gata să fie trecute pe curat, de răspunsurile voastre depind toate literele pe care aș fi vrut să le născocesc. Invenția mea, uitasem să vă spun, trebuie să fie experimentată pe oameni buni, ca toate invențiile cu fericire în masă. Iertare, preamărite alfabet, cu permisiunea dumneavoastră, plecăciune până la

litera „z“, pentru oamenii buni îmi permit să îndrăznesc a vă ruga să-mi dați dezlegare, să mă lăsați să inventez o literă, o nouă literă! Ştiți, nici nu trebuie să mă băgați prea tare în seamă, micul și puternicul dumneavoastră imperiu, preamărite alfabet, este în afara oricărui pericol, căci litera pe care vreau eu s-o inventez nu se vede, nu se aude, nu se scrie… Doar se pronunță din când în când de oameni, ca o probă, să vadă dacă nu cumva sunt mai înalți, mai generoși, mai frumoși. Hai, încercați s-o pronunțați! Ei, cum e? Gata, ați devenit mai buni?

PROPRIETAR DE CUVINTE

Nu-mi mai trebuie nici o proprietate, nu mai vreau să am ceva al meu decât pe viață, nu mai vreau să posed păsări călătoare, case părăsite, iubiri trecătoare. Nu mai vreau să fiu proprietarul nimănui, vreau să fiu proprietar peste nimeni, peste nimic; n-am dreptul să-mi apropriez nici măcar o frunză, s-o fac să creadă că e a mea, ca și când m-aș face că nu există vântul. Nu mai vreau să se atingă cineva de proprietatea mea, poate să îngădui cuiva, cândva, undeva s-o citească. Nu vreau să fiu proprietar de butic, nu vreau să fiu proprietar de crâșmă, vreau să fiu cel mai sărac proprietar din lume, vreau să fiu, sunt doar un simplu proprietar de cuvinte. Nu vreau să mai am averi ascunse în inimi de sclav, nu vreau să mai posed iubiri, n-am depozitate la CEC amintiri de doi bani. Îndeletnicirea mea, ca proprietar de cuvinte, este scrisul; nu știu să moșesc divorțuri, nu știu să iubesc pe

ascuns, nu știu să aranjez întâlniri de despărțiri, știu să mă pierd în interjecții, puncte-puncte… Nu sunt proprietar de poduri, ci de cuvinte, nu sunt proprietar de suflete, chiar și pe al meu l-am vândut pe o propoziție simplă: te iubesc… Lucrez în trei schimburi, căci sunt proprietar de cuvinte, nu vreau să-mi îmbogățesc decât vocabularul, iubesc femei din litere de-o șchioapă, sunt proprietar de cuvinte. Şi dacă, într-o bună zi, cuvintele se vor naționaliza, va apărea, probabil, într-o lume bogată, și legea cuvintelor naționalizate; nu-mi luați toate proprietățile, nu-mi luați toate cuvintele, lăsați-mi măcar unul singur! Vreau să plec în lume nu cu o iubită, nu cu o corabie, ci cu un cuvânt. Plec în lume cu un cuvânt…

FABRICA DE MUZE

Trudesc din greu, de la răsăritul până la apusul unei femei, la o fabrică de muze. Eu, împreună cu un colectiv energic, moștenitori ai fostei întreprinderi de muze, am retehnologizat câteva linii de asamblat, bineînțeles, muze, și rezultatele nu s-au lăsat așteptate prea mult. Producem muze în serie, pentru poeți, pictori, ziariști, prozatori, fără a selecta clienții în vreun fel. „Sunt ziaristul cutare – se recomandă unul sau altul –, știți, aș dori o muză pentru o viață de om, o muză căreia să-i dau sufletul, înțelegeți că am un suflet de dat pe o muză.“ Sau: „Sunt poetul naiv Ionescu, vă rog să-mi livrați o muză de noapte, de un vers, de o strofă, plătesc în amintiri *cash…*“ „Da, dar noi nu primim la schimb decât cariere ratate, vieți distruse de sâni și buze necuprinse-n vers, averi risipite, așa că nu puteți plăti, domnule poet, decât cu propriul sânge, cu propria tihnă, cu propria viață.“

Poftiți la muze de ocazie, la muze de tot, la muze de niciodată, luați și risipiți-vă talentul, respirația, lăsați-vă înrobiți de muze, lăsați-le să vă pună zăbală pe viitor! „Domnule director general, sunt muncitorul dumneavoastră și al fabricii de muze, secția de rectificat. Cu regret vă anunț că pe data de 22 mai, anul de muze 1995, muza mea a dispărut – pierdut muză, o declar risipită, cum ar scrie la ziar – și de aceea vă rog a-mi aproba repartizarea unei muze noi, abia ieșită din procesul de producție al fabricii noastre…“

LA TAIFAS CU PREZENTUL

Tot prezentul nostru trece prin trecut. Nu putem face un pas, nu putem lua o gură de aer, nu putem privi cerul fără să ne întoarcem în trecut. Avem un trecut în suflet, un trecut în inimă, un trecut în ochi, Doamne, atâtea trecuturi și tot atâtea poveri. Îți vine să te oprești, să pui punct la trecut și să stai serios de vorbă cu Prezentul: „Uite, bă Prezentule, după ce te trăiesc, după ce te sufăr, după ce mă trăiești, după ce mă suferi, nu vreau să te mai văd în fața ochilor! Îți iei dumneata catrafusele cu oameni, păsări, pământ, liniște și te duci la cine vrei, eu nu te mai primesc! Nu vreau să mi te asum ca trecut, îmi ajung amintirile din copilărie, vreau să am un trecut tânăr, cu prașii și hoți de cireșe, un trecut glorios, vreau să am un trecut cu o mamă tânără, cu un tată mereu plecat prin lume. Nu mai vreau, dragul meu Prezent, nici tu nu cred că vrei să îmbătrânești în mine, să te

port în viață ca pe-un moșneag sprijinindu-se în amintiri. Nu mai vreau, dragul meu Prezent, ca tu împreună cu dragul meu Trecut să sfârșiți în mine ca doi amanți care nu pot să ducă până la capăt o poveste de dragoste începută în viitor. Dragul meu Prezent, te rog frumos, te rog din tot sufletul meu trecut, ia-ți zborul și te oprește tocmai pe catargul anilor 2000, așteaptă-mă cuminte acolo, căci poate am să vin! O să vin fără trecut, o să te preiau din mers; acum sunt prea tânăr ca să am trecut și prea bătrân ca să am prezent fără trecut; așteaptă-mă… Şi dacă n-am să vin înseamnă că m-am mulțumit să trăiesc prin prezent și n-aș merita să am un trecut așa mare și frumos ca tine, înseamnă că mi-au ajuns amintirile din copilărie… Dragul meu Prezent, știi, voiam să-ți vorbesc de trecut…“

DRAGA MEA SINGURĂTATE

De mult doream să-ți trimit vești, însă, crede-mă, când ai plecat ultima dată nu mi-ai lăsat nici o adresă, nici un număr de telefon. Or, în acest caz, mi-a fost foarte greu să te găsesc și mai știam că, de obicei, vii tu singură, nu trebuie să te cheme cineva. Nu știu dacă miroși a flori de câmp sau a ploaie de toamnă, dar simt cum îmi dai târcoale de la niște răsărituri încoace, de la niște apusuri încolo. Draga mea Singurătate, îmi pare rău că trebuie să te dezamăgesc, caută-ți altă pradă mai ușoară, eu sunt singur de mult, încă de pe vremea când tu fuseseși inventată doar pentru insule cu câte un singur locuitor. Totuși, îți mai dau o șansă: vino dacă ești întâmplător chin! Dacă ești plăcere, caută sufletul unei femei sătule de aventuri de primăvară, vară, toamnă și iarnă și instalează-te acolo! Şi eu îți promit, pe cuvântul meu de singurătate, că am să-ți fac rost, de câte ori

vei avea nevoie, de suflete demne de fericirea ta, senine la înfrângerea ta. Acum, că suntem prieteni, draga mea Singurătate, pot să-ți spun că n-am să-ți cedez nici unul dintre teritoriile mele neocupate decât prin luptă, prin război. Ştiu de mult că tu vrei să declanșezi Primul Război Mondial al Singurătății, dar te înșeli dacă crezi că vei câștiga cu copaci goi, cu vânt și cu apă de ploaie. Ca să ai vreo șansă, vino cu zăpezi cât gardul, cu povești la gura sobei, cu zece ani într-unul singur, altfel vei muri într-o lizieră de sentimente prea mici pentru o moarte așa de mare. Şi zău că nu meriți o soartă ca asta, fie și numai pentru cei care au ajuns să te cheme nemeritat. Pentru că, orice s-ar spune, există și oameni care nu te merită, draga mea Singurătate. Ăștia sunt cei condamnați la fericire. Tot un fel de nefericire, dar una întoarsă pe dos. Așa e împletită viața: o fericire pe față, o fericire pe dos. Sunt al tău, draga mea Singurătate, poți să vii, dar nu întârzia, că am un tren pe la șapte și un sfert. Mă duc să mă întâlnesc cu o Sânziană!

LĂSATUL PE MÂINE

Zilele astea se petrec atâtea lucruri importante, încât mai că-mi vine să mă las de scris și să stau liniștit să văd ce se-ntâmplă. Ca să scrii despre chestiile importante trebuie să te îmbraci în costum de culoare închisă, cu cravată și cămașă albă. Trebuie să ieși din casă după ce te-ai uitat de zece ori în oglindă, să închizi ușa fără s-o trântești, să te uiți la ceas, să-ți saluți sec vecinii cu care te întâlnești pe scară. Când ajungi în stradă, te uiți neapărat în stânga și în dreapta, în amândouă părțile deodată dacă se poate, ca să nu poți fi acuzat de partizanat politic, apoi te sui în cel mai luxos taxi pe care îl găsești. Te așezi pe bancheta din spate și îi indici scurt șoferului adresa redacției. Atât cât durează drumul, nu angajezi discuții cu taximetristul, iar dacă acesta încearcă să-ți spună ceva, te faci să n-ai auzit și privești pe geam, undeva în zare. La fiecare zdruncinătură produsă de

gropile din șosea, nu înjuri cu voce tare, înjuri în gând. Odată ajuns la sediul redacției, achiți valoarea cursei, fără să te tocmești. Intri în redacție, îți saluți din cap colegii față de care ai datorii și nu îi bagi în seamă pe ceilalți. Te așezi la birou, îți scoți cu mare grijă stiloul cu peniță de aur din geanta-diplomat. Ceri să nu fii deranjat. Îți așezi în față o coală imaculată de hârtie, îți sufleci ușor mânecile hainei, atât cât să se vadă manșetele albe ale cămășii cu butoni ivorii, te concentrezi și… Şi nimic. Nu iese nimic, oricât de des ai scoate și ai pune capacul stiloului. Ajungi la concluzia că e greu să scrii despre lucruri importante, așa că poți lăsa pe mâine ce poți face azi.

LOS DEL RIO

Doi oameni în toată firea, trecuți de prima tinerețe, care pocnesc din degete, și mai multe reprezentante ale sexului slab și frumos, totodată, au înnebunit o lume întreagă. Fetele astea își mișcă șoldurile într-un ritm sufocant pentru capitalism, care nu face față cu toată economia lui de piață, iar soliștii ăia doi, așa cum își mișcă ei umerii, zăpăcesc toate puștoaicele trecute de 16 ani. „Emtiviul“ nu mai pridideşte cu trimiterea lor în casele oamenilor, de fac colegii de apartament cu schimbul la televizor ca să nu le scape clipul îndrăcit. Posturile de radio, ca să nu se închidă, dau și ele din când în când melodia cântată de cei doi bărbați cu fete multe, frumoase, înalte, deştepte, capricioase și devreme în NATO. Difuzoarele din autobuze lansează și ele melodia împricinată, controlorii uitând în timpul ăsta să mai amendeze vreun rău-platnic, femeile însărcinate cedează locul

cetățenilor turmentați, bătrânii dansează pe scară în baston, șoferul dă pe pilotul automat și trece și el în ring. La chefuri, nunți și botezuri nu se mai ascultă decât melodia asta, care a luat mințile și le-a tradus în spaniolă. „Macarena, Macarena…“ Ţara se ridică în picioare și bate din palme: „Macarena, Macarena, Macarena… eee Macarena…“

ULTIMUL TREN

Și uite așa îmi vine să mă urc într-un tren care să plece de la linia 26 a unui secol parcă fără de sfârșit. Un tren care să nu oprească în halte sau în gări, un tren care să caute capătul liniei până când va sucomba pe șine. Viața văzută dintr-un tren care nu oprește în stații e fabuloasă, fără griji, fără amăgiri, fără durere, dar și fără speranță. Urcați poporul în trenul ăsta, domnilor guvernanți, și lăsați-l să lunece pe ultima cale de păcălit viața – calea ferată. Veți putea astfel să vă înfăptuiți în liniște toate reformele, să băgați țara în NATO și în UE. Scăpați de grija poporului, care va bântui lumea într-un tren fără nași, fără FMI, fără supracontrol, fără Banca Mondială. Lăsați-ne să trăim într-un tren aflat în continuă mișcare, fără semnale de alarmă, fără acari, fără vagoane de poștă, lăsați-ne să trăim într-un tren fără destinație și fără stație terminus! Nu încercați să ne

trageți aglomerata garnitură de tren pe o linie moartă, nu încercați să băgați calea ferată în reparație capitală! Lăsați-ne în călătoria noastră! „Trenul poporului pleacă peste zece minute de la linia 26, în direcția unei călătorii fără sfârșit. Persoanele care au condus poporul la tren sunt rugate să coboare din vagoane.“

ÎNCOTRO?

Mă întreb uneori încotro ne îndreptăm. Foarte rar, ce-i drept, însă mă întreb. De parcă n-aș avea altceva mai bun de făcut. Probabil că și dumneavoastră vă întrebați! Eu, vă spun foarte sincer, nu am răspuns la întrebarea asta. Nu știu încotro mă îndrept eu, darămite încotro ne îndreptăm ca țară. Mai întâi, pentru a răspunde la întrebarea asta, ar trebui să știu unde ne aflăm. Așadar, nu știu să (vă) răspund la această întrebare. Și știți de ce? Pentru că nu știu de unde venim. Nici măcar n-avem certitudinea că mergem într-o direcție sau alta! Poate că stăm pe loc și tot restul lumii se învârtește în jurul nostru. Poate că România nu se mai învârtește de multă vreme în jurul Soarelui! Poate că Soarele și-a luat responsabilitatea să se învârtească el în jurul nostru. Deci, nu știm de unde venim, nu știm unde suntem, nu știm încotro ne îndreptăm. Primim asigurări de la

un timp încoace că suntem pe drumul cel bun. Nu ni se spune nici măcar dacă e vorba de o potecuță sau de autostrada euronațională. Poate ne aflăm cu toții pe „aleea îndrăgostiților de reformă“ și nu știm. Așa că vă rog frumos să nu mă întrebați încotro ne îndreptăm, că nu știu să vă răspund. Pot, în cel mai bun caz, să vă spun de unde n-am venit, unde nu suntem și încotro nu ne îndreptăm. Şi nu știu dacă asta v-ar face plăcere, dacă v-ar putea ajuta cu ceva. Încotro ne îndreptăm? Habar n-am și credeți-mă că aproape nici nu mai vreau să știu.

LA NOI CA LA NIMENEA

În România se poate întâmpla orice. De-aia e îngrozitor de frumos să fii român. Câte ți se pot întâmpla în țara asta, și bune, și mai ales rele, nu ți se pot întâmpla nicăieri. Numai aici poți avea parte de senzații mai mult decât tari. Suntem un popor care a supraviețuit în primul rând datorită simțului umorului, datorită băşcăliei. Recent, un primar dintr-o comună, amețit de reformă, în timpul unei cununii, a pupat mâna mirelui, ca apoi, după terminarea ceremoniei, să elibereze celor doi însurăței un… certificat de deces. Asta nu se putea întâmpla decât în România. N-ar fi mirat pe nimeni dacă cei doi tineri căsătoriți s-ar fi apucat să bocească, iar, odată ajunși acasă, transformau nunta în pomană. De-aia îmi place să trăiesc aici, să mă chinuiesc aici, să mă frământ printre oamenii de aici. Nicăieri în lume nu poți trăi ceea ce trăiești aici! E posibil ca într-o bună zi să vină

cineva în fața noastră și să ne arate certificatul de deces al poporului român. Probabil că atunci ne va pufni râsul și vom lua istoria de la capăt, râzând cu gura până la urechi. Dumnezeule, ce popor!

AM UITAT SĂ NE MAI BUCURĂM

Ne-am liniștit. N-a fost ușor. După ce am bătut Anglia la fotbal, eram în stare să ne bucurăm trei zile și trei nopți. Nu mai avem puterea să facem asta. Nu mai avem curajul să ne bucurăm așa de tare, de teamă să nu ni se întâmple ceva rău. Încet-încet devenim de piatră, nu peste mult timp la o astfel de victorie vom schița doar un zâmbet în colțul gurii. Căutăm o bucurie în viața de zi cu zi ca și când am căuta bucata de rahat din cozonac. Dacă încercăm să adunăm bucuriile dintr-o zi, rezultatul va fi un semn al adunării, mare și frumos. Ceea ce înseamnă că atunci când va da peste noi, poate din greșeală, o mare bucurie, nu vom ști ce să facem cu ea. Asta pentru că nu mai știm să ne bucurăm. Obișnuiți cu bucurii de două parale, ne vom trezi că la marile bucurii începem să agităm mâinile și picioarele. Doar atât. Vom fi reținuți în a ne înveseli sufletul,

de teamă să nu explodeze. Sufletul îl dedicăm suferințelor, umilințelor, neîmplinirilor. Sufletele noastre condamnate și chircite nu mai știu să primească bucuria. Cred că aceasta e cea mai mare înfrângere pe care puteam să o repurtăm în ziua de astăzi. În rest, pentru a nu ne ieși din mână, continuăm să-i dăm sufletului înfrângeri pentru a-l ocroti, pentru a-l apăra, Doamne ferește, de o bucurie. Ceea ce înseamnă, Dumnezeule, că-i vrem binele!

RESTITUIREA CONŞTIINŢELOR

Se tot vorbește de restituiri: restituirea caselor, restituirea pământurilor, restituirea fabricilor, restituirea restituirilor. Nimeni, absolut nimeni nu pomenește de restituirea conștiințelor. Conștiințele călcate în picioare vreme de 45 de ani nu interesează pe nimeni. Dar aici comisioanele se măsoară în ani de închisoare, de suferință sau, pur și simplu, ani de viață. Când vine vorba de conștiințe, nu mai e nimeni interesat să numere etajele, atelierele, hectarele. Nu vine nimeni să propună Parlamentului să aibă inițiativa unei legi care să se numească: „Legea restituirii conștiințelor“. Cum vor putea fi oare despăgubite generațiile părinților noștri și ale părinților părinților noștri? Cine despăgubește, dacă tot vorbim de restituiri, jumătatea de veac străbătută de oameni pe semiîntuneric? Cine poate să le redea toate averile care puteau fi făcute într-o lume liberă? Cine restituie destinele

înecate în mediocritatea unei epoci? Cine mai poate întoarce timpul pentru oamenii de rând, vinovați doar pentru că s-au născut atunci când s-au născut? Dacă tot se face atâta tam-tam pentru dreptul, spun și eu sfânt, de proprietate, de ce nu se începe cu proprietatea conștiințelor. Restituirea conștiințelor nu interesează pe nimeni. Retrocedarea conștiințelor poate să fie, eventual, un rând pe marea cruce a comunismului. Despre conștiințe naționalizate, despre naționalizarea conștiințelor n-are timp nici măcar istoria să se ocupe. Conștiințe curate, conștiințe marcate, conștiințe libere, conștiințe încărcate, conștiințe așteaptă toate la un loc să fie restituite, retrocedate. Proprietarii, marea majoritate în viață, și urmașii proprietarilor așteaptă cuminți să intre în posesia lor. Ca un blestem, propria conștiință va ajunge să devină cel din urmă dar primit într-o viață. Ofrandă care ar fi trebuit să fie primită cea dintâi.

BĂTĂLII CÂȘTIGATE CE POT PIERDE RĂZBOIUL

Fiecare dintre noi intră în mici bătălii personale. În ele punem toată energia, în ele ne aruncăm cu toată puterea. Fiecare cu bătălia lui. Uitând, de fapt, că avem cu toții de dus un război cu sărăcia, cu minciuna și corupția, cu tranziția, un singur război. Milioane de oameni luptă pe milioane de frontulețe cu milioane de comandanți de conjunctură. Asta nu înseamnă că e nevoie de un comandant unic, suntem sătui de asta, dar nici de un război orb, în urma căruia să rămână țara înfrântă. Căci toate bătăliile individuale vor putea să aibă și învingători, însă marele război, nedeclanșat încă, va fi pierdut. Asta ne paște: o țară învinsă cu milioane de mici învingători. Așteptăm să ne arate cineva tranșeele naționale, așteptăm să redescoperim plăcerea de a lupta umăr lângă umăr. Nu vreau să dau într-un speech înflăcărat! O țară bolnavă nu se tratează cu analgezice.

O țară bolnavă se tratează, e singurul medicament tolerat, cu... nebunie frumoasă. O nebunie frumoasă ca a unui ultim soldat plecat să câștige războiul de unul singur. Asta ar trebui să fim: o țară de ultimi soldați plecați să câștige marele război. Mi-e teamă însă că ne lipsește însuflețirea. Fără însuflețire și entuziasm putem deveni ușor o armată de paie, care arde pentru orgolii meschine. Mintea de pe urmă a românului trebuie trimisă pe frontul războiului renașterii. Altfel, repet, vom deveni o țară învinsă cu milioane de ponei învingători.

GÂNDURI DE AN NOU

Vreau ca Anul Nou să fie un an al descătușării energiilor. Un an fără căluș, fără zăbală, un an cu aripi. Un an în care să câștigăm toate bătăliile, pe care până mai ieri le pierdeam cu supunere. Un an în care să dispară dezbinarea, un an în care țintele noastre să fie înalte și comune. Anul care vine ne așteaptă puternici, scăpați de grija zilei de mâine. Îmi doresc, vreau ca în noul an să depindem de noi înșine, să nu mai stăm cu mâna întinsă spre nicăieri. Un an în care să strângem din dinți, un an în care să uităm că există capra vecinului. Nu vă lăsați înfrânți nici măcar atunci când genunchii vă ating pământul, sprijiniți-vă privirea de orizont, ridicați-vă și mergeți mai departe! Scoateți din vocabular cuvântul „înfrângere“, învățați să o luați de la capăt, învățați să fiți puternici! Ne-a lipsit mentalitatea de învingători. E vremea s-o învățăm, s-o avem de partea noastră,

și atunci eșecuri inerente ni se vor părea flori la butonieră. Îmi doresc așa de mult să trăiesc într-o lume în care zâmbetul și bunătatea să fie monedele noastre de schimb pentru a trece în secolul următor! Un secol pe care să-l putem lua în stăpânire încă din primul său an. După aceea vom putea fi liberi să reușim în tot ceea ce ne vom propune. Cred că de fiecare dată Anul Nou trebuie să fie în primul rând un dar și abia apoi o încercare. Un dar de care, în primul rând, are nevoie țara, un dar al tuturor. Vino, An Nou, suntem gata să te câștigăm răsărit cu răsărit, suntem gata să te facem unul de-ai noștri, să profităm de tine ca de ultimul an al unui secol! Tu ești scara noastră, podul nostru care să facă trecerea dintr-un trecut nedorit de nimeni spre un viitor așteptat de toată lumea.

„ASCULTARE DE CADAVRE“

„C-o bască pe cap, îmbrăcat modest. O cămăruță întunecoasă, pe scara de serviciu. În aceeași casă locuiește o funcționară de la Animafilm. Când i-am spus că l-am vizitat pe Ţuțea, a început să râdă. Vecinii îl cred nebun.“ Asta scria în *Jurnalul* său Marin Sorescu, în octombrie 1967. Textul de mai sus e reprodus din *Jurnal – Romanul călătoriilor,* o carte apărută relativ recent la Editura Fundației Marin Sorescu. „Eu n-am beneficiat de la ei – îi povestea Ţuțea lui Sorescu în martie 1968 – decât de o perforare totală a carierei mele. Nu sunt nici academician, nici ministru, sunt un vagabond superior. Un luptător pensionar. 430 de lei pensie plus sporul de la Uniunea Scriitorilor, prin bunăvoința dumitale. Le-am spus: «Am făcut 15 ani de serviciu și 13 de pușcărie. 13 ani de pușcărie stalinistă echivalează cu 100 de ani de serviciu. Dați-mi pensie 115 ani de serviciu!»“

În general nu vorbește despre anii de detenție. Nu regretă că a făcut pușcărie. „Ţara Românească este Dumnezeul nostru și n-ai voie să crâcnești, spunea Ţuțea. Să te simți onorat că te lasă să mori pentru ea. În regulamentul prusac este înscris un articol care le cere ostașilor «ascultare de cadavre» pentru Prusia, care nu există, ci e o idee absolută și cere ascultare absolută. Noi trebuie să vă dăm vouă o torță, vouă, tinerilor. Şi ce vă dăm? Un muc!“ Citeam aceste rânduri și mă gândeam, printre altele, la ceea ce oferă astăzi guvernanții tinerilor, generației tinere. Un muc? Tot ar fi ceva de care să te agăți. Drama tinerimii de azi este că nu-i este oferit nici măcar mucul de care vorbea Ţuțea în 1968. Şi dacă ar ști „vagabondul superior“ Petre Ţuțea că Ţara Românească devine, încet-încet, Dumnezeul nostru, al cadavericelor ființe miluite…

REVOLTA RESEMNĂRII

Ne-am obișnuit cu băltirea, cu mocirla. Legi elaborate anapoda de aleșii noștri, măsuri guvernamentale care ar trebui să arunce poporul în aer nu fac decât să nască zâmbete amare. Nimeni nu-și mai pune întrebarea „Până când?“ Am devenit o națiune predispusă mai degrabă la resemnare decât la revoltă. Am devenit, nobil popor, un fel de cal de lemn bun de încălecat sub toate regimurile, sub toate vremurile, bun de încălecat și de condus de toți neaveniții și impotenții politici. De lemn, de lemn, dar nu avem nici măcar proprietatea acestuia de a plesni, de a se rupe sub povara greutăților. Un neam pentru care povara, supunerea și resemnarea au devenit însușiri cu care, culmea, am ajuns să ne și mândrim. Concepția noastră despre lume și viață se mărginește la supraviețuire și îndurare. Așteptăm să răsară Soarele bunăstării și pe strada noastră de zeci de ani,

știind foarte bine că populăm mai degrabă subsolurile decât parterul și caturile. Reacția noastră la toate nedreptățile care ni se fac zilnic atinge, în cel mai bun caz, bășcălia, ca formă ultimă de protest. Răbdarea noastră e fără limită, fără vindecare. Există generații întregi care și-au găsit sfârșitul cu răbdarea pe buze și-n suflet. Condamnarea de către contemporanii înșiși la propriile supuneri, supraviețuiri și resemnări înseamnă, de fapt, condamnarea pe termen lung a poporului român. Rămâne de văzut care ne va fi pedeapsa. Până atunci, bineînțeles, nu mișcăm un deget, așteptăm cuminți minunea și ne rugăm la Dumnezeu…

PACIENTUL ROMÂN

Pacientul era în fața lor. Îl vedeau, se uitau la el încercând să-i ghicească din priviri simptomele. Era ca într-o lecție practică, o lecție cu pacientul român de față. Nu aveau voie să-l întrerupă, să facă observații, să tragă concluzii. Nu, doctorii de față n-aveau voie nici măcar să pună un diagnostic în timp ce pacientul român se desfășura de la tribună în toată boala lui. Da, puteau să-l aplaude, chiar minute în șir. Experiența, experimentul trebuia trăit până la capăt, altfel boala de care suferea pacientul român expus public nu putea fi tratată eficient. El, pacientul român, trebuia studiat în amănunt, și acum era momentul. Era momentul pentru că el îi credea pe cei din fața sa electori înainte de a fi doctori, nebănuind nici o secundă că din postura în care se afla putea să devină obiect de studiu, eveniment medical ș.a.m.d. Pentru ei, individul pe care-l studiau în acele momente era un

caz special, cel al pacientului român care a pierdut legătura cu realitatea. Deci, manifestările lui în aceste condiții reprezentau pentru ei probe excepționale necesare schemei tratamentului, uitând pentru moment de ce se afla acolo. Pacientul român trona la tribună, sfidând asistența, congestionat la față, bolborosind cuvinte, pacientul român era în libertate visând pentru popor, de față cu doctorii, cămașa de forță…

ÎNTR-O NOUĂ LUME CU ÎNGERI ȘI DEMONI

Stau și aștept pe la colțuri noua generație. Nu cea de sacrificiu, suntem sătui de generații sortite sacrificiului, generații învingătoare, de altfel, cel puțin ale umilinței învingătoare. Stau și aștept pe la colțuri tânăra generație provocatoare, cu zâmbetul pe buze, trufașă și nu prea, generație care să scoată călușul din gura României, să muște de gât viața, s-o văd gâlgâind de sânge. Stau și aștept pe la colțuri noua generație, irupând din rădăcina unei lumi în schimbare, generație care să aibă un pas înaintea rotirii și a dezrotirii intereselor mai-marilor lumii, generație care să facă cel puțin Europa să-și aplece urechea pentru a asculta bătăile unei noi inimi, cu un puls nemaiîntâlnit printre revoluțiile trăite. Stau și aștept pe la colțuri noua generație, răsărind întru mântuirea unui neam care a supraviețuit marilor încercări prin inspirație, printr-o rătăcire sclipitoare pe care unele

popoare o așteaptă câte-un secol și nu vine, o generație care să ne pună pe gânduri și-apoi la muncă. O generație cu aripi până în văzduh, dar cu picioarele pe pământ, o generație care să țintească departe, dar care să simtă și prezentul. O generație cu mulți îngeri, dar și cu ceva demoni, aștept pe la colțuri…

MASS-MEDIA MANIPULATĂ

De ani buni presa din România se ocupă cu temele date de alții. N-are mai niciodată materia, subiectele ei, temele ei, ci, dimpotrivă, le primește de-a gata și, fără să stea prea mult pe gânduri, se apucă să le scrie, să le instrumenteze. Să facă, adică, exact ceea ce vor cei care le aruncă pe piață. Suntem manipulați – noi, gazetarii – fără voia noastră, suntem de ani buni instrumentele diferitelor partide politice sau grupuri de interese. Am acceptat, fără să ne opunem prea tare, ba, în unele cazuri, chiar deloc, să fim intermediari pentru a ne menține într-o piață în care partenerii de competiție sunt gata să te sfâșie în fiecare secundă. Nu știu dacă a sosit și pentru noi ceasul al doisprezecelea, dar a sosit timpul să ne trezim. Dacă nu cu toții, ca să nu fim prea exigenți cu noi înșine, măcar aceia pentru care conștiința n-a ajuns un element de recuzită, de decor.

De prea multă vreme suntem scoși la tablă, luați drept niște elevi naivi, ca să nu zic proști, care din când în când sunt, culmea, puși pe la colțuri cu genunchii pe coji de nucă. Ne-am săturat! Ne-am îngrețoșat de intoxicări, de manipulări, de diversiuni, ni s-a luat de rolurile pe care le-am jucat fără voia noastră, puși de-alde nu știu cine. Gata! Ne declarăm o presă independentă, haideți să fim! Altfel vom rămâne doar bieți gazetari angajați la niște ziare în slujba oricui, numai a adevărului nu!

COPILĂRIE AGRESATĂ

Îi văd din ce în ce mai des în ultima vreme la televizor. Unii apar hăituiți, murdari, ca niște fiare prinse după o vânătoare prelungită. Alții, inconștienți, dacă nu cumva nebuni, apar cu zâmbetul pe buze ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Sunt oameni. Sau ar fi trebuit să fie oameni. Mai degrabă fac parte dintr-o specie aparte. Care n-are nimic comun cu cea umană. Când îi vezi, primul lucru care îți vine în minte este să te întrebi dacă există cu adevărat. Dacă nu cumva sunt niște vietăți de eprubetă, scoase de prin laboratoarele care nasc monștri. Cei mai mulți dintre ei își feresc privirea de „camera de luat vederi“, ca și când ar fi ieșit din subsolurile vieții și dintr-o dată lumina suferinței îi orbește. Duc instinctiv laba la ochi, părând niște arătări fără apărare, nebănuindu-se nici o clipă că în spatele acestui truc se ascunde o fiară, un căpcăun. Ce sunt de fapt decât niște șobolani

scoși la suprafață din găurile prin care se ascund după ce schilodesc sufletele unor copii supuși la tot felul de perversiuni sexuale, ale unor ființe fragile cărora le este omorâtă copilăria și umbrit viitorul?! Și când te gândești că unora dintre acești șobolani li s-a spus de către victime, până mai ieri, tată sau domnule… Îți vine să urli, fără să-ți pese de nimic și de nimeni: moarte șobolanilor, moarte pedofililor!

REVOLUȚIA SUFLETELOR

Spiritul de solidaritate dovedit de-atâția români în momentele grele trebuie să ne dea de gândit. Ştiam că sufletul românesc e în stare de acte nobile, dar îl știam în adormire, secătuit de suferință. Dărnicia sufletului românesc, când atâția oameni au oferit din puținul lor pentru cei nepăstuiți de soartă, e cea mai frumoasă demonstrație de iubire a aproapelui de la Revoluție încoace. A fost, dacă vreți, încă o revoluție, revoluția sufletelor milostive. Mai ales pentru că, așa cum inspirat titra un cotidian, cei care au sărit în ajutor erau ei înșiși săraci: „Săraci pentru săraci!“ Cu atât mai frumos pentru un neam care nu se regăsește pe sine în ultima vreme, pentru un popor căruia străinătatea i-a mediatizat doar reziduurile colaterale de câte ori a avut ocazia. Aproape lunar marile agenții străine de presă, principalele canale de televiziune ale lumii prezentau căminele cu copii

handicapați, scene de groază care s-au lipit de imaginea României ca o „emblemă“. Altă „emblemă“ a noastră care „umblă“ prin lume este cea creată de țiganii din România, care cerșesc pe străzile metropolelor Europei. Sunt tare curios dacă CNN sau Euronews s-au grăbit să transmită în toată lumea imaginile solidarității românești, dovezile omeniei unui neam aflat la răscruce de vremuri. Mira-m-aș! În fond, revoluția sufletelor noastre, precum și Revoluția din decembrie ’89 n-au fost înfăptuite pentru fotografi de ziare și pentru cameramani de televiziune. Ele au fost făcute pentru că trebuiau făcute, au fost făcute pentru că așa au simțit oamenii acestei țări. Sufletul românesc, aidoma marilor izvoare, țâșnește mirific din când în când, semn că neamul nostru n-are cum pieri vreodată.

CONTRA DRAGOSTEI – CONTRA LUMII

În urma cercetărilor, niște psihiatri italieni au ajuns la concluzia că dragostea este o deviere obsesiv-compulsivă, care nu durează mult. „Dacă dragostea unui tânăr rămâne neîmpărtășită, nelămurită sau neconsumată sexual – spun medicii psihiatri italieni –, acesta poate avea grave devieri de comportament, obsesia agravându-se. Cazurile de gelozie maladivă se încadrează în această categorie. N-am pus la punct, în acest moment, o rețetă infailibilă de tratament pentru astfel de obsesii, dar îi asigurăm pe cei interesați că în curând se vor găsi în farmacii medicamente contra dragostei sau contra geloziei.“ Ce tristă începe să fie lumea! Marii îndrăgostiți ai lumii, marii ei geloși, care au râvnit la neființă, s-ar simți jigniți dacă ar afla că se pune la cale apariția medicamentelor psihiatrilor italieni. Vai vouă, îndrăgostiților de astăzi și de mâine, ce lume bolnavă plină de

medicamente vă așteaptă! Adio, suferințe din dragoste, bine ați venit, medicamente contra poeziei, medicamente contra cântecului și dansului, contra fiorului și sentimentului de zbor fără aripi. Ne aflăm în fața unei mari răspântii pentru omenire: e pe cale să ne fie luată singura suferință de care omenirea are nevoie, e pe cale să se găsească leacul pentru singura boală pe care o vrem incurabilă. Îndrăgostiți-vă cât mai aveți timp, strigați-vă gelozia în piețele publice! Scrieți-vă, sculptați-vă, pictați-vă repede ultima poveste de dragoste, agățați-vă cu disperare de sentimentul iubirii, căci nu mai durează mult până când veți putea cumpăra din farmacii medicamentele contra dragostei, contra geloziei. Vai vouă, îndrăgostiților, nenorociților!...

CARTIERUL CU SFINȚI ÎN ȚARA CU PUNGAȘI

Minunea a apărut pe trunchiul unui plop aflat în curtea unei biserici din Pantelimonul de București. Cioturile câtorva crengi, spun cei care au văzut arborele, dau imaginea Sfintei Fecioare. Mii de oameni au început să se perinde pe la locul cu minunea, transformând Pantelimonul dintr-un cartier cu băieți de băieți, ascunși după blocuri, într-unul cu sfinți apăruți pe trunchiul plopilor din curtea unei biserici. Scriu „sfinți“ pentru că, după minunea primului plop, credincioșii au mai descoperit între timp pe scoarța altor copaci vreo trei Sfinte Fecioare, aproximativ patru Fii ai Domnului, plus oarișce icoane ale Fecioarei cu Pruncul. Cu alte cuvinte, cartierul Pantelimon s-a umplut de sfinți. Bucuria acestei minuni n-a ținut mai multe de trei zile, pelerinajul credinței fiind întrecut în popularitate de un altul, cel al prădării – pelerinajul investitorilor de la Fondul Național de

Investiții. Nu putem avea parte de o minune fără să ni se facă rost și de o tragedie. De câte ori ne pregătim să spunem că România a devenit un cartier cu sfinți, se amestecă în treabă pungașii. Şi, la urma urmei, noi nu putem trăi într-o lume în care-și fac de cap doar sfinții. Trist, dar adevărat, renașterea unui popor pe cale să readoarmă rezemându-se pe icoane stă în pungași. Realitatea este singurul antidot al cufundării într-o lume a minunilor apărute pe scoarțele copacilor și, mai ales, pe scoarța cerebrală. De la Pantelimon, cartierul cu sfinți, până la România, țara cu sfinți, nu e decât un plop cu Maica Domnului zăbavă. Diferența dintre lumea reală și lumea sfinților este dată de un pungaș. Şi, spre nesansa noastră, marii pungași fug din țară, lăsându-ne pe mâna sfinților de cartier.

REAL ŞI IREAL

Două femei înlăcrimate se îmbrățișează. Durerea e eternul sentiment care leagă punți nebănuite între oameni. E o îmbrățișare de boală, de dragoste și de suferință, în care cuvintele n-au ce căuta. În jur miroase îngrozitor a spital, a mâncare și a boală. Un aer greu te însoțește permanent, ca într-un tunel care te scoate la suprafață într-o altă lume. Unde miroase a gaze lacrimogene, a smog, a seră și a deznădejde. O lume a străzii în care păgubiții vor să-și facă dreptate. Două lumi care convietuiesc în aceeași zi, la aceeași oră, în același univers! Două lumi cărora suferința le poate da întâlnire ca din întâmplare. Şi-n timpul ăsta, o a treia lume, decupată parcă din ireal – lumea promisiunilor deșarte, lumea politică –, își numără voturile. Voturi obținute strigând în gura mare ofertele de prosperitate, sănătate, curățenie, cu alte cuvinte, exact lucrul de care au nevoie

primele două lumi, a durerii și a deșertăciunii. Uneori trăim fără nuanțe, ni se amestecă simțurile, visele, viețile, de parcă am fi doar niște excipienți într-o rețetă care să trateze destinul. E foarte cald! Nu sunt sigur dacă angoasele mele depind prea mult de temperatura de afară, așa că prefer să mă opresc aici. La umbra celor două femei îmbrățișate de lacrimi și durere. Prefer chinurile realității irealului viselor.

CLONELE SUFERINȚEI

La sfârșitul unui regim politic, faptele grave intră-n derizoriu. Un om a murit de foame, căzând din picioare, în plină stradă! Ei, și? În sistemul sanitar, cadrele medicale nu mai pot subzista de pe o zi pe alta dacă nu li se indexează salariile! Și, care-i problema? Fapte care pe la începutul lui '97, odată cu instalarea noii coaliții politice la putere, ar fi ridicat o țară întreagă în picioare, astăzi nu mai emoționează pe nimeni, nu mai interesează pe nimeni. Nici măcar pe cei care ar trebui să intervină, pe cei cărora le incumbă misiunea să rezolve aceste probleme. Jafurile de tot felul se țin lanț, oamenii care caută cu disperare ajutorul semenilor sunt cu sutele de mii, guvernanții iau hotărâri în disprețul legii, anulându-le a doua zi fără să se sinchisească de cineva! E foarte rău, în loc de bine, toate aceste lucruri devin o realitate permanentă, lumea s-a obișnuit cu ele și nu mai reacționează.

La sfârșitul unui regim de guvernare, faptele grave nu mai sunt observate de nimeni, devenind lucruri comune. La sfârșitul unui regim de spoliere, țara e atât de bolnavă, că n-o mai doare nimic. Ne-am obișnuit cu toate relele și bolile lumii, devenind prizonierii tuturor nenorocirilor care se abat asupra noastră. Stau și mă întreb ce ne-ar mai putea trezi din această clisură de neputință și de mizerie, din acest somn al delăsării și al complicității, al lașității și al sărăciei, al promiscuității și al corupției. Unde se termină ștergerea profilului nostru, când vom trăi din nou iluzia orgoliului, când nu ne vom mai lăsa călcați în picioare fără să crâcnim, unde începe noul nostru drum al propășirii? Şi, mai ales, unde vom ajunge dacă nimic din ceea ce se întâmplă în jurul nostru nu ne mai impresionează, nu ne mai interesează? Suntem pe cale de a deveni clonele suferinței. Fără nume, fără habar, fără pașaport. Doar niște întruchipări comune ale suferinței. Şi, pentru că suntem în pragul integrării euro-atlantice, în pragul unui nou mileniu, e musai să dăm în poză cu zâmbetul pe buze. Ca la grădina zoologică, eventual. Zâmbiți, vă rog! Urmează secolul douăzeci și unu! Zâmbiți, vă rog! Urmează mileniul trei!

VISUL DIN VIS

Americanii au avut un vis. America întreagă a avut un vis. El s-a numit, simplu, visul american. Noi, printr-o întâmplare tristă, dar și stranie, o perioadă bună de timp n-am visat mai nimic. Cu alte cuvinte, n-a existat un veritabil vis românesc. Sau, dacă a existat visul ăsta, nu ne aducem aminte că l-am visat. N-am avut starea de spirit necesară unui somn care să nască și să fixeze în memoria noastră un asemenea vis. De dormit am dormit. A fost vorba chiar de un somn adânc, un somn fără vise însă. Am dormit buștean, fără să visăm; ba, mai mult, nu ne-am întors nici măcar pe partea cealaltă. Sigur, într-un târziu ne-am trezit. Fără vise, fără reprezentare, aproape fără conștiință. A fost un somn lung pe care nu prea îl poate nimeni explica. A fost somnul unei națiuni care n-a avut curajul nici măcar să viseze. În timp ce americanii ăia nenorociți, imperialiști până-n vârful

viselor, trecuseră la îndeplinirea idealului lor – visul american. Vedeți, diferența între popoare se face prin vis: americanii visaseră, apoi trăiseră ceea ce au visat. Iar noi în timpul ăsta nici n-apucasem să visăm! Avantajul nostru, ar spune optimiștii, este că viața pentru noi abia de-acum începe. Ar putea fi așa dacă noi, cei intrați în mileniul trei, încă n-avem un vis. Visul unei nații care a început să bântuie, ușor mahmură, trezită din somn și nu prea, este visul altora. Este tocmai visul american pe care, din lipsă de inspirație, vor să-l viseze, dacă nu cumva l-au și visat. Asta e. Nu suntem în stare să avem visul nostru, și atunci, descurcăreți nevoie mare, ne programăm să visăm visul altora. Așadar, hai să ne propunem pentru început să avem un vis. Să învățăm după aceea să-l visăm. Şi, după ce l-am visat, putem să ne gândim pe ce cale să o apucăm. Fie rămânem în vis, dacă tot am apucat să visăm după atâta amar de vreme, fie ne trezim și, obosiți de atâta visat, ne culcăm la loc. Ar mai fi și varianta îndeplinirii visului. Dar ar fi culmea, nu-i așa?, ca, după ce l-am visat, să mai trecem și la îndeplinirea lui. Ar fi culmea, auzi!…

MACARAGIII TRANZIŢIEI

E pe cale să se instaureze o nouă formă de protest în România: protestul pe macara. Un cetățean supărat pe viață, pe o companie de telefonie mobilă, pe noroc se urcă pe cea mai înaltă macara aflată în localitatea sa și amenință de acolo, de la mare înălțime, că se va arunca în gol. Sunt de preferat macaralele abandonate, astea fiind cele mai sigure pentru reușita protestului. Şi-n România, țară în care se abandonează totul foarte ușor, de la copii nou-născuți până la caractere, există – slavă Domnului! – destule macarale abandonate. Ele reprezintă o parte însemnată din moștenirea lăsată de Nicolae Ceaușescu, pe lângă cerbii împăiați, tablourile idilice, blănurile scumpe și mult căutatele șepci proletare. Dar, spre deosebire de obiectele acestea, care au fost scoase la licitație – unde s-au vândut ca pâinea caldă în Moscova lui Stalin –, de macaralele epocii de aur

nu s-a ocupat și nu se ocupă nimeni, devenind peste ani un reper al blestemelor. Unul dintre multele blesteme înviate ale împușcatului de Crăciun – dacă se poate spune așa ceva despre un blestem –, în anii democrației noastre originale, *made in Romania*. Mi-aduc aminte, pentru că tot suntem la lecția de macarale, cum unele dintre compunerile copilăriei mele de școlar conțineau în mod obligatoriu și un personaj care își dorea din tot sufletul să devină macaragiu, întrebat fiind ce vrea să se facă atunci când va fi mare. În România mileniului al III-lea, a fi macaragiu tinde să devină o nouă „profesie“, echivalentă din nefericire cu un – Doamne ferește! – ultim protest.

CERTITUDINE ȘI SPRIJIN

Nervi de oțel trebuie să aibă românul nostru! De când primăvara nu mai este primăvară, de când vara nu mai este vară, de când toamna nu mai este toamnă, de când iarna nu mai este iarnă, singura certitudine pe care o are românul de la Dumnezeu rămân cataclismele naturale. Din păcate, inundațiile, bunăoară, rămân singurele certitudini în rostul trecător, de zi cu zi, al omului. După o secetă care a uscat pământul până în miezul lui, vin inundațiile, care, în câteva minute, iau agoniseala de o viață a unora parcă blestemați de soartă. Nu am văzut pe nici unul dintre cei oropsiți să aleagă drept punct de „sprijin“ macaraua protestelor, nu am văzut pe nimeni dintre cei rămași săraci lipiți pământului, devenit peste noapte un morman de nămol, să cerșească pe la colțuri. Am văzut, în schimb, femei care își înăbușeau durerea mușcând din broboadă și bărbați care dădeau

vina pe răul din oameni. Pentru ei, ziua de mâine nu mai este o certitudine, pentru ei cuvântul „viitură“ este unul intrat în limbajul uzual. Ce poți să îi spui, pentru a-l încuraja, unui țăran căruia natura i-a luat casa, vaca, patul odihnei de peste noapte, cerga din hambar sau televizorul? Că va veni o zi în care legea nevăzută a compensației îi va face decontul? Că se va găsi cineva care să-l ajute? Pentru oamenii aruncați pe cărările vieții nimic nu poate fi mai bun decât ceea ce făcuseră ei cu propriile mâini... Natura se răzbună sub diferite forme pe noi, pe cei mulți, care am uitat că există ceva dincolo de noi, mai puternic decât tot ceea ce putem controla. Pentru cei mulți, a o lua de la capăt înseamnă a-ți sufleca mânecile la o vârstă la care alții se gândesc că viața nu mai semnifică decât ani în care trebuie să vedem cum cresc nepoții prin pridvoare și orătăniile pe bătătură. Asta putea fi o certitudine în condiții normale, nu în anormalitatea în care trăim și de care depindem noi. Poate cineva privi ochii unui bătrân peste care au trecut gerul unor tranșee, ploile de pe la cozile comuniste sau lacrimile din bocetele mamelor după copiii morți și să îi spună că o poate lua de la capăt? Celor mai mulți dintre noi asemenea scene le trezesc doar compasiune. Nu de milă au nevoie acești oameni bătuți de soartă care ispășesc pedepse în numele poporului român, ci de

certitudini. Care, din păcate, nu sunt garantate de nimeni. Singurul sprijin ne rămâne propriul suflet în fața căruia nu putem păcătui nici măcar cu gândul. De când primăvara nu mai este primăvară, de când vara nu mai este vară, de când toamna nu mai este toamnă, de când iarna nu mai este iarnă, singurul sprijin ne rămâne propriul suflet.

GÂNDURI DE PAŞTE

„Măi, omul lui Dumnezeu!“ ne adresăm uneori semenilor noştri, găsind în această formulare ultima soluție pentru a-i convinge, pentru a-i face să înțeleagă ceea ce vrem să le spunem. Ce altceva este fiecare dintre noi decât „omul lui Dumnezeu“. Cu viața noastră, cu destinul nostru, cu păcatele, cu împlinirile și cu speranțele noastre suntem, în cea mai simplă definiție, „omul lui Dumnezeu“. Dacă am realiza în fiecare zi acest lucru, dacă ne-am comporta ca atare, probabil că rațiunea de „a fi“ ar căpăta altă însemnătate. De altfel, și responsabilitatea pe care am avea-o în fața sorții ar fi alta. A fi omul lui Dumnezeu înseamnă o identitate care ne legitimează existența în absența oricărui alt orizont, în lipsa oricărei apartenențe. A fi omul lui Dumnezeu ar trebui să însemne, înainte de toate, credință. Noi, din păcate, apelăm la credință abia pe ultima sută de

metri a necazurilor, când aproape nu mai e nimic de făcut. Ne reverberăm credința cu ocazia marilor sărbători ale creştinătății. „Am reuşit“ performanța să apelăm la rugăciune doar în cazurile limită. Cu alte cuvinte, ne recunoaştem ca om al lui Dumnezeu doar în momentele noastre de cumpănă, de restrişte. Când e vorba să păcătuim, uităm într-o clipă ai cui suntem, uităm de credință, iar crezul îl transformăm în patimă.

NEDREPTATEA

Când cineva începe să-mi vorbească despre dreptate, mă enervez. Nu – pot să spun în mod cât se poate de responsabil –, în România nu există dreptate! În România se mimează dreptatea! În România nu e nimeni în stare să-ți facă dreptate! Nici măcar tu, cel care ești nedreptățit în așa hal încât îți vine să urli din toți rărunchii: „mama ei de dreptate!“ Suntem o țară cu jalba-n proțap pe la porțile Europei, o țară cu milioane de locuitori care, la rândul lor, umblă cu jalba-n proțap, căutându-și dreptatea pe la fel și fel de uși. E strigător la cer când nimeni nu-ți mai poate face dreptate, când simți că-ți fuge pământul de sub picioare, pentru că nimeni, absolut nimeni nu te poate ajuta. Nici măcar presa, care-ți poate face publică nedreptatea de care ai avut parte. Şi ce dacă a apărut în ziar? Credeți că mai sperie pe cineva? Pe nimeni, vă spun eu! Cei care ar trebui să îndrepte marea nedreptate ce ți s-a făcut nu văd, nu-i interesează. Iar cei care te-au nedreptățit, te-au înșelat râd cu satisfacția celui care se vede-n ziar, siguri pe ei că nu-i poate deranja nimeni. Noi, cei care, dacă ne mai găsim timp să citim, să aflăm despre o mare nedreptate, ne umplem de indignare! Şi atât! Şi, în fond, ce-am putea face mai mult? Să ne revoltăm? Păi, ce, mai suntem în stare? Ne-am consumat dreptul la revoltă în decembrie ’89! Gata, ne-am păpat porția, de-acum trebuie să așteptăm ca mămăliga să se mai umfle încă o dată! Invocarea lui Dumnezeu devine, din ce în ce mai des în România, ultima cale de resemnare divină în fața nedreptăților de tot felul. Ceea ce este extrem de grav! Mai ales că nedreptatea este împărțită peste tot, de la funcționarul public până la judecătorul de la Curtea Supremă. Nedreptatea mi se pare mai gravă, între bolile societății românești, decât sărăcia, de multe ori cele două mergând mână-n mână. Strigătele de ajutor ale celor nedreptățiți nu sunt auzite de nimeni, fie și pentru că aceștia nu se pot organiza – ca păgubiții FNI, de exemplu –, nu pot să protesteze în piața publică. Nu-i vede nimeni, nu-i aude nimeni, însă suferința lor, nedreptatea de care au avut parte prezintă un pericol mai mare pentru democrație decât nu știu câte mineriade.

MÂNDRIA DE A FI ROMÂN

Toate sondajele de ieri și de azi arată cum compatrioții noștri sunt mândri că sunt români. Şi din mândria asta clamată pe un eșantion oarecare ne facem un titlu de glorie. Nemții sunt și ei, la rândul lor, mândri că sunt nemți, de francezi ce să mai vorbim, americanii sunt și ei mândri că sunt americani, probabil că și locuitorii din Borhina Fasso se simt mândri că sunt cetățenii acestei țări. Dar noi de ce suntem mândri că suntem români? „Sunt mândru că sunt român pentru că m-am născut în România“, ți-ar răspunde majoritatea celor întrebați. Stă mândria de a fi român în faptul că te-ai născut în România? Mai ales astăzi, când – hai să fim sinceri! – nu e prea mare fericire să te nești în România, cu atât mai puțin o mândrie. Însă putem rezolva repede problema cu mândria de a fi român dacă recunoaștem că venim pe lume cu ea, ne naștem cu ea. Păi, și atunci te întrebi: „Care e meritul nostru pentru a fi atât de mândri?“ Iertat să fiu, aproape nici unul. Dar suntem mândri. Mai ales când concetățeni de-ai noștri obțin performanțe extraordinare în competiții internaționale. Ultimul exemplu de acest fel este locul I pe care echipa României l-a obținut la Olimpiada Internațională de Informatică. La fel de mândri de naționalitate am fost tot recent, când concetățeanul nostru, românul Mihai Manea, a obținut locul I și medalia de aur la Olimpiada Internațională de Matematică de la Washington. Cu alte cuvinte, suntem mândri de câte ori un român obține mari premii în lume, la olimpiadele științelor exacte, la întrecerile sportive internaționale ș.a.m.d. Mai bine spus, dar și mai dureros, nu resimțim prea des mândria de a fi român pentru ceea ce am făcut noi, ci pentru ce au realizat alții, tot români, firește, dar trist de puțini. De asta cred că mândria de a fi român trebuie să vină, mai ales acum, la început de secol și de mileniu, din ceea ce vom face noi, ca popor, și nu doar din performanțele genialilor neamului acestuia. Rezultatele economice, culturale și, nu în ultimul rând, politice ale acestei țări trebuie să ne facă să fim mândri că suntem români. Până atunci, „mândria de a fi român“ nu există decât în mintea noastră.

PROPRIUL STĂPÂN

Un prieten care patronează o afacere în România se enervează cumplit când aude pe cineva spunând că vrea să fie propriul stăpân. Când spun că vor să fie propriul stăpân, românii se gândesc să aibă afacerea lor, să fie patroni, cu alte cuvinte, să nu mai lucreze pentru nimeni, doar pentru ei. Prietenul meu îmi spune că de când e „propriul stăpân“ a devenit cel mai umil servitor. În primul rând al lui – „propriul lui stăpân“ –, apoi al problemelor pe care le are firma sa, al clienților săi și, nu în ultimul rând, al angajaților pe care trebuie să-i plătească lună de lună. „Să-i văd eu pe ăștia care vor să fie «propriii stăpâni» în ziua în care trebuie să dea salariile.“ Cică îl apucă o teamă, dar și un fel de disperare, sentimente pe care nu le-a avut niciodată înaine de a deveni „propriul stăpân“. Și îi vine să se angajeze orice, paznic, chelner, orice, să uite că a ajuns vreodată

„propriul stăpân“. Pentru că, odată ajuns stăpânul tău, înseamnă o enormă responsabilitate – responsabilitatea față de stăpânul tău, care, îngrozitor, ești chiar tu – mult mai multă muncă, mult mai multe griji, în plus sunt obligațiile față de cei care lucrează pentru tine ș.a.m.d. Libertatea de a fi propriul stăpân costă mult, mai mult decât libertatea de a fi servitorul oricui.

SĂPTĂMÂNA LA ROMÂNI

Ce bine ar fi dacă n-ar exista ziua de luni! În ziua asta parcă trebuie să faci tot ceea ce n-ai făcut săptămâna care abia a trecut. Luni, toată lumea e nervoasă, nimeni n-are timp, toţi cei cu care intri în contact sunt prost dispuşi. Ce să mai vorbim, ziua de luni e îngrozitoare, asta şi pentru că e prima zi după week-end, dar şi pentru că în fiecare zi de luni ai sentimentul că o iei de la capăt, că nimic din ce ai făcut până atunci n-a fost aşa cum trebuie. Şi, ce să spun, după ce a trecut ziua de luni, vine ziua de marţi. Marţi, trei ceasuri rele, oboseala de după ziua aia nenorocită de luni îşi spune cuvântul. Iar dacă mai pică şi pe 13, începi să-ţi doreşti ca nici ziua asta să nu existe şi să începi săptămâna cu ziua de miercuri. Da, categoric, pentru români cel mai bine ar fi ca săptămâna de lucru să înceapă de miercuri. Cu condiţia ca în după-amiaza de miercuri să te poţi duce la meci, dacă este etapă, sau să priveşti la televizor meciuri din Cupa Campionilor Europei, dacă e cazul. Joi trece repede cu gândul la sfârşitul de săptămână care la români începe de vineri, cam aşa, pe la prânz. Când încep să se rupă clanţele, uşile, pentru a ajunge mai repede acasă, şi atunci, cu o săptămână ca aceea povestită în cele de mai sus, românul va începe să iubească economia de piaţă, valorile democraţiei şi, în cele din urmă, capitalismul. La muncă, români!

PE DRUMUL RENAŞTERII

Momentul istoric de ieri m-a gâtuit de emoție. Mi-au jucat în ochi lacrimile fără să aibă curajul să curgă. Nu vreau să fiu patetic, dar după ziua de ieri m-am simțit eliberat, parcă am scăpat cu toții de un blestem de care nu credeam că o să mai scăpăm vreodată. Am dezbrăcat o haină grea pe care am fost obligați să o purtăm, fără exagerare, o jumătate de secol. O șubă groasă care nu ne-a apărat de nici unul dintre viscolele istoriei trecute sau mai recente. Ştiam că o să intrăm în NATO. Dar ieri, când am auzit numele țării noastre, emoția m-a pus în starea de a înțelege importanța acestui moment. Un moment istoric, un moment care ne dă dreptul după atâta amar de vreme să redescoperim mândria de a fi român. O mândrie care-și pierduse sensul, o mândrie care exista doar în mintea noastră, în amintirea noastră. Da, putem să vorbim acum, pe

bună dreptate, despre mândria de a fi român. Mă bucur că fac parte dintr-o generație care, după ce a trăit și ani grei de comunism, a trăit și decembrie '89 cu o speranță nebună, o generație care astăzi este suficient de tânără pentru a trăi, a înțelege și, de ce nu, a se bucura de schimbările excepționale ce au avut și o să aibă loc în continuare. O generație care poate n-ar fi înțeles ceea ce se întâmplă acum dacă n-ar fi trăit acei ani din comunism, o generație care trăiește cu atât mai mult bucuria, privind fără mânie în urmă, o generație care a păstrat în permanență în suflet suficientă speranță pentru a merge mai departe. România, odată intrată în NATO, nu se poate schimba peste noapte. România trăiește astăzi un vis împlinit, dar nu se poate da de trei ori peste cap și să se transforme într-o altă țară, mai bogată, mai civilizată. Dar putem s-o schimbăm noi, chiar avem mai mult ca niciodată menirea să facem asta. E de datoria noastră să începem reinventarea României. Şi acest lucru se poate înfăptui în fiecare zi, fără heirup, fără cine știe ce campanii de reclădire. România se reinventează în fiecare zi odată cu orgoliul și cu mândria noastră. Unii sunt fericiți că am intrat în NATO, alții sunt sceptici, dar cred că cel mai important lucru este să fim conștienți de ce înseamnă asta. Preşedintele SUA vine la Bucureşti. Nu vine să ne consoleze.

Vine să ne spună că de aici înainte putem avea încredere în noi. Fie și numai pentru asta merită aplaudat. Abia acum, odată cu venirea lui aici, putem spune în sfârșit, după atâta așteptare, că „au venit americanii!“

„TRĂIEŞTE CLIPA!“

Nu mai are aproape nimeni timp de bucurii profunde. Nu scriu asta ca să fac pe deșteptul, dar toată lumea din jur trăiește clipa. Din păcate, ce a însemnat ieri „Trăiește clipa!“ nu mai seamănă deloc cu ceea ce semnifică astăzi. Dacă nu cumva „trăirea clipei“ se adaptează în funcție de oameni și de vremuri. Până mai ieri – eu așa am crezut –, „a trăi clipa“ însemna a trăi viața. Bucură-te de viață, cu alte cuvinte, nu te mai uita în stânga și-n dreapta, nu mai asculta ce zice unul și altul, trăiește clipa! Viața e scurtă, n-ai timp de pierdut, visează frumos și trăiește visul, nu mai sta pe gânduri, cam asta a însemnat cândva „Trăiește clipa!“ Şi, culmea, îndemnul acesta lapidar fusese dat într-o perioadă în care viața n-avea ritmul trepidant de astăzi, ba chiar avea gust și, mai mult decât atât, aveai timp s-o mesteci, s-o legumești. Să mai înțelegi câte ceva dintr-un răsărit

de soare, dintr-o ploaie de vară, să înțelegi ceva din viață, până la urmă, că de-aia trăiai clipa! Astăzi „Trăiește clipa!“ înseamnă superficialitate, înseamnă un surogat în spatele căruia se ascunde tot ceea ce înseamnă derizoriu și trecător. Viața trăită cu clipa de astăzi nu mai înseamnă nimic! Nimic altceva decât violentarea clipei trăite de ieri!

ROMÂNIA S.A.

În perspectiva integrării în Uniunea Europeană, cred că România trebuie privită ca o societate pe acțiuni. România S.A. trebuie să devină o societate puternică, rentabilă chiar, o societate care să facă față concurenței de pe piața europeană. România S.A. va fi mai ușor de integrat, pentru că nu mai e loc de sentimentalisme, nu mai dă ocazia unor dezbateri demagogice și sterile. Luată în acest mod integrarea noastră în Uniunea Europeană, România S.A. devine o afacere, iar noi toți, cetățenii României, acționari ai acestei societăți. Poate că așa vom înțelege mai bine că interesul național al României S.A. înseamnă și interesul nostru personal, interesul fiecăruia dintre noi. România S.A. trebuie să devină o societate fără datorii, o societate care să producă marfă de calitate pentru piața devenită europeană. O societate rentabilă în care angajații și acționarii, totodată, să aibă condiții

civilizate de muncă, iar, odată cu trecerea timpului, aceștia să aibă niște salarii decente, pe scurt, o societate profitabilă. Poate că, privită și tratată de noi toți ca o imensă fabrică, România va scăpa de toate angoasele, de toate frustrările și neîmplinirile ce au măcinat-o în acești ani de tranziție, va scăpa de toate nedreptățile mai mari sau mai mici de care a avut parte, se va vindeca de sindromul „pășunist“, cel cu „capra vecinului“, va scăpa de războiul româno-român, va scăpa de vânătoarea de vrăjitoare, va scăpa și de suspiciunea că este victima unei conspirații mondiale. Poate că în România S.A. stă șansa noastră, România S.A. ca o afacere reușită și atât.

RĂZBOIUL CA UN SHOW TV

Mi-e teamă că o să ne obișnuim cu războiul perpetuu. Fie el și privit la televizor. Dacă mâine, după Irak, o să urmeze Siria sau Iranul n-o să mai mire pe nimeni. Vom vedea trupele americane defilând prin Damasc, prin Teheran sau prin nu știu ce capitală a lumii, făcând eforturi să nu confundăm imaginile respective cu cele din războiul anterior. Doamne ferește să nu transformăm canalele de televiziune în canale exclusiv de război, să ajungem să căutăm canalul 10 pentru că nu știu ce război tocmai se desfășoară acolo, și apoi să trecem repede pe canalul 7, ca să apucăm sfârșitul altui război! Vrem, nu vrem, la începutul secolului XXI, războiul a luat locul *reality-show*-urilor, iar ingredientele care fac spectacol și, totodată, audiență sunt violența, armele sofisticate, de ucidere în masă, fregate, navete spațiale, tancuri și avioane de luptă – toate producătoare de moarte. Nu

mai impresionează pe nimeni norii de praf ridicați în urma exploziei unei bombe, știrile macabre însoțite cu imagini de carnaj apocaliptic și edificii în ruină. Acum, în noua eră a tehnologiei, a războiului și a televiziunii, telespectatorii așteaptă imagini live, din linia întâi a ostilităților, imagini preluate de ziariștii de front postați între cele două armate. Nouă, celor așezați comod în fotoliu, nu ne rămâne altceva decât să butonăm, să alegem războiul care ne oferă senzațiile cele mai tari, să urmărim cu sufletul la gură cum moartea defilează pe micul ecran ca un personaj straniu desprins din desene animate!

O ŞTIRE ROMANTICĂ

Vestea a trecut neobservată. De fapt, nici n-avea cum să se regăsească printre știrile cu hoți și criminali. A fost prezentată, vai, ca o informație care ține de agricultură, de științele agricole. Jurnalistic vorbind, cu nu prea multă îngăduință ar fi putut ajunge pe prima pagină dintr-un ziar. Cu toate că stau și mă întreb cine ar publica și, mai ales, de ce o știre pentru romantici pe prima pagină. Chiar așa, toate nenorocirile astea care au cotropit jurnalele de televiziune și paginile ziarelor pentru cine sunt, cui le sunt adresate? Ştirea mea, vreau să spun știrea la care fac referire, e pentru romantici, dar prezentată ca fiind pentru agricultori, așa că, tot ce este posibil, crimele descrise cu atâta voluptate ar fi pentru… hipertensivi! Zic și eu! Ştirea pentru romantici este pentru unii – uitasem să vă spun, dar, probabil, ați intuit – una proastă. Doar nu vă imaginați că mai dă cineva

astăzi și vești bune și, culmea, pentru romantici! Au dispărut cireșele de mai. La cireșe, polenizarea trebuia să se facă în martie. Din cauza frigului, acest lucru nu s-a întâmplat decât la sfârșitul lui aprilie. Dacă acest lucru se va petrece și-n anii care urmează, vor dispărea cireșele de mai și, odată cu dispariția lor, și singurul îndemn al Primăverii care te condamnă la desfrâu: jefuirea cireșilor de mai! La început au dispărut cireșele de mai. A urmat poezia și-n cele din urmă, tot mai afectat de schimbarea anotimpurilor, va dispărea cuvântul…

ALTE VREMURI

Aproape 14 ani. Atât a trecut de la Revoluție. Copiii născuți atunci vor merge anul acesta la liceu. Cei 20 de ani în care „oracolul din Dămăroaia“ ne-a prezis c-o să învățăm democrația – vai ce l-am mai înjurat atunci! – vor trece și ei într-un secol care pare mult mai grăbit decât precedentul. Viața noastră și lumea se mișcă atât de repede, că oamenii uită să dea mai departe filele în calendar. Aș putea spune că timpul trăirii noastre din secolul XXI s-a comprimat atât de tare, încât acești ani trecuți după Revoluție fac aproape cât 50 de ani de comunism. Aproape un secol întreg a trecut și a fost trăit pe îndelete cu toate războaiele lui, altul prea grăbit, pe nemestecate a început, dar, vai! ne trăiește el pe noi. S-au inversat rolurile: din consumatori și răsfățați am devenit consumați și chiar abuzați. Lumea se schimbă atât de repede-n jur, ștafeta dintre secole ne-a găsit cu copii

mici pe care nu știm dacă din cauza vitezei o să putem să-i mai înțelegem după ce vor fi început să scrie și să citească pe computere și Internet. Nu, n-are nici o legătură această neînțelegere cu vârsta, ci cu vremurile. Ne poate înstrăina, o să râdeți, tehnologia și tot ceea ce înseamnă ea. Conflictul dintre generații în noul secol nu se mai bazează pe principii, ci pe tehnologia informației. Bunicii, veniți dintr-o altă lume, își mai pot crește nepoții doar cu sufletul. E tot ce le-a mai rămas bun, de a intra într-o competiție în care, spuneam, timpul ne-a făcut servitorii lui. O să tânjim cu disperare după vremurile în care timpul era tors și trăit secundă cu secundă, miros de tei cu miros de tei, anotimp cu anotimp, an cu an și chiar secol cu secol. Din nefericire, lumea se va trezi abia când cei care au trăit astfel de vremuri vor fi dispărut…

VIAȚĂ DE HĂITUIȚI

Nu de puține ori după decembrie ’89 am avut sentimentul că viața ne devorează. Așa cum nu se întâmpla într-o societate comunistă, cenușie, în care de multe ori zborul unei păsări putea fi un miracol tămăduitor. M-am înșelat chiar și atunci când am scris că viața mea este o viață contra cronometru. E mai mult decât atât, când, de fapt, e mai puțin decât atât. Nu, viața noastră e biciuită cu sânge rece în fiecare zi de tot felul de probleme, griji, întâmplări, obligații, tensiuni, stres și, nu de puține ori, suferință. Viața ne aleargă ca pe hoții de cai, ne hăituiește pur și simplu, încât, de multe ori, absolut incredibil, uităm să respirăm. Nu vi s-a întâmplat niciodată în acești ultimi ani sălbatici să vă opriți pentru o clipă și să trageți adânc aer în piept, altfel riscând să vă sufocați? Alergăm tot timpul după ceva, suferim că în goana asta nebună totul și toate trec prea

repede. Așa cum între iarnă și vară nu mai e altceva, tot așa, parcă, nu mai e nimic între prima și a doua tinerețe, între adolescență și maturitate. Şi ceea ce spun eu aici n-are nimic de-a face cu nostalgii legate de vârstă. Viața ne fugărește în așa hal încât nu mai înțelegem nimic din ea. Mă trezesc adesea cu disperarea că nu-mi ajunge timpul. Aș da orice pentru o oră, pentru o zi, ca, de fapt, să nu trăiesc nimic din acest timp, speriat de gândul că el nu-mi ajunge. Dumnezeule, ce hăituială!...

NIMIC NU E SIGUR

Să vină unul singur și să-mi spună că el e sigur pe ziua de mâine și mă bag slugă la el. Să vină și să jure cu mâna pe inimă că el n-are grija zilei de mâine pentru copiii lui, pentru familia lui, pentru părinții lui. Nimic nu e sigur! Un singur curajos vreau să văd, care să vină să spună că în toți acești ultimi ani, ca și acum, a avut încredere, a fost absolut sigur pe nu știu care instituție bancară, de pildă. Iar cine îndrăznește să deschidă gura despre vreun fond de investiții sau despre vreo bancă populară riscă să i-o închid cu potlogăriile comise la scară națională. În ziua de azi, nimic nu mai e sigur! De-asta și vor românii mai degrabă un serviciu sigur cu un salariu mic decât unul bine plătit, dar, vai! nesigur. Legile? Care e ăla care a a pomenit de ele? Arătați-mi-l numai și-l sufoc pe loc cu legi care au fost date azi, iar mâine au fost modificate, dacă nu, și mai rău, anulate. Nici

Dunărea nu mai e sigură. Pleci în croazieră spre Viena și te trezești pe la Calafat că trebuie să te dai jos și să străbați cu piciorul marele fluviu. Şi, o să râdeți, pentru asta nu este nevoie nici măcar să vă suflecați pantalonii. Ce vă spuneam, nimic nu e sigur! Dar nimic! Cine poate să vină și să ne spună că în ceea ce privește războaiele trebuie să stăm liniștiți, că ele n-o să mai aibă loc. Ca să nu mai vorbim de boli. Trăim cu nesiguranța zilei de mâine, trăim înconjurați de o mare de incertitudini și nu putem fi până la urmă decât întruchiparea acestora. Cu alte cuvinte, nici noi nu putem fi altceva decât o incertitudine. O incertitudine vie care luptă pentru ca măcar locul de veci să fie sigur. Mai știi?!…

FALS TRATAT DE FERICIRE

O să spuneți că am obsesia topurilor de tot felul. Dar nu puteți să puneți problema și altfel? Poate că toate aceste topuri, studii, sondaje aruncate pe piață fac din noi, ca nație, o obsesie. Bunăoară, un studiu recent arăta că „secretul fericirii se află în *genele* noastre“. Cercetătorii care au lucrat la acest studiu au făcut o listă cu cei mai importanți zece factori care guvernează fericirea, primul dintre ei fiind o predispoziție genetică la aceasta. Ei, ce spuneți, ce părere aveți, credeți că posedați gena fericirii? Ia luați-vă genele la întrebări, căutați-vă la un doctor, cine știe, poate ar fi trebuit să fiți fericiți și nu sunteți, cu toate că genetic stați bine. A, uitasem să vă spun, al doilea factor ca importanță întru guvernarea fericirii, spune același studiu, este armonia în cuplu. Urmează: un cerc de prieteni adevărați, capacitatea de a ne mulțumi cu puțin, ajutorarea prietenilor și credința. La

final, studiul spune că, dacă nu ne comparăm înfățișarea cu a altor oameni, dacă avem mai mulți bani și îmbătrânim frumos, avem mai multe șanse de a găsi fericirea. Până aici, fericiților, aproape toate bune și frumoase, căci speranța într-o genă mai bună nu ne-o ia nimeni. Dar ce ne facem, frați români, că s-a mai realizat un studiu în peste 65 de țări, care arată că oamenii cei mai fericiți trăiesc în Nigeria, în timp ce românii sunt cei mai puțin fericiți. Așadar, s-a dus dracu' povestea cu gena! Pe asta o au nigerienii – fericiți cei săraci cu duhul, bine că suntem noi deștepți! Ne mai rămâne capacitatea de a ne mulțumi cu puțin. Cei mai fericiți de pe planetă – în afara nigerienilor – sunt cetățenii unor țări din America Latină, Europa Occidentală și America de Nord. E clar, suntem varză la capitolul fericire! Uitasem să vă spun, primul studiu, cel cu genele, arată că cercetătorii au găsit foarte puține probe în favoarea unei legături între fericire și inteligență! Aferim!

TELEFONIA FĂRĂ FIR

La birou, pe stradă, la masă, la volan, pe plajă, la munte, peste tot, în locuri mai mult sau mai puțin imposibile, stăm cu el lipit de ureche. Ne frige, dar nu-i dăm drumul de-acolo nici bătuți, nu ne poate convinge nimeni că tocmai convorbirea pe care o purtăm nu e cea mai importantă. Sună aproape tot timpul și de multe ori răspundem mecanic, aproape că nici nu mai contează cine ne caută, răspundem fiindcă sună. Ne-a subjugat, ne-a cucerit timpul, ne domină viața, iar uneori, când, pentru o clipă, nu-l găsești, intri în panică. Milioane de oameni au devenit, cu sau fără voia lor, sclavii telefoniei mobile. Nu văd, nu concep viața fără telefonul mobil. E folosit ca instrument profesional, e folosit pentru jocuri, e folosit pentru a transmite mesaje – i-am văzut pe unii „bătând“ pe tastatura unui telefon mai repede decât pe tastatura unui calculator –, e folosit pentru bârfă,

e folosit pentru alungarea plictiselii, pentru controlarea infidelităților ori de către serviciile secrete… Dar pentru ce nu e folosit! Mă întreb ce s-ar întâmpla cu noi dacă de mâine am renunța la telefonul mobil. Am devenit atât de dependenți încât să nu putem trăi fără el? De fapt, el nu este decât expresia lumii în care trăim, iar noi, o prelungire a acestei lumi. O lume care ne domină viața și ne-o ordonează, de-a dreptul incredibil, cu ajutorul telefonului mobil, transformându-ne în niște instrumente vii, umane ale tehnicii. Uneori, sufocat de telefonul mobil, mă gândesc cum ar fi dacă într-o bună zi m-aș întoarce la liniștea dinaintea telefonului mobil. Probabil că o parte din mine s-ar bucura de scurgerea timpului și de înțelesul lui, iar cealaltă ar intra în criză, într-un fel de sevraj de telefon mobil și, până când nu și-ar primi porția de „unități“, nu și-ar reveni. Cu toate acestea, mi-e dor de o bătrână cabină telefonică, dintr-o iarnă cu troiene imense și cu minus 20 de grade a anilor ’80, când, îndrăgostit până peste cap și înghețat așijderea, cu o monedă de 25 de bani în mână, mă prăbușeam în disperare pentru că nu puteam să aud glasul iubitei din cauza cutiei metalice blocate. Unde sunt telefoanele și zăpezile de altădată?

ROMÂNIA NOASTRĂ

În 2004 nu se poate păși decât cu privirea ațintită spre înainte. Regândindu-ne prioritățile, pe temelia a ceea ce avem valoros și sacru. Pe valorile care încă ne țin laolaltă. În anul 2004 vreau ca noi, românii, să nu mai fim blazați. Să uităm ce înseamnă resemnarea. Să învățam să ne depășim condiția. Să avem inițiativă. Să fim dinamici și ofensivi. Să fim inventivi, creativi, să lăsăm imaginația liberă în tot ceea ce facem. Să nu ne mai planificăm sărăcia, ci să ne gândim să producem pentru a putea scăpa de ea. Să fim activi, și nu reactivi. Să producem mai mult, și nu să cheltuim mai puțin. Să nu mai așteptăm pomana statului. Acestuia trebuie să-i cerem respect față de noi, față de drepturile noastre. Să nu mai lăsăm pe nimeni, de la funcționarul de la ghișeu până la șeful statului, să ne trateze ca și când le-am datora ceva. Lucrurile stau exact invers, ei sunt plătiți din banii

noștri. Să fim incisivi, necruțători cu cei care cheltuiesc aiurea, risipesc sau fură banul public. La fel cu cei care nu respectă legea. Să fim împotriva nedreptăților de tot felul. Şi, pentru că de acum intrăm în Europa, devenim europeni, trebuie să privim mai mult înainte și numai atunci când e absolută nevoie înapoi. Să nu mai intrăm în polemici sterile. Să nu mai purtăm dezbateri naționale despre felul în care tăiem porcul. Să nu ne mai credem buricul pământului. Să reînvățăm ce înseamnă bunul-simț și bunul-gust și să uităm ce înseamnă mitocănia, mârlania, kitsch-ul și subcultura. Să transformăm „mândria de a fi român“ dintr-o dulce povară în ceva concret. Cu alte cuvinte, mândria să însemne o realizare. Şi nu o amintire. Chiar așa: să nu mai trăim din amintiri. Să trăim în prezent și, foarte important, cu gândul, cu privirea spre viitor. Să ne trăim cu vrednicie viața care trece din ce în ce mai repede. Să ne promovăm valorile, să le cultivăm și, mai ales, să nu le distrugem. Să nu ne mai călcăm în picioare idolii, să nu mai dărâmăm statuile și, în general, să construim, nu să distrugem. Să nu ne mai lamentăm, să scăpăm de pesimismul steril, să fim optimiști, încrezători, senini. Să fim astfel încât să facem din România noastră o țară a tuturor posibilităților, în sensul bun și frumos al expresiei. Să credem în destinul nostru. La mulți ani, Românie, oriunde te-ai găsi!

MENTALITĂŢI ANACRONICE

Trebuie sa reînvățăm să spunem „nu știu“, „nu mă pricep“, „nu pot“. Prea le-am știut vreme îndelungată pe toate, prea ne-am priceput la orice. N-am scris nimic despre înzăpezirea de Crăciun. Am fost dezamăgit de vorbăria fără sfârșit la care au apelat toți „factorii de decizie“ pentru a-și motiva incapacitatea în fața viscolului. Mi-ar fi plăcut, și cred că ar fi fost de bun-simț, ca toți responsabilii cu deszăpezirea să apară în fața opiniei publice și să se declare învinși de viscolul care a lovit sudul țării! Da, pur și simplu, urgia care ne-a lovit, îndeosebi în București, a fost de neoprit și orice demers ar fi făcut edilii noștri n-ar fi avut rezultatele pe care le așteptam cu toții. Este aici, mai ales pe malurile Dâmboviței, un nărav care nu va dispărea prea curând: bătutul cu pumnul în piept, urmat, după eșecul de rigoare, de aruncatul pisicii – a se citi vinovăție – în curtea altuia.

Vă aduceți aminte că de Crăciun a fost vinovată „Mama natură“, Dumnezeu, anotimpurile, copacii, asfaltul și, de ce nu, poporul! M-am săturat să văd o țară în care nu există vinovați pentru toate câte se întâmplă. Ţara în care nu există vinovați nu poate să intre în Europa. Dacă nu începem să răspundem pentru ceea ce facem, dacă nu începem să fim responsabili pentru orice demers al nostru sau semnătură înseamnă că ne furăm singuri căciula și că ne întoarcem în timp la o mentalitate de care nu vrem să mai auzim. De altfel, trebuie să reînvățăm să spunem „nu știu“, „nu mă pricep“, „nu pot“. Prea le-am știut vreme îndelungată pe toate, prea ne-am priceput la orice și oricum și, dintr-un spirit de voluntariat prostesc, ne-am oferit ajutorul de care nu era nevoie. Spiritul heirupului încă mai bântuie societatea românească a secolului XXI. Cred că este anacronic, neproductiv și, în cele din urmă, de neiertat să folosim ustensile ale propagandei într-o lume a pragmatismului, a concurenței, a performanței. Lupta cu viscolul trebuie să înceapă cu noi înșine, cu capacitatea noastră de a înțelege cine suntem, ce vrem, ce putem face și cu ce. Restul e vorbărie, restul e iarnă…

APARENŢE ÎNŞELĂTOARE

Câte astfel de cauze pierdute vor fi trecut pe lângă noi în toți acești ani de tranziție? Nici nu-i auzi bine numele, și ai scăpărat o înjurătură. Omul n-a mai făcut nimic în ultima perioadă, ba chiar în ultimii ani, ca s-o merite, dar și astăzi, după atât timp, provoacă același gen de reacție. S-o fi schimbat, nu s-o fi schimbat, ce mai contează? A rămas cu ștampila pusă. Verdictul în cazul lui e foarte greu de schimbat, dacă nu de-a dreptul imposibil. Nu, nu vă așteptați să fie cineva anume, nu e nevoie de exemple pentru a demonstra ce greu e să mai schimbi o părere deja formată. Poate cel care ne provoacă înjurătura – mai tot timpul drac – a trecut între timp la categoria sfinți. Dar ce mai contează? Cine mai are timp să țină seamă de un om? Sufletul lui, destinul lui și-n definitiv el poate să moară în conștiința contemporanilor săi altfel decât au murit în realitate, altfel

decât a fost în realitate, că nu mai interesează pe nimeni. Trist, adevărat, și totuși atât de nedrept. Strigător la cer, dar pentru cine? Pentru nimeni. Câte astfel de cauze pierdute vor fi trecut pe lângă noi în toți acești ani de tranziție? Câte nedreptăți de tot felul vor fi fost îngropate fără să le știe decât puținii inițiați în astfel de taine? Răspunsurile la toate aceste întrebări s-ar putea să ne sperie și să nu vrem să avem de-a face cu ele. Nu mai avem timp și răbdare să facem dreptate viilor, darămite morților. Ba, paradoxal – dar de ce paradoxal? –, cred că s-a mimat preocuparea mai mult pentru dreptatea morților în ultimii ani. Etichetăm, ștampilăm, judecăm oamenii atât de simplu, cu o ușurință care o să coste relațiile umane pe termen lung. Va fi o notă de plată pe care o s-o achite urmașii noștri. Și nu e corect, nu e drept. Mi se pare atât de straniu ca într-o lume din ce în ce mai pragmatică, așa cum devine cea în care ne mișcăm, să trăim atât de mult pe baza aparențelor. Asta ne arată, dacă mai era nevoie, cât de relativă este lumea în care trăim…

A FOST ODATĂ... ÎNJURĂTURA

România postdecembristă s-a aflat ani de zile sub zodia înjurăturii. De la înjurătura birjărească până la cea subtilă, rafinată, dar tot „de mamă“ în cele din urmă. Mai ales în primii ani de după Revoluție a avut loc o bălăcăreală generală, desfășurată într-o atmosferă de care nu vreau să-mi aduc aminte. N-au lipsit pe-atunci nici amenințările cu moartea, ba chiar erau la ordinea zilei. Anii au trecut și corul de înjurături a mai răgușit, el păstrând tonuri mai sonore doar pe perioada campaniilor electorale. Odată cu trecerea anilor, cred că s-a schimbat și lumea, ajungând să se sature de înjurătura la ordinea zilei. Până la urmă, încrâncenarea din spatele înjurăturii nu ne-a adus nimic bun, în afară de faptul că din când în când ne-am mai răcorit. Nici presa – mai ales ea – nu putea să facă notă discordantă în peisajul românesc și s-a comportat partizan, oferind informații

de tot felul doar pentru a-și motiva înjurăturile. Presa echilibrată și obiectivă a fost ani de-a rândul doar un vis, o promisiune care n-a putut să camufleze interesele politice sau economice care se aflau în spatele ei. Şi cu cât acestea erau mai vizibile, mai evidente, cu atât înjurătura mijloacelor de presă aflate în această postură era mai vârtoasă. Cred că ne-am trăit cu toții un prolog necesar și că toată această etapă a fost inerentă în istoria noastră recentă. Astăzi nu mai cred deloc în „principiile muscălești" care ne-au marcat activitatea în acei ani. Astăzi nu mai cred în înjurătură, de orice fel ar fi ea, din partea oricui ar veni ea. Pentru că acești 14 ani care au trecut ne-au învățat să nu mai judecăm lumea după cum vrem noi, după cum gândim noi și, ceea ce e și mai grav, s-o croim după tiparele noastre. România se pregătește să reintre în Europa. Are atât de multe de făcut pentru a parcurge acești pași atât de importanți, are atât de multe de schimbat, de construit, încât ar fi de-a dreptul penibil să-și piardă vremea cu tot felul de înjurături. Nu ne putem pregăti pentru gala aderării înjurându-ne întruna ca la ușa cortului.

REABILITAREA ÎNCREDERII

Poți să începi să crezi în ceea ce faci cu toată ființa și astfel începi să proiectezi încrederea în tine ca, până la urmă, s-ajungi s-o capeți. Avem nevoie ca de aer să ne recăpătăm încrederea în noi după atâția ani în care ne-am consumat, ne-am frământat, am suferit sau am fost hăituiți. Cred că marile suferințe ne vin de la faptul că nu mai avem încredere în noi. Anii de după Revoluție, deopotrivă grei, deopotrivă bulversanți, au zguduit în noi și puțina încredere care nu ne fusese risipită de anii comunismului. Generațiile de după '89 s-au născut sub semnul incertitudinii, al neîncrederii, ca niște generații lipsite de un orizont credibil, altul decât cel dat de întâlnirea dintre vis și realitate. Şi, cu toate astea, încrederea generațiilor care vin nu e pierdută. Ci doar disipată, de cele mai multe ori inconștient. Pentru că încrederea nu dispare, dar nici n-apare peste noapte.

Până în ’89, încrederea ne-a fost erodată sistematic. Pentru cei mai mulți dintre cei care și-au pierdut-o atunci a urmat o perioadă în care încrederea a fost înlocuită mai întâi cu spaima, apoi cu speranța. E ca și când a-i înlocui un vis împlinit sau, cel puțin, pe care ai început să-l trăiești cu unul pe care urmează să-l visezi, pentru ca apoi să-l transformi în realitate. Speranța și așteptările respirate atât de adânc imediat după Revoluție au fost un fel de drog pentru români și pentru România. Un drog care pentru unii n-a însemnat mai mult decât ceea ce a fost, a doua zi după ce și-au revenit începând să urce – chiar dacă au făcut asta cu eforturi uriașe – lungul drum al încrederii. Cei mai mulți nu și-au revenit nici astăzi. Aceștia „prizează“ în continuare din iluzia creată atunci sau, pur și simplu, s-au resemnat, lăsându-se abandonați în brațele întâmplării. Ca într-o țară virtuală, fără vinovați, nici în acest dramatic și dureros caz al națiunii noastre nu e nimeni vinovat. Sau, ca întotdeauna când nu se găsește nici un vinovat, suntem vinovați cu toții. Din nefericire, nu există un pașaport cu care să treci granița neîncrederii așa cum ai trece granița patriei. Ceea ce înseamnă că nu poți să tragi azi linie și de mâine să devii încrezător nevoie mare. Dar poți să începi să crezi în ceea ce faci cu toată ființa și astfel începi să proiectezi încrederea în tine, ca până la

urmă, s-ajungi s-o capeți. Avem nevoie ca de aer să ne recăpătăm încrederea în noi după atâția ani în care ne-am consumat, ne-am frământat, am suferit sau am fost hăituiți. Într-o mare de incertitudini, de necunoscute, de instabilitate, recâștigarea încrederii în noi a devenit capitală. Altfel vom deveni ai nimănui și ai tuturor totodată, debusolați și lăsați în bătaia vântului unei lumi atotputernice din afară pe care n-o interesează soarta noastră, sufletul nostru, iar pe încredere nu dă doi bani.

POVARA LIBERTĂŢII

După ce am văzut cu ceva timp în urmă înghesuiala pe locurile de muncă din străinătate, am stat și m-am întrebat dacă mirajul străinătății a rămas același pentru români ca înainte de ’89 sau ca la începutul anilor ’90. Ciudat, foarte ciudat! Îmi reamintesc cum existau în timpul regimului Ceaușescu oameni care n-ar fi părăsit România pentru nimic în lume. Dictatura, comunismul, Securitatea, nimic, în cele din urmă, nu i-ar fi făcut să plece. Şi nici măcar nu era vorba doar de patriotism la cei mai mulți dintre ei atunci când argumentau de ce n-ar fi emigrat. Familia, prietenii, slujba, locurile, limba, credința și obiceiurile oamenilor de același neam erau motivele de bază pentru care n-ar fi plecat niciodată, subliniez „niciodată“, din România. Chiar așa, dacă prin absurd, înainte de ’89 Ceaușescu ar fi deschis granițele, oare câți dintre români ar fi luat drumul străinătății? Poate că vor veni unii să-mi spună că

la cum era România anilor ’80 s-ar fi înregistrat plecări în masă oriunde numai să nu mai împartă aceeași țară cu Ceaușescu. Nu sunt așa de sigur, de asta mă și întreb. Pare neverosimil ce spun, dar cred că răspunsul îl dau anii grei, infernali de comunism. După ce decenii în șir ai trăit încarcerat, în momentul dispariției zăbrelelor n-a venit deodată și libertatea. Altfel spus, după nesfârșite perioade petrecute în întuneric, ochilor le trebuie ceva timp pentru a se readapta la lumină, asta dacă nu cumva în ei s-a instalat deja orbirea. Martori ai unui sistem politic totalitar deveniți încetul cu încetul prizonieri ai lui, am ajuns, fără voia noastră, să fim dependenți de acel sistem, de acel regim. Ne era greu cu el, îngrozitor chiar, dar în lipsa lui eram ca și terminați. Cel puțin o perioadă. Şi hai să fim cinstiți până la capăt: dacă totuși am fi avut curajul să fugim, câți dintre noi ar fi reușit să se acomodeze, să supraviețuiască, ca să nu mai întreb câți dintre noi ar fi reușit? Puțini, destul de puțini – realitățile diasporei acelui timp ne-o dovedesc. Trauma acelei dependențe o resimțim și astăzi, când începem să ne explicăm stânjeneala noastră în a manevra libertatea postdecembristă, aidoma unui recrut abia încorporat, dificultatea noastră în a o înțelege și, în cele din urmă, a ne bucura de ea, a o trăi. De aceea, uneori, povara libertății e mai grea decât povara dictaturii, mai ales dacă ele succed una alteia!

OMUL PROVIDENŢIAL

Avem o problemă și ne trebuie un om care s-o rezolve. Începem să-l căutăm, mai degrabă să-l așteptăm, fără să ne treacă o clipă prin minte că am putea să rezolvăm noi această problemă. N-avem timp, ne grăbim, suntem stresați, n-avem răgazul necesar să acționăm, darămite să mai și gândim. Şi uite așa, după ce că avem o problemă de rezolvat, ne-am mai ales cu una: aceea a găsirii unui om care să rezolve prima problemă, cea inițială. Şi dacă, printr-o întâmplare fericită, am dat peste cineva care să ne rezolve problema, constatăm consternați că acel cineva face parte din categoria celor care se pricep la toate și, de fapt, nu se pricep la nimic. Așa că mica noastră problemă a devenit, odată cu trecerea timpului, o mare problemă care, prin nerezolvarea ei, a creat și alte probleme. Cred că societatea românească de astăzi înseamnă în primul rând toate aceste probleme nerezolvate, care s-au adunat într-atât de multe, încât nu le mai știe nimeni numărul și importanța. Iar operația redresării, a soluționării noianului de probleme rămase în suspensie ar trebui să o facă oricine altcineva în afară de noi. Ce neam ciudat suntem! Așteptăm o minune, un miracol, un semn de la Dumnezeu, dar în nici un caz nu ne trece prin minte că am putea s-o punem noi înșine în lucrare. Şi când, într-un moment de iluminare, ni se mai întâmplă și d-astea, realizăm că totuși un om, da, e simplu de zis, un om va trebui totuși să facă asta, începem să intrăm în trepidație. Cine-i omul, de unde-l luăm, este el de găsit? Fără să realizăm o clipă că ne-am întors de unde am plecat, numai că prin binevoitorul nostru absenteism problema a devenit de o sută de ori mai complicată și tot de-atâtea ori mai greu de rezolvat. Şi atunci noi, cei obișnuiți să credem în himere, nu mai căutăm pe oricine, orișicum! Din acest moment avem nevoie de omul providențial. El este singurul care ne mai poate rezolva marea problemă, el este singurul care ne mai poate salva – omul providențial. Pe el îl căutăm, ni-l închipuim, îl știm, aproape am pus mâna pe el, mai avem puțin și-l convingem să fie al nostru. Atât doar că, atunci când facem toate astea, noi nu știm că, de fapt, omul providențial nu există! Oare?

GENERAŢIILE DE SACRIFICIU

S-a tot vorbit și încă se mai vorbește de generații de sacrificiu. „Lasă, fiule, spun deseori părinții noștri, că poate Dumnezeu o să vă ajute pe voi, cei tineri, să nu mai trăiți ceea ce am trăit noi!“ Pe de altă parte, tot părinții noștri par a nu regreta nimic din viața lor. Poate că resemnarea îi face să nu conteste prea tare vremurile în care au trăit. E ca și când și-ar contesta viața, și acest lucru nu-l pot face. Au fost generațiile părinților noștri, născuți în anii ’40–’50, generații de sacrificiu? Răspunsul la această întrebare poate fi la fel de bine și da, și nu! Dacă n-ar fi existat decembrie ’89, probabil că răspunsul ar fi fost nu, pentru că n-ar fi avut cu ce să compare ceea ce au trăit în tot acest timp. Născuți în comunism sau la granița dintre capitalism și comunism, părinții noștri n-ar fi știut niciodată cu adevărat ce au trăit dacă n-ar fi venit decembrie ’89. Libertatea lor, fericirea lor, în fond viața lor n-ar fi putut fi comparate cu nimic! Așa, cât de nedreaptă le-a fost viața, ciudat, libertatea întârziată de azi le-a arătat ce n-au trăit și, mai ales, ce nu vor mai putea să trăiască. Să începi să trăiești o altă viață după 50 sau chiar 40 de ani, iată sacrificiul generației părinților noștri, supliciu prelungit până astăzi, când își petrec zilele cu câteva milioane de lei venite dintr-o pensie mizerabilă. Amurgul lor e lăsat în voia sorții sau, în cel mai fericit caz, la mâna copiilor care, la rândul lor, bântuie într-o lume pentru care n-au fost pregătiți și pe care o deslușesc din mers. Mi se pare că generația copiilor de care vorbim aici este ea însăși generație de sacrificiu. Această generație este puntea între generația care a fost sacrificată, fără voia sa, de imponderabilele istoriei și generația care va să vină. Paradoxal sau nu, generația care s-a trezit în libertate abia când începea să înțeleagă ce înseamnă viața este o generație de sacrificiu. De ea depinde într-o mare măsură dacă generațiile care vin o să mai fie de sacrificiu, de ea depinde dacă generațiile viitoare vor mai începe viața de la lingură, fără casă, fără avere, fără orizont...

VIITORUL LA TRECUT

La noi și înainte înseamnă înapoi. Când spun unii că „înainte era mai bine“, se referă la un timp trecut. Așadar, viața noastră n-a putut să treacă peste un handicap major: când vorbim de trecut, părem a vorbi de viitor. Sau, altfel spus, noi, și când vorbim de viitor, tot la trecut ne referim. De asta și timpul istoriei noastre, vreme de vreo cincizeci de ani, s-a scurs înainte, adică înapoi. Pentru că, de vom fi sinceri până la capăt, vom recunoaște că și pașii pe care i-am făcut înainte tot înapoi ne-au adus. E neapărat să se umble la vocabularul limbii române. Nu putem să ne ratăm la nesfârșit viitorul din cauza unui simplu cuvânt. Avem de ales între a scoate din vocabular cuvântul „înainte“ și a inversa sensurile cuvintelor „înainte“ și „înapoi“. Sau, și mai dramatic, ar trebui schimbată filozofia racului, care merge înainte când merge înapoi, cu a noastră care „mergem“ înapoi

când spunem înainte. Of, Doamne! Am scris rândurile de mai sus cu ceva vreme în urmă. Nu obișnuiesc să rescriu sau să modific ceea ce am scris în timp, dar acum fac o excepție. Pentru că am uitat să amintesc ceva esențial pentru naveta noastră ancestrală între înainte și înapoi. Cred că n-am ajuns niciodată suficient de înapoi pentru a putea merge înainte. Viața ne-a încercat din greu, dar niciodată într-atât de dramatic încât să spunem: „Gata, mai rău de atât nu se poate, mai jos de atât nu e posibil să ajungem!“ Sau, cu alte cuvinte, n-am ajuns niciodată cu spatele la zid! Oare? Sau poate că-n inconștiența noastră, inconștiența unei țări triste pline de umor, n-am realizat niciodată că am ajuns la fundul sacului. Și de-aici și comportamentul nostru în ceasurile grele ale dăinuirii noastre, prin care am trecut de-a lungul veacurilor. Ba chiar mai mult decât atât, așa cum se mai întâmplă pe la noi ca pomenile să se transforme în petreceri cu lăutari, nu de puține ori bătăliile pierdute, momentele de restrițe ale istoriei noastre au fost prezentate ca niște biruințe. Și astfel suntem ținuți să n-ajungem niciodată cu spatele la zid, chiar dacă oasele sunt mai reci ca niciodată, prinzând rădăcini în tencuiala vremurilor pe care le trăim. Suntem condamnați să n-o luăm de la capăt, poziționându-ne la jumătatea distanței între înainte și înapoi, adică pe undeva pe o

mediană aproximativă. Suntem predestinați însă, fie că e vorba de nunți, botezuri sau parastase, să le terminăm pe toate cu lăutari. Şi s-o luăm de unde am rămas tot cu ei!

DEPENDENŢI DE CATASTROFE

A fost nevoie de o explozie, în care au murit și au fost răniți oameni, pentru a ne reaminti cine suntem, cum suntem și mai ales unde suntem. Nu că n-am fi știut, numai că, uneori, avem iluzia – dată, culmea, de niște realități care ne fac să aspirăm la statutul de țară civilizată – că am devenit altceva decât suntem. A fost nevoie de un dezastru pentru a ne arăta că este o diferență de la cer la pământ între ceea ce vrem să fim și ceea ce suntem de fapt. A fost nevoie de o bombă pentru a ne redescoperi toate rănile și cicatricele despre care credeam că s-au vindecat de mult, odată cu trecerea timpului. A fost nevoie de un ceas nenorocit de noapte pentru a afla că statul de drept, instituțiile sale importante nu există decât pe hârtiile pe care le tot completăm și le trimitem pe la Uniunea Europeană, că haosul legislativ înseamnă vid legislativ! A fost nevoie de un accident rutier mortal

pentru a descoperi îngroziți că-n fiecare zi când ne aflăm pe drum la volanul mașinii trece neagra cu coasa pe lângă noi, făcându-ne cu ochiul. A fost nevoie de o explozie pentru a afla că ne doare, că ne doare iarăși nepăsarea, indolența, superficialitatea, reaua-credință, lașitatea de care avem parte-n fiecare zi, cu care ne obișnuisem, față de care devenisem dependenți. A fost nevoie de o bombă care să ne trezească dintr-o resemnare ce bătea înspre un fel de moarte clinică. Pentru ca tragedia de la Mihăilești, sacrificiul colegilor noștri, al pompierilor care și-au dat viața la datorie să nu fie de pomană, va trebui ca, începând de mâine, nimic și nimeni să nu ne mai surprindă dormind pe noi.

LA BABADAG

Duminică, atunci când s-a votat Constituția Europei, la Babadag nu s-a întâmplat nimic. Şi, chiar dacă s-ar fi întâmplat ceva, n-ar fi aflat nimeni. Pentru că Babadagul trăiește alt timp decât Europa și alt timp față de restul lumii. Aici, la Babadag, orele vin și trec pentru că există ceasuri, instrumente pentru măsurarea periodică a timpului. Altfel, Babadagul ar putea trăi în oricare an al ultimei jumătăți de secol. Pentru că aici, în cel mai bun caz, timpul a rămas pe loc atunci când acele ceasurilor s-au încăpățânat și n-au vrut să mai meargă înainte. Ba dimpotrivă, au început să bată în retragere, întorcându-se în arcul timpului. În ce timp n-aș putea să vă spun, pentru că și astăzi Babadagul trăiește la îngemănarea dintre vis și realitate, scufundându-se în trecut, ieșind din când în când la suprafață, în prezent, pentru a nu pierde legătura cu realitatea, cu viața. O viață care înseamnă

sărăcie. Într-un orășel, o localitate, nici nu știu cum să-i spun, care mai mult lâncezește decât trăiește! De la singurul hotel din oraș, hotel de o stea, și aia căzătoare, până la ultima casă din chirpici, aproape totul a rămas încremenit ca-n urmă cu decenii, peste toate acestea adăugându-se și vremuirea vremurilor. Jumătate din populația Babadagului a plecat să muncească în străinătate, în special cei tineri, cealaltă jumătate a rămas acasă și așteaptă. Așteaptă întoarcerea celor plecați, așteaptă banii. Insulițe mici de români se împart, se despart, într-un arhipelag al așteptării și al sărăciei, al celor rămași acasă, și un arhipelag al speranței, al celor plecați să muncească în străinătate. „Sărăcie, sărăcie!“ îngână la ceas de seară pe străzile Babadagului o țigăncușă ca o paparudă. Invocarea sărăciei în locul ploii sună ca un blestem de care Babadagul nu mai poate scăpa în vecii vecilor. Pentru că Babadagul care se numea altădată Floarea Dobrogei a murit. Trăiește doar umbra lui, printre reclamele luminoase ale firmelor de telefonie mobilă. Sediul CEC-ului arată de parcă de aici ar fi dispărut banii, ceea ce nu e departe de adevăr. În holul hotelului, de pe un afiș publicitar zâmbește chipul marelui dispărut, Dem Rădulescu, făcând reclamă la bere. El, Bibanul trecut în legendă, pare cel mai viu într-un oraș în care secundele nici nu mai dor, nici nu mai trec…

MACHIDONII DIN CEAMURLIA

Mi-am dat seama în aceste zile că din capitala București, dar nu numai de acolo, țara este văzută ca din avion. I se văd munții, apele, orașele, satele, ogoarele, totul este frumos, și România văzută de la București, România văzută din avion poate fi o ilustrată numai bună pentru a fi trimisă în lume ca să argumenteze, o dată în plus, vechea poveste cu „eterna și fascinanta…“ România profundă, România adevărată, România vie începe tocmai din spatele acestei fotografii. E ca și când ai sparge luciul imaginii și ai intra în fotografie pentru a simți, a trăi, odată cu personajele imortalizate, viața. Începi să vezi și să înțelegi ce înseamnă realitatea pe care o bănuiai, o intuiai, dar nu puteai s-o trăiești, această realitate care devine senzațională în România la tot pasul. Sau, mai bine spus, după ce ai trecut dincolo de oglinda rece a fotografiei, viața începe să aibă gust,

aerul e încărcat de vitalitate și, la început, dacă-l prizezi prea tare, efectul poate fi stupefiant. La Ceamurlia de Sus oamenii, cei mai mulți machidoni, trăiesc din creșterea animalelor, a oilor îndeosebi. Unii au câteva zeci, alții câteva sute, iar cei mai înstăriți din zonă – foarte puțini, ce-i drept – au și câte o mie de oi. Politica, oricare ar fi fost ea, n-a reușit să schimbe prea multe aici. Ba și mai abitir, politica a trecut pe deasupra lor de-a lungul istoriei, cu excepția acelor momente când evenimentele o luaseră razna, și oamenii au fost strămutați! Și ei votează prin urmare cine să fie președinte, senator, deputat, primar în România, dar, în ceea ce-i privește, nu hotărăște nimeni nimic. La Ceamurlia de Sus, pe ulițele satului, se amestecă trecutul cu prezentul, se amestecă secolele, se amestecă amețitor de tare oieritul cu televiziunea prin cablu, laptele de capră cu Internet-ul. Pentru că oamenii din Ceamurlia privesc și primesc în fiecare zi, în fiecare seară prin cablu, prin televizor, România pe care o știm cu toții. Numai că ei, ceamurlenii, se uită la ea ca la o ciudățenie care le-a intrat în casă, nu prin horn, ci prin televizor. Pentru ei, România televizată e un film de proveniență aproape străină, în care „actorii“ sunt niște înstrăinați și, de cele mai multe ori, necunoscuți, nerecunoscuți!

CEAFA DE PORC *VERSUS* CALCANUL

Povestea calcanului începe cu „A fost odată ca niciodată un pește al săracilor!“ Rămâi surprins să afli că, poate, cel mai bun pește pe care-l dă Marea Neagră a fost odată peștele săracilor. Astăzi, când calcanul a devenit pește de lux – la turci ajunge și la 50 de dolari kilogramul, iar la noi, între 250 000 și 300 000 de lei –, povestea lui ar trebui să se regăsească în cărțile de economie politică. Pentru că povestea calcanului ar fi fabuloasă dacă n-ar fi simplă. Deoarece peștele săracilor a devenit peștele bogaților, așa cum multe alte produse de la începutul anilor ’70 – când și calcan puteai să cumperi cu 4 lei kilogramul – au devenit, la sfârșitul anilor ’80, produse de lux. Cu atât mai mult, aceste produse au devenit, odată cu orânduiala capitalistă, niște produse scumpe. Ăsta ar fi unul dintre motivele pentru care calcanul a suferit o asemenea „metamorfoză“ socială.

Celelalte motive au fost poluarea Mării Negre, dar și pescuitul exagerat practicat, culmea, mai ales de turci. Care, știți bine, au pescuit masiv calcan până-n zilele noastre, ca și când ar fi fost la ei acasă. De ce? Pentru că asta fac de zeci de ani și nu le-a zis nimeni nimic. Pe Litoralul românesc, calcanul lipsește aproape cu desăvârșire din meniurile restaurantelor sau ale cherhanalelor de la malul mării. În schimb nu lipsește, ba chiar este prezentat ca specialitatea casei crapul, în saramură sau prăjit. Ce legătură o avea saramura de crap cu Marea Neagră numai românul poate ști. Iată unul dintre multele paradoxuri care fac din neamul românesc unul dintre neamurile alese ale Pământului. Şi până la urmă, mai bine o saramură de crap decât o ceafă de porc. Poate că organizarea unei piețe de pește, a unei hale la Mangalia, adică a unui loc unde toți pescarii să-și poată vinde peștele, ar mai schimba lucrurile în materie de gusturi pe Litoralul românesc. Altfel, vom fi condamnați ca pe malul mării să ne scăldăm în ciorbe de burtă și fripturi de porc. Până atunci, calcanul probabil că va ajunge anonim, dacă nu cumva din peștele săracilor, peștele bogaților nu va deveni, într-un final aberant, peștele nimănui. A fost odată ca niciodată un pește al săracilor…

ORAŞE CARE MOR ÎN GENUNCHI

S-au închis fabricile, întreprinderile, unitățile militare au fost desființate, oamenii au rămas fără locuri de muncă, totul se prăbușește în jur, nimic nu se mai construiește, orașele mor în genunchi. Speranțele, de orice fel, au murit de mult, viața în fiecare zi înseamnă o bătălie crâncenă pentru un trai mai bun. Comunismul a industrializat peste măsură, sistemul avea nevoie să ocupe forță de muncă, și-n aparență orașele s-au dezvoltat. Mulți erau bucuroși înainte că existau locuri de muncă, și astăzi, șomând, au devenit nostalgici după epoca lui Nicolae Ceaușescu. Ceea ce uită cei care-l plâng pe accidentul comunist din istoria noastră este că o mare parte dintre nenorocirile României de azi se datorează regimului totalitar. Decontul se face în fiecare zi de 15 ani încoace, iar cel obligat să plătească este poporul român. O notă de plată încărcată, rămasă de mult scadentă, așa arată

nota de plată a celor 50 de ani de comunism, a unui sistem care subzistă prin consecințele sale până-n zilele noastre. Sigur, am fost marcați în toți anii scurși de la Revoluție de mentalități comuniste, de manifestări comuniste, dar cea mai grea suferință a fost decontul sistemului care, practic, a prelungit sechelele comunismului, prin urmările sale, încă 15 ani. Pe de altă parte, regimurile politice succedate în România după decembrie '89 au reacționat absolut pompieristic la tot ceea ce s-a întâmplat cu economia, cu viața oamenilor, însăilând planuri și demarând strategii eronate pentru contracararea efectelor notei de plată a comunismului. Cel mai scump decont pe care trebuie să-l efectueze România astăzi este cel plătit de orașele care mor în genunchi și de locuitorii lor. Mi-e teamă că aceste orașe care nu mai au nici o industrie, care nu mai au aproape nimic, nici măcar posibilitatea să facă turism, vor dispărea încet-încet de pe harta țării. Vor deveni niște orașe părăsite aidoma orașelor din filmele copilăriei. Atunci când comunismul năștea mastodonți industriali și megaorașe muncitorești, orașe din cutii de chibrituri, pe care copiii le desenau în culori vii și le puneau pe pereți, mândrindu-se nevoie mare cu blocul, cartierul sau orașul lor! Cine se gândea atunci că va veni ziua în care acele aglomerări urbane o să moară, încet, pe tăcute, fără să bage nimeni de seamă?!

O LUME DE IMAGINI

Imaginea este cea după care judecăm tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru, destul de neatenți și de superficiali ca să mai avem timp să trecem dincolo de ceea ce ni se arată, dincolo de ceea ce nu se vinde. Uneori am impresia că trăiesc într-o lume de imagini. Niște imagini frumos colorate, cu zâmbete largi, desenate, cu grimase adânci, tușate cu precizie, niște imagini ce țin locul chipurilor pe care le vezi la tot pasul: pe ecranul televizorului, pe etichete, pe copertele revistelor, pe afișe, peste tot. Prea grăbită ca să mai vadă de-adevăratelea ce e cu ea, lumea începe să trăiască din ce în ce mai mult prin imagini. De la iaurtul care, înainte de a avea gust, este o imagine construită atent printr-un spot TV, până la o vedetă care, înainte de carne și oase, este făcută din ochi, buze, balcoane și bombeuri, adică din tot ce este promovat pe ecranul televizorului. Imaginea este cea după care judecăm tot ceea ce se întâmplă în

jurul nostru, neatenți și superficiali, fără a mai avea timp să trecem dincolo de ceea ce ni se arată, dincolo de ceea ce ni se vinde. La un spot de imagine, superficial la rândul său, răspundem – fără să ne propunem asta, adică fără să ne răzbunăm – cu aceeași monedă. Cu alte cuvinte, dacă ni se vinde o imagine, noi cumpărăm acea imagine. Şi nimic altceva decât ceea ce ni se oferă. Nu știm ce se află în spatele etichetei, nu știm ce se află în fundul ochilor și cu atât mai greu ne este să știm ce se află în sufletul unei imagini. Din nefericire, atunci când abandonăm imaginea creată cu ajutorul mijloacelor de manipulare în masă, pe cei din jurul nostru, pe cei din lumea reală, pe cei care n-au nici o legătură cu tubul catodic îi vedem și îi judecăm tot ca pe niște imagini. Deformarea percepțiilor se insinuează încet-încet în subconștient și, mai apoi, și-n viața de zi cu zi, ajungându-se până-ntr-acolo încât imaginea să fie aceea pe baza căreia sunt judecați oamenii! Asemenea unei amprente care poate să aibă sau nu corespondent în nu știu ce cazier de imagini. Astfel, amprenta digitală este înlocuită, la începutul secolului XXI, cu amprenta imaginii care, cât se poate de superficial, poate să fie amprenta ce definește un om. Şi uite-așa, lumea de mâine, ca într-un scenariu de science-fiction, va fi cucerită de imagini de tot felul, care-și vor permite să facă jocurile și, de ce nu – nimic nu le poate opri –, să trăiască în locul nostru…

CEASUL DE BEŢIE

După ani de zile în care mi-am trăit viața contra cronometru, întotdeauna sub presiunea timpului, hăituit de secunde, minute și ore, încet-încet m-am transformat într-un ceas. Trupul meu, aidoma unei mașinării de ceasornic, a început să măsoare chiar el timpul, după ce ani de-a rândul a fost biciuit fără milă de scurgerea delirantă a vieții și a lumii. Şi, odată ce am ajuns aici, ca orice ceas care se respectă, am început să înțeleg timpul din perspectiva celui care îl măsoară și nu-l mai trăiește. Atâția ani trăiți cu pistolul la tâmplă, având pe țeavă glonțul timpului, m-au transformat, de fapt, într-o făptură-ceas, pentru care secundele și anii nu mai înseamnă nimic, pierzându-se undeva între orele exacte sau întâlnirile programate. O făptură-ceas care-și măsoară viața fără să mai aibă timp să o și trăiască. Cei 15 ani de la Revoluție parcă s-au scurs ca o noapte de beție, din

care n-am înțeles mare lucru: amintiri tulburi, comprimate și amestecate, fără să mai știi când și, mai ales, ce ți s-a întâmplat, cu atât mai puțin data la care ele au avut loc! O noapte de beție începută în copilărie, adolescență, maturitate sau undeva între aceste vârste – două vârste, trei vârste? –, o noapte de beție având ca singură certitudine dimineața în care ne-am trezit. Şi dacă după noaptea asta ai avea suficient curaj, probabil că te-ai întreba cine ești, ce cauți pe-aici și, mai ales, cine sunt ăștia din jurul tău, că parcă la începutul bairamului nu erau ei, ci cu totul alții. Şi când te gândești că ultimul chef dinaintea acelui decembrie '89 l-am trăit într-o lume cenușie, în care banda unui magnetofon Tesla-Sonet B4 Maiak 203 sau 205 ținea loc de ceas! Timpul parcă încremenise sau murise și atunci ceasurile nu-și mai aveau rostul. Era vremea când un Brifcor, un Kent sau un „Te iubesc" aveau un cu totul alt gust și rost decât astăzi. De aceea lumea se întreabă fără să facă filozofia timpului: „Când era mai bine să fii ceas? Atunci când timpul murise, și ceasul din noi nu mai avea sens sau acum, când ceasul din noi nu mai măsoară nimic?" Tic-tac, tic-tac…

CUPRINS

Anotimpuri

Identitate 7
Maiestatea sa Timpul 9
Facerea unei lumi întârziate 12
Femeile 14
Amalgam de anotimpuri 16
Întrebările dezertării 18
Hotărâre de Primăvară 20
Primăvara ca o sinucidere 22
Mărțișoare fel de fel 24
Patimile și regăsirea 26
„Lumineze-ne zăpada!" 28
Descântec de Primăvară 31
O dimineață de sâmbătă 33
Un tren ca un șarpe 35
Vara din noi 37
Vis aievea 39
Suflet de București 41
Drum în câmpie 43
Spovedanie mării 45

Îmbrățișarea de la Vama Veche 47
La Gura Portiței 50
Cercul zămislirii 52
Orașul fără culori 54
Toamna ca un sentiment 56
Pe drum de fier în noapte 58
Ţara cu oameni la ferestre 60
Nostalgie 62
Port ilegal de viță-de-vie 64
Tril de ciocârlie-n ceață 66
Toamna fu a noastră 68
Zăpadă cu mere roșii 70
În așteptare 72
Nu mai știm ce trăim 74
Ploile, oamenii, zăpezile... 76
Calendar în doi timpi 78
Jurământ de credință 80
Înflori Iarna 83
Dilemă 85
A doua naștere 87
Liniște 89

La cumpăna dintre milenii

Pământul patriei 93
Literă pentru oamenii buni 95
Proprietar de cuvinte 97
Fabrica de muze 99
La taifas cu Prezentul 101
Draga mea Singurătate 103
Lăsatul pe mâine 105
Los del Rio 107
Ultimul tren 109
Încotro? 111
La noi ca la nimenea 113
Am uitat să ne mai bucurăm 115
Restituirea conștiințelor 117
Bătălii câștigate ce pot pierde războiul 119
Gânduri de An Nou 121
„Ascultare de cadavre“ 123
Revolta resemnării 125
Pacientul român 127
Într-o nouă lume cu îngeri și demoni 129
Mass-media manipulată 131
Copilărie agresată 133
Revoluția sufletelor 135
Contra dragostei – contra lumii 137
Cartierul cu sfinți în țara cu pungași 139
Real și ireal 141
Clonele suferinței 143
Visul din vis 145
Macaragiii tranziției 147
Certitudine și sprijin 149
Gânduri de Paște 152
Nedreptatea 154
Mândria de a fi român 156
Propriul stăpân 158
Săptămâna la români 160
Pe drumul renașterii 162
„Trăiește clipa!“ 165
România S.A. 167

Războiul ca un show TV 169
O știre romantică 171
Alte vremuri 173
Viață de hăituiți 175
Nimic nu e sigur 177
Fals tratat de fericire 179
Telefonia fără fir 181
România noastră 183
Mentalități anacronice 185
Aparențe înșelătoare 187
A fost odată... înjurătura 189
Reabilitarea încrederii 191
Povara libertății 194
Omul providențial 196
Generațiile de sacrificiu 198
Viitorul la trecut 200
Dependenți de catastrofe 203
La Babadag 205
Machidonii din Ceamurlia 207
Ceafa de porc *versus* calcanul 209
Orașe care mor în genunchi 211
O lume de imagini 213
Ceasul de beție 215